

891.99-192

q-27

2013 7月

2

531-99-192
9-27

ԲԲ-2008

4117
1938

ԳԱՆՁԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿՈՆ

ԵՐԳԵՐՈՒ

Բ. ԳԻՐԻ

ՁԱՅՆԱԳՐՈՒԱԾ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԿԸ ԲՈՎԱՆԴԱԿԷ

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն
Յ Ե Ղ Ա Փ Ո Ւ Ա Կ Ա Ն
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ր Դ Ա Կ Ա Ն
Ս Ի Ր Ա Յ Ի Ն
Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն
Դ Պ Ր Ո Ց Ա Կ Ա Ն
Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ե Ա Ն
ԲՈԼՈՐ ԵՐԳԵՐԸ

S. Brovsky

Գրադարան

ՀԱՅԿԱԿՈՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Գ Ա Ն Ձ Ա Ր Ա Ն Հ Ա Յ Կ Ա Կ Ա Ն Ե Ր Գ Ե Ր Ո Ւ

Բ. Գ Ի Ր Գ

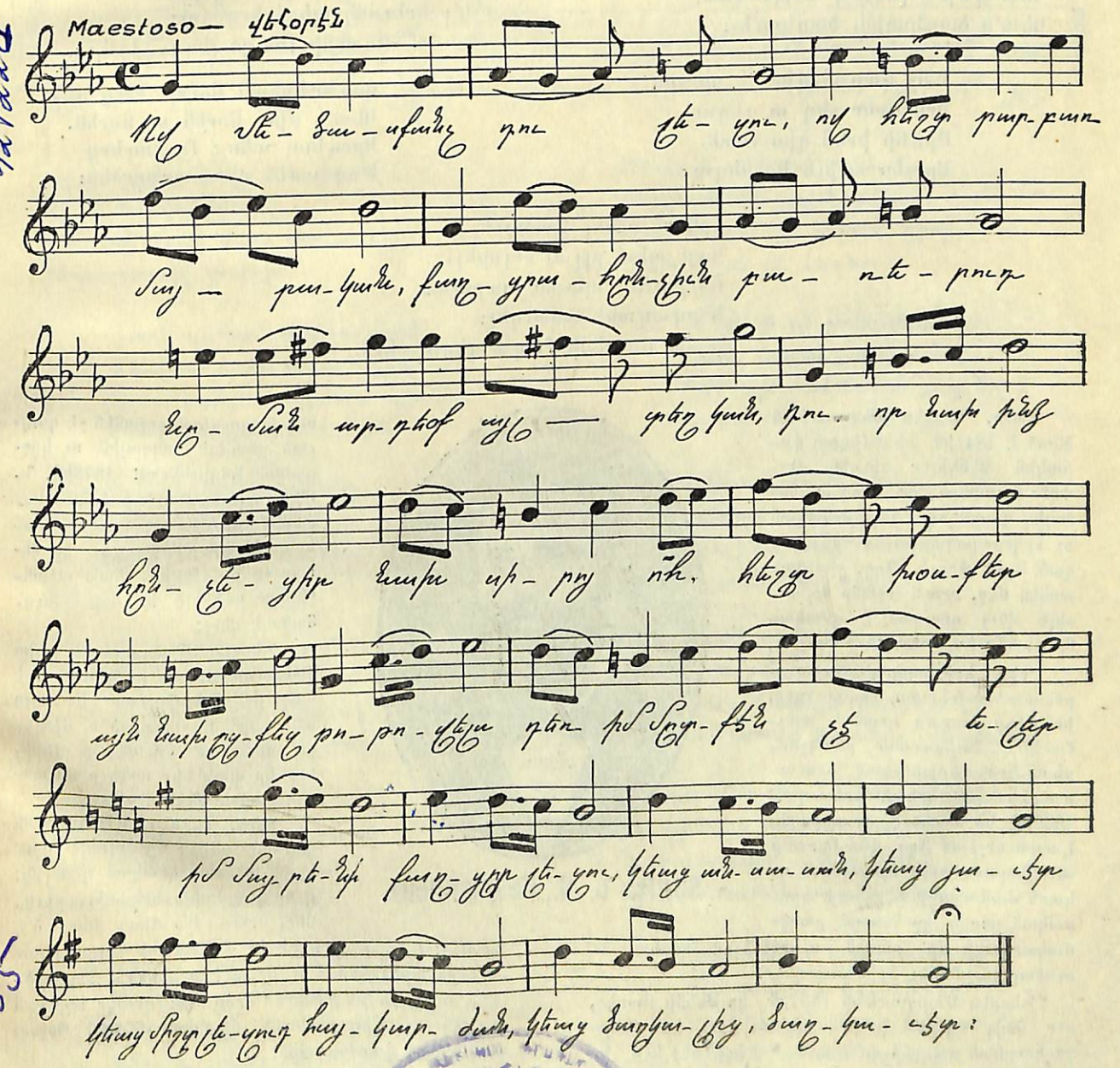
ՈՎ ՄԵԾԱՍՔԱՆՉ ԴՈՒ ԼԵԶՈՒ

Խոսք՝ Ն. ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆԻ

Երաժշտ. ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ԲԻԲԼ

Maestoso - ՎԵՆՈՐԷՆ

Ով Վե- ծա- սխալոյ դու լե- տու, ով հեղք բար- բար-
 ից - բար- կան, բար- ցրա - հոն- քին բա - րե - բուր
 ից - ծա- սք աք- դոք այլ - արեղ կան, դու որ ծախ քնի
 հըն- լե- տու ծախ ար- քոյ ոն, հեղք բար- ից
 այն ծախ քո- ից քո- քո- լեյա դեռ ի՞նչ ի՞նչ է Ե- լեք
 ի՞նչ քո- լի բար- ցրա լե- տու, կեայ առ- առ- առն, կեայ յա - լիք
 կեայ ի՞նչ լե- տու հայ- կար- ծա, կեայ ծախս- ից, ծաղ- կա - լիք :

ԲԻ. 2002

60 - 2002

ԱԼ ՈՒ ԱԼՈՒԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

Moderato

Սկու ալու-անն ես հա-գեղ հար-սիր զս-կա
 քնն-ամ-ամ գեղ-խոր իս-գար, ին-նի - ին-նի ու
 ես դա-ռեյ, հար-սիր զս զս ես դա-ռեյ, արարեր զան
 է հա-րեյ, ին-նի - ին-նի ու է հա-րեյ.
 ինչ որ արարեալս դուք ես դուք ինչ որ - ինչ

Ալ ու ալուանն ես հագել,
 Կարմիր լալա ես դառել,
 Ինն ասա, գլխիդ մասալ,
 Իւրիկըդ ո՛վ է կարել:
 Ախպեր ջա՛ն, քեզ դուրպան,
 Դու ես, դո՛ւ, մեր գիւման:

Ձեռքը քրվանք ես առել,
 Տուճամնի դիմ ես կանգնել,
 Սուրայի կլոր մեջքի
 Փամփուսեցներով ես ծածկել:
 Ախպեր ջա՛ն, քեզ դուրպան,
 Դու ես, դո՛ւ, մեր գիւման:

Մեջքդ կապել ես խանչալ,
 Տօսիկն նախածն է խալ խալ,
 Դօսիկդ խանչալին մասալ,
 Կերածդ կարը հալալ:
 Ախպեր ջա՛ն, քեզ դուրպան,
 Դու ես, դո՛ւ, մեր գիւման:

Առիւծի պես կանգնել ես,
 Պեխերդ ոլորել ես,
 Սեւ-բուխ պեխերիդ մասալ,
 Յաղբանակը արել ես:
 Ախպեր ջա՛ն, քեզ դուրպան,
 Դու ես, դո՛ւ, մեր գիւման:

ՍԱՐԷՆ ԿՈՒԳԱՅ ԶԻԱԻՈՐ

Գ. ՍԻՒՆԻ

Andante Pastorale

Սա-րենն հու-գայ իր-աս-ւոր - մայ՛ն է, է
 է է, ինչ որ - ինչ զար-դա-խա-ւոր,
 Ին-չի-նի, փոք-նի-նի, հար-նի-նի եւր, եւր, եւր եւր:

ԼԷՓՕ ԼԷ ԼԷ

(ՊԱՐԵՐԳ)

Moderato

Լե-փո Լե Լե Լե փո Լե Լե Լե փո Լե Լե Լե փո Լե
 հո-դալ-լօ զան, հո-դալ-լօ զան հո-դալ-լօ. Գի-լե լե լե լե
 եւ-րա-լօ զան, եւ-րա-լօ : հով, հով հով փ-նի
 քոզ, քոզ, քոզ փ-նի
 եւ-րա-լօ զան, հով փ-նի : Դէ, զան ինչ, զան ինչ:
 Գի-լե լե լե լե լե
 հո-լօ հա ինչ, ինչ քոզ-նա-նի դո-լօ հա-նի:

Լեփօ լե լե, լեփօ լե լե, լեփօ լե լե, լեփօ լե,
 Հողալլօ զան, հողալլօ զան, հողալլօ,
 Գիւղէլ շիրին, Եարալօ զան, Եարալօ,
 Հողալլօ զան, հողալլօ զան, հողալլօ,
 Գիւղէլ շիրին, Եարալօ զան, Եարալօ:
 Հով, հով, հով լինի,
 Եարա սուր թող լինի,
 Թո՛ղ, քո՛ղ, քո՛ղ լինի,
 Եարա քամարով լինի.
 Դէ, զան ինչ, զան ինչ, հողը հանենք,
 Մեր քրեւանու դողը բանենք:

Լեփօ լե լե, լեփօ լե լե, լեփօ լե լե, լեփօ լե,
 Հողալլօ զան, հողալլօ զան, հողալլօ,
 Գիւղէլ շիրին, Եարալօ զան, Եարալօ,
 Հողալլօ զան, հողալլօ զան, հողալլօ,
 Գիւղէլ շիրին, Եարալօ զան, Եարալօ:
 Հով, հով, հով լինի,
 Հարա սուր թող եզնի,
 Թող, քող, քող լինի,
 Մայր սուր թող չեղնի.
 Դէ սղեք ելեք քոզը հանենք,
 Չար քրեւանու աչքը հանենք:

ՍԱՐԷՆ ԿՈՒԳԱՅ ԶԻԱԻՈՐ

Սարեն կուգայ ձիաւոր,
 Վա՛յ լե, լե, լե, լե,
 Մեր սուր շարգախաւոր,
 Ինչիլիկ, փրնչիլիկ,
 կարնրիլիկ Եար Եար,
 Ինչիլիկ, փրնչիլիկ,
 կարնրիլիկ Եար Եար.
 Հրէս եկաւ իմ աղբեր,
 Եւեք օրուան քաղաւոր:
 Ինչիլիկ, Եւլն:

Ծառերի հովին դուրբան,
 Իմ Եարի պոյին դուրբան,
 Ինչիլիկ, Եւլն:
 Երկու օր ա չեմ սեսել,
 Տեսնողին այժին դուրբան:
 Ինչիլիկ, Եւլն:
 Անճրեւ եկաւ շողալեն,
 Առու սեբեւ դողալեն,
 Ինչիլիկ, Եւլն:

Հրէս եկաւ իմ աղբեր,
 Ալ ձին սակին խաղալեն:
 Ինչիլիկ, Եւլն:
 Ճամբա՛յ սուեք առաջ գամ,
 Սրած Եարա քարեւ սամ,
 Ինչիլիկ, Եւլն:
 Ուլս եմ արել, որ առնեմ,
 Թող սեսնի աշխարհ ալամ:
 Ինչիլիկ, Եւլն:

ՎԵՐՅԻՇՈՒՄ

ԱՂՈՒՈՐ ՕՐԵՐ ԻՄ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

Սի- ռը օ- թեր ի՞նչ հու- թեան. Վ- արթ ա- ներ
 հեան- իս գար- նան, ե- րայ- նե- րու պէս վա- ջան- ցիկ, որ- քան
 այ ջուր ան- ցա՛մ գա- ցի՛ք ա- թե՛ն ան- գամ, որ ի- ջե՛մ ջե՛ր
 հա- ւա՛յ ի՛նչ- կո՛չն քո- ՛ւն հո- ճ- քե՛ս, խո- ջ- րիկ օ- թեր
 Ի՞նչ եր- ջա- նիկ որ- քան այ ջուր ան- ցա՛մ գա- ցի՛ք:

Աղուոր օրեր իմ մանկութեան,
 Ջրաբ պահեր կեանքիս գառան,
 Երազներու պես վաղանցիկ՝
 Որքան ալ շուտ անցա՛մ գացի՛ք.
 Ամեն անգամ որ յիշեմ ձեզ,
 Հառաչ մ' իսկոյն քրոջի կուրծիս.
 Քաղցրիկ օրեր իմ երջանիկ,
 Որքան ալ շուտ անցա՛մ գացի՛ք:

Օրեր ալ կան ապագային,
 Հակապահեր ձեր այս կեանքին,
 Ուր վարդի սեղ փուշեր միայն
 Պիտի գտնե՛ք դեմ յանդիման,
 Այն ասե՛ն երբ ամեն դիե՛ն
 Հոգե՛ր զձեզ օրջապատեն,
 Չեր մանկութեան օրերն անուշ
 Պիտի յիշե՛ք, ո՛հ, սակայն ուշ:

Կապուսազեղ երկնից վրայ
 Ասուպ մ'անա կը պլպլալ.
 Բայց պահ մ'է լոկ, լոյսն ա. դ չկնալ
 Կը մարմրի մեկե՛ն, աւա՛ղ.
 Այդ ասուպին պես սիրունիկ,
 Տղա՛՛ք, աղուոր կեանք մը ունի՛ք,
 Բայց այդ օրեր ժպտուն, քե՛տ
 Գեղեցիկ, բայց չեն յարատե՛ր:

Ի ԲԻԻՐ ՁԱՅՆԻՑ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՇՔԵՂ

ԵՂԲԱՅՐ ԵՄՔ ՄԵՆՔ

ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՇԻԿՈՒՇԼԵԱՆ
 Tempo di Marcia
 Եր քիւր ջայ- նից քնու- քեան Վ- րե՛ր թե՛ երգի քո- ՛ւնն սի- րո- ջու-
 բար, ըս- քու՛մ կու- սին ա- թե՛ն ըս- ջա՛ն թե՛ որ ջար-
 նե՛ն փա- փուկ Բ- ջար, չու նին ջայն ի
 այն- քան սի- րու՛ն, քան ցածի՛ քա- ՛լ եր- ջայր ա- նուն
 չու- նին ջայն ի այն- քան սի- րու՛ն, քան ցածի՛ քա- ՛լ
 եր- ջայր ա- նուն: Մուր թե՛ ինչ ջու ջու՛մ եր- ջայր, եր ջայրե՛մ ինչ որ
 Ե- ռը- քու- քա՛ն է- ինչ է- ինչ ցար- ուած, բայց- դին ա- թե՛ն ա- թե՛ն-
 ուր ջար- նանգ ի ի՛նչ հա՛մ- քոյր ցոյրու՛ն, ցըր ուրի՛նք բայ

Եղբ աս-տե-րոջ քնն հայ սի-րունի քան զանձխա-ն
 եղ-բայր ա-նուն. Եղբ աս-տե-րոջ քնն հայ սի-րունի
 քան զանձխա-ն — եղ-բայր ա-նուն:

Ի բեր ձայնից բնութեան շրեղ՝
 Թե երգ բռնին սիրողաբար,
 Մասունք կուսին ամենագեղ,
 Թե որ զարնեն փափուկ բնար,
 Չունին ձայն մի այնքան սիրուն,
 Քան զանձխալի եղբայր անուն:

Երբ ալեւոր Մայր Հայաստան
 Տեսնե զորդիս իւր փոլե փոլ,
 Սրտին խորունկ վերբն դաժան
 Քաղցր արտասուաց բուծին ցողով:
 Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
 Քան զանձխալի եղբայր անուն:

Տո՛ւր ինձ փու ձեռք, եղբայր եմք մենք, (*)
 Որ մերկաւ էինք զատուած.
 Բաղդին ամեն ոխ չար ու նենգ,
 Ի մի համբոյր ցրուին ի բաց:
 Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
 Քան զանձխալի եղբայր անուն:

Մեկսեղ լացինք մենք ի հրնում.
 Եկեք, դարձեալ յար անբաժան,
 Խառնենք զարտաւ եւ բզխնդում,
 Որ բազմաճնունդ ըլլայ մեր ջան:
 Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
 Քան զանձխալի եղբայր անուն:

Մեկսեղ յոգնինք, մեկսեղ ցանենք,
 Մեկսեղ բափին մեր ֆրսիններ,
 Ըզհունձ բարեաց յերկինս հանենք,
 Որ կեանք առնուն Հայոց դաւոսեր:
 Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն,
 Քան զանձխալի եղբայր անուն:

(*) Երգին մէջ երբեմն բառ մը կամ տող մը կը կրկնուի: Ուսուցչութեամբ նետեալու է էլիւքին բառերուն եւ եւ միւս տուներն ալ նոյն ձեւով յարմարցնելու է, կրկնելով համապատասխան բառը կամ տողը:

ՎԱՐԴՆ ԻՆՉ ԱՆԵՄ

Խօսք՝ Կ. ՍԻՏԱԼԻ Երաժշ. Գ. ԳԱՊԵԱՆԻ

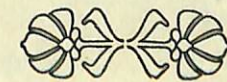
Allegro

Վարդ-նայ քան ինչ ինչ-նայ-նայ, Մի-նայ քան ինչ քան ինչ-նայ...
 օ-րոր, ջր-րոր, փունջ քան-նայ-նայ ինչ-նայ, աղ-ջին հանդէ-քան
 Վարդ... փունջն էր քան-նայ-նայ, տար-նայ-նայ ինչ-նայ սիր-նայ ճարտար ճարտար ճար-նայ
 սիր-նայ ճար-նայ վար-նայ ճար-նայ ճար-նայ:

Մարմար փառն կրկրկրակն,
 Սինամ կափաւ քեւ առաւ, եա՛ր.
 Օրօր, շորօր, փունջ կապելէն
 Մըսակ աղջիկն հանդ եկաւ, եա՛ր,
 Փունջն եր փափուր, եարն աննման,
 Սիրքս ծաղկաւ վարդի նրման,
 Սիրքս ծաղկաւ վարդի նրման:

Չունեք կափաւ եարիս ֆէլի,
 Թելիկ-նագան շորօր, եա՛ր.
 Վարդը չունեք եարիս դեմքի
 Փրօքուն ժրպտով բուսոր, եա՛ր.
 Մեռնիմ եարիս շորօր ֆէլին,
 Հուր ու հրաւ արեւ տեսին:
 Հուր ու հրաւ արեւ տեսին:

Փունջն ինձ տուաւ. փունջն ի՞նչ անեմ.
 Շուտ կը բռնի դալկահար, եա՛ր.
 Թող տուր բրեկ մի վարդ փաղեմ,
 Որ բարձ է միտ ու դալար, եա՛ր.
 Դալար աղջիկ, եա՛ր ու բո՛յր,
 Վարդն ի՞նչ անեմ, երբ կայ համբոյր,
 Վարդն ի՞նչ անեմ, երբ կայ համբոյր:

ԱՆԻԻ ՈՂԲԸ

Ա. Վ. ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Andante

Սի - նի ֆա - զաֆ նոյս — ցեօր ֆու - լայ
 Չո - ֆայ Յ - սո — յո մի - լայր մի լայր.
 Չո - ֆայ Յ - սո — յո մի - լայր մի լայր:

ԱՆԻՆ

Անի ֆազաֆ նոյս կուլայ,
 Չրկայ բող՝ մի՛ լար, մի՛ լար,
 Կ'րսեն քե, չե՛, բող նոյս լայ,
 Ա՛խ, ե՞րբ լսեմ՝ մի՛ լար, մի՛ լար:

Շաս ցաւերով կ'այրիմ, սայիմ,
 Չունիմ մեկ մարդ հաւատարիմ,
 Որ խրդնալոյս գայ մօտեմայ,
 Գունե քե, մի՛ լար, մի՛ լար:

Ա՛խ հայ տղայ, խղճա՛ ինձի,
 Տե՛ս քո Անին ի՛նչպէս է,
 Հերիք էս լամ, դու չը գրա՛ս,
 Չե՛ քո Անին ափսոս է:

Ախ ու վախով օրես անցան,
 Լալեն աչքես կուրացան,
 Որք մնալն ինձ վիճակուեցաւ,
 Բախսս ի սպառ զիս մոռացաւ:

Կորուսե եմ բազաւորներ,
 Ժողովեր եմ գլխուս բուեր,
 Որք միտ կ'երգեն. «Անին անցաւ,
 Անին անեք աւերեցաւ:»

Ա՛խ հայ տղայ, խղճա՛ ինձի, եւն:՝

ՀԱՅ ՏՂԱՆ

Ողբերգութիւնը հերիք, Անի,
 Քրտաւազեալ դու լաս ֆանի՛,
 Օր մը գրքած աչն Անեղին,
 Մարգասիրեալ՝ առ ֆեզ հայի:

Անին էի մարգարեանակ,
 Մնացե եմ դառն աւերակ,
 Իմ լաց, իմ կոծ, իմ աղաղակ,
 Անեք որբոց է նմանակ:

Երբեմն էի շաս աննման,
 Հայոց ֆազաֆն արխայական,
 Այժմ աւեր, հիմնայասակ,
 Նասեր կուլամ ես միայնակ:

Ա՛խ հայ տղայ, խղճա՛ ինձի,
 Տե՛ս քո Անին ի՛նչպէս է,
 Հերիք էս լամ, դու չը գրա՛ս,
 Չե՛ քո Անին ափսոս է:

Եկար, տեսար, դարձեր կ'երբաս,
 Լալով կ'րսես՝ «բարեաւ մընաս»,
 Ասուած սիրես, չը մոռանաս,
 Մասիս սարին երբ մօտեցաս,

Ասա իմ ֆազ Աւարտին՝
 «Նասեր կուլայ քո խեղն Անին»,
 Կ'րսես՝ երբ գաս աւերիք սաս,
 Թե՛՛ «իմ Անի՛, հերիք է լաս»:

Ա՛խ հայ տղայ, խղճա՛ ինձի, եւն:՝

Դան ժողովին Հայք միաբան,
 Գեղեցկանաս շաս աննման,
 Հապա մի՛ լար, սիրուն Անի,
 Անի՛, Անի, իմ ջա՛ն Անի:

ՍԻՐՈՅ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ

Moderato

Դու չես հաւատում, որ ֆեզ եմ սիրում.
 Թէ գի - չեք, չե - րեկ՝ առ - ֆուռ, առ - ֆուռ գրաւը մի - այն
 ֆեզ հաւատը իջ - գաս - ծուճե՛մ միջոյ, դու չես հաւատ -
 ցում, ————— թէ ֆեզ եմ սիրում:

Դու չե՞ս հաւատում որ ֆեզ եմ սիրում,
 Թե գիտեր ցերեկ անփուն անհանգիս,
 Միայն ֆեզ համար մտածում եմ միտ,
 Դու չե՞ս հաւատում քե ֆեզ եմ սիրում:

Թե ֆու վառ սիրով ես հիւանդ պառկայ,
 Ուժս սպառած, լեզուս չորացած,
 Ասեմ՝ քո սիրուն հոգիս կ'աւանդեմ,
 Դու չե՞ս հաւատում քե ֆեզ եմ սիրում:

Բայց եթե յանկարծ ես խելագարուիմ,
 Չեռներս ծոցիս փողոցներ շրջիմ,
 Եւ սիրոյ երգը երգեմ սգալով՝
 Դու չե՞ս հաւատում քե ֆեզ եմ սիրում:

Վերջապէս քե քո սիրք յարբելով
 Սպաննե յանկարծ վերջին շունչս սալով,
 Քեզ համար միայն արիւնքս քափեմ.
 Դու չե՞ս հաւատում քե ֆեզ եմ սիրում:

Թե սառ դիակս անփոփուած լինի,
 Մի ֆանի չոր չոր սախսակների մեջ,
 Ընկերներս անին դազալս գրկած՝
 Դու չե՞ս հաւատում քե ֆեզ եմ սիրում:

Ամենք դառն արցունք քափելով ինձի
 Պիտի համբուրեն հրածեռ սալով,
 Դու չե՞ս մօտեմար գեթ վերջին անգամ՝
 Բարեւրդ սալու միջեւ յարեման:

Ծնողք, բարեկամք, երկինք եւ երկիր
 Իմ սիրոյս համար վկայ եմ կանչում,
 Որ սիրեմ անկեղծ, դու էլ ինձ սիրես,
 Դու չե՞ս հաւատում քե ֆեզ եմ սիրում:

Երբ արեւ, լուսին խաւարին յանկարծ,
 Երբ ինձ իջեցնեն խաւար գերեզման,
 Գերեզմանիցս էլ մի ճիշ կ'արձակեմ,
 Որ ֆե՛զ եմ սիրում, ե՛լ չես հաւատում:

ՍԱՐԵՐԻ ՎՐՈՎ ԳՆԱՑ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԻՒԻ

Andante

Սար-երի վրո-վ գն-ս
 Սար-երի վրո-վ գն-ս
 Սար-երի վրո-վ գն-ս
 Սար-երի վրո-վ գն-ս
 Սար-երի վրո-վ գն-ս

Սարերի վրով գրնաց,
 Էա՛ր, էա՛ր,
 Արոսով, արոսով,
 Եարիս կարոսով:
 Իմ էարը խրով գրնաց,
 Էա՛ր, էա՛ր,

Մրնացիր, մրնացիր,
 Ձինուր գրնացիր:
 Ա՛յ լո՛ր էլա, ա՛յ կա՛խ,
 Էա՛ր, էա՛ր,
 Արոսով, արոսով,
 Եարիս կարոսով:

Ձեռնե՛ս քրոնե՛լով գրնաց,
 Էա՛ր, էա՛ր,
 Մրնացիր, մրնացիր,
 Ձինուր գրնացիր:
 Ի՛րադիկ է՛ր հոսով-մոսով,
 Եկա, անցա իմ մոսով,

Աչքս սեսա՛ւ սրեցի,
 Ու մնացի կարոսով:
 Շէկ էարիս դրի համբան,
 Ափսո՛ս, չափ իրան բան,
 Ճամբին օգնական չունի,
 Ա. Կարապետ պանդուխտ:

Ս. ՎԱՀՈՒՆԻ
 ԷՆՔԱՆ ՍԻՐՈՒՆ
 երաճես. Ռ. ՄԵԼԻՔԵԱՆԻ

Moderato

Էն-քան սի-րուն գի-սուն էս,
 Ազում էս դու ողջն իմանալ.
 Գրլխիդ կարմիր լաչակ ունես,
 Գրբերնջան էս ինչպես կանալ: (*)

Են-քան սի-րուն գի-սուն էս,
 Ազում էս դու ողջն իմանալ.
 Գրլխիդ կարմիր լաչակ ունես,
 Գրբերնջան էս ինչպես կանալ: (**)

ԱՐՁԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

(ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՕԲԷՐԷԹ 4 ԱՐՍՐ)

(ՄԵՆԲ ՀԱՍԱՆԲ ՄԵՐ ՆՊԱՏԱԿԻՆ)

ՈՒՋԷԻՐ ՊԵԿ ՀԱՃԻՊԷԿՈՎԻ

Արձի-ն հա-սան-բ մե-ր նա-պա-սակ-ին,
 Դու-՛ք էլ հա-սան-ե՛ք ձե-ր մու-րա-զի-ն,
 Ասու-լա՛մ կե-տան-ք սա-յ մե-ր Աս-կե-տա-րի-ն
 Պա-սա-առ էլա-ւ մե-ր բո-լո-րի-ն:

Սու-լքա-ն բե-կն էլ առ-ողջ-ա-ցա-ւ,
 Եւ ի-ր ըն-ճա-մի-ն նա առ-ա-ւ,
 Էլ հի-մա մե-ջքը չի ցա-ւու-մ,
 Հա-սս հա-լա-յի-ն արժա-նա-ցա-ւ:

Շնոր-հա-կալ էմ էս ձե-զան-ի-ց,
 Շնոր-հա-կալ էմ ձե-ր բո-լո-րի-ց,
 Սի-ւ-լե-յման-ի-ց՝ որ խր-ա-ս սու-ա-ւ,
 Բե-կի-ց՝ որ աղ-ջի-կը սու-ա-ւ ինձ:

Բա չե՛ք ասի էս էլ գսա-յ,
 Եւ իմ ըն-ճա-մի-ն էս առ-ա-յ,
 Իմ Թե-լի-լո-յի-ն մա-սա-լ լի-նե-մ,
 Ես էլ նրան արժա-նա-ցա-յ:

ԿՈՄԻՏԱՍ.— Մեք հասանք մեր նապասակին,
 Դուք էլ հասնե՛ք ձեր մուրազին,
 Ասուլամ կետանք սայ մեր Ասկետարին
 Պասաառ էլաւ մեր բոլորին:

ՍՍԿԵԱՐ.— Շնորհակալ եմ ես ձեզանից,
 Շնորհակալ եմ ձեր բոլորից,
 Սիւլեյմանից՝ որ խրաս սուաւ,
 Բեկից՝ որ աղջիկը սուաւ ինձ:

ՍԻԼԵՅ.— Սուլքան բեկն էլ առողջացաւ,
 Եւ իր ընճամին նա առաւ,
 Էլ հիմա մեջքը չի ցաւում,
 Հասս հալային արժանացաւ:

ՎԷԼԻ.— Բա չե՛ք ասի էս էլ գսայ,
 Եւ իմ ընճամին էս առայ,
 Իմ Թեղլոյին մասալ լինեմ,
 Ես էլ նրան արժանացայ:

ԿՈՄԻՏԱՍ.— Խանումն աղային, Ասեան Սիւլեյմանին
 Խալան Սուլքանին, Թեղոն Վելին,
 Ամենքս հասանք մեր մուրազին,
 Ասուլամ կետանք սայ մնացողներին:

ԷՆՔԱՆ ՍԻՐՈՒՆ

Էնքան սիրուն ու գիսուն էս,
 Ազում էս դու ողջն իմանալ.
 Գրլխիդ կարմիր լաչակ ունես,
 Գրբերնջան էս ինչպես կանալ: (*)

Են-քան սի-րուն գի-սուն էս,
 Ազում էս դու ողջն իմանալ.
 Գրլխիդ կարմիր լաչակ ունես,
 Գրբերնջան էս ինչպես կանալ: (**)

Են-քան սի-րուն ու գի-սուն էս,
 Ազում էս դու ողջն իմանալ.
 Գրլխիդ կարմիր լաչակ ունես,
 Գրբերնջան էս ինչպես կանալ:

(*) Կանալ = ջրանցի: (**) Չապու = Խորհրդային երկիրներու մեջ առուստական գրասենյակ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷՋԸ

ԱԶ ՈՒ ՁԱԽ

(ՔԱՅԼԵՐԳ)

Ա. ԲՃՇԿԵԱՆ

Allegro

հե-րի՛ք, հերի՛ք աչ-խա-սանձ, քա-րե՛րք մա-կապի՛ք Ե-ր-բ-ա սանձ.
 եր-կար դա-սե-ր ե-հա-մար, Ներ-բարձ-հա-սա-կին հա-մար.
 ա՛ն յար մար ե՛ն, ա՛ն-յար-մար:

Հերի՛ք, հերի՛ք աշխատանք,
 Քիչ մ'ալ պե՛տ է զբուսանք,
 Եկար դասեր եւ համար,
 Մեր բարձ հասակին համար
 Անյարմար են, անյարմար:

Ձախ աչ, ձախ աչ համաչափ
 Քալենք, համբենք, զարենք ձափ,
 Թող մեր ոտերն ու նուազ,
 Ըլլան յարմար, ներգաճակ,
 Կանոնաւոր շարունակ:

Ձոյգ զոյգ առաջ, փոլէ փոլ,
 Ուղիղ կենանք լաւ դիրքով,
 Յետոյ՝ նշանն երբ տուի,
 Քալենք առանց աղմուկի,
 Թող ամեն մարդ զմայլի:

Երկու թելի բաժնուիցն,
 Մեյ մեկ զծի հետեւիցն,
 Մինչեւ ընկերն իր ընկեր,
 Գնե՛ք զծին փոլն ի վեր,
 Եւ սայ նորեն իր ձեռքեր:

ԾԱՆՈԹ.— Այս ֆայլերգի ասեն տղաք իրարու ետեւէ համաչափ ֆայլերով պե՛տ է Երջանակաձեւ դառնան: Չորրորդ տունը երգուած ասեն՝ («Երկու թելի բաժնուիցն») երկու մասի կը բաժնուին, եւ վերջը իւրաքանչիւրը իր ընկերը զսնելով զոյգ-զոյգ կը ֆալէ: Կարելի է նոր «Ֆիկիւր»ներ ալ յարմարցնելով պզտիկները զուարեացնել:

ԹԷ ԹԵՒ ՈՒՆԵՒ

(ԻՂՁ ՊԱՆԴԻՏԻՆ)

Ա. Հ. ՖԵԼԷԿԵԱՆ

Andantino

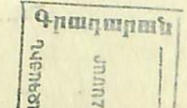
թե՛ թե՛ ու-նե-ւ, ո՛հ, ի՛նչ-բո-ւ-նե-ւ
 Ն-յար մա-կայ սա-րե՛րն ի վեր եւ ուժ գրե՛. եւ ուժ գրե՛.
Allegro
 Ան-կէ ի՛նչ եւ յեր կար դա-ս-ր երա-ւեր ա՛նկէ ի՛նչ եւ յեր
 կար-դա-ս-ր երա-ւեր թե՛-կէ. եւ յեր Ե-ր-բ-ա սանձ
 Տէ՛ սիրտ, Տէ՛ հո-գի, սր ընձի ըն-կեր պըն-կեր
 սր-ընձի կա թո-գրե՛ն թե՛. սր-ընձի կա թո-գրե՛ն

Թե թեւ ունեւ,
 Ո՛հ, կը թուչի
 Ազատ Մատեաց սարերն ի վեր եւ ուժգին,
 Անկէ ձեզ, Հայե՛ր,
 Կարգայի հրաւեր,
 Թեկե՛ք Հայեր, ըլլանք մեկ սրտ, մեկ հոգի,
 Սրե՛նք ընկեր, զընկեր՝ սրե՛նք կարողին:

Թե դեռ իմ արիւն
 Չը խառնուեր բոյն
 Դեռ երակացրա մեջ աշխոյժ խաղային —
 Ո՛հ, ֆանի՛ հրպարս,
 Կանչի՛ ազատ,
 Թեկե՛ք Հայեր, ըլլանք մեկ սրտ, մեկ մարմին,
 Սրե՛նք ընկեր, զընկեր՝ սրե՛նք կարողին:

Թե կեանք ունեւ,
 Ո՛հ, կը լարեի
 Թե՛լ քրմարի բաղդին Հայոց անկեղծան, —
 Որ նա ձեզ խօսեր,
 Ձեզ, պանդո՛ւլիս Հայեր,
 Թեկե՛ք Հայեր, ըլլանք մեկ սրտ, մեկ մարմին,
 Սրե՛նք ընկեր, զընկեր՝ սրե՛նք կարողին:

Թե սեր ըլլայի,
 Կամ անմառ հոգի,
 Կը կապի՛ Հայոց սրտերն անմեկին, —
 Յայնժամ եւ նո՛ւա
 Մի որդի՛ք Հայկայ
 Կ'ըլլան ի մի անուտս մեկ սրտ մեկ մարմին,
 Սրե՛նք ընկեր զընկեր, սրե՛նք կարողին:

ԿԻԼԻԿԻԱ

ԱՅԳՈՒՆ ԱՅԳՈՒՆ ԻՄ ԽՅԿԻ ՄՕՏ

Ն. ՎՐԳ. ԳԱՆԻԷԼԵԱՆ

Andante

Այ - գու՛ն այ - գու՛ն ի՛մ քոյն քի յօրն զու՛սս սո՛ւ զո՛ւրպս Տրնո՛ւ
 ա - ու - օր տը - րէ - պո՛ւ պո՛ւն ի՛մ Արս ուս - ճայ
 կր - լի կրս - կր - լի - կրս, կր - լի - կրս
 կր - լի - կրս, տը - րէ պո՛ւ պո՛ւն ի՛մ Արս ուս ճայ
 կր - լի - կրս - , կր - լի - կրս, կր լի - կրս , կր լի - կրս:

Այգուն այգուն իմ խոցկի մօս,
 Լուսածրպիս մինչ առաւօտ,
 Երգե պրպուլն իմ Սիսուանայ՝
 Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛,
 Գարուն կուգայ, ծաղկունք փքրին,
 Դաւեճու մեջ, ի մեջ հովսին,
 Բայց պրպուլն իմ գեռ ողբայ՝
 Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛:

Ա՛խ այն վարդին կարմիր քերթեր,
 Արեամբ նախնեաց են ներկուեր,
 Եւ այն ցօղեր որ կը կարին,
 Արիւնն, արցունքն են Ջապէլին:
 Լո՛ւտ կաց, պրպուլ, ալ մի՛ երգեր,
 Մի՛ նորոգեր մեր հին վիճեր,
 Լո՛ւտ կաց, քո սաղ վերեր բանայ՝
 Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛, Կիլիկիա՛:

ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ

ԲԼԲՈՒԼԻ ՇԻԴ

Մշակում՝ Ս. ԲԱՐՆՈՒԴԱՐԵԱՆԻ

Andante Sostenuto

Դե՛ռ քո՛ւ — քի հի՛ր լայ իս
 5- լի. վար - դի — ճո - լան
 քայ իս 5 լի վար դա — ճո - լան
 քայ իս 5 — լի, ճո լայ քի —
 քի ճո - լան — ճո լայ քի — քի ճո - լան:
 քի ճո - լան — քի ճո - լան քի ճո - լան — քի ճո - լան:
 քի ճո - լան: քի ճո - լան — քի ճո - լան քի ճո - լան — քի ճո - լան:

Բըլբուլի հիգ լայ իս էլի, Լարդի նրման բաց իս էլի, Լարդաջրով բաց իս էլի,— Թաց իս էլի.	Քի սագ կու գայ դուրսը զարբար. Դուրսը զարբար. Չկայ էրգի նման, չկայ էրգի նման, Քիգ նման, էրգ նման. Դո՛ւն իս աննման:	Չազիզ զարբն՝ ալ իս արի. Բըլբուլի հիգ լայ իս արի, Բարկ էրէսից իս իս արի,— Խալ իս արի, Չկայ էրգի նման, չկայ, ելն.:
Չկայ էրգի նման, չկայ էրգի նման. Քիգ նման, էրգ նման.— Դո՛ւն իս աննման:	Էրէսից է ասու ու դամար, Չանրս դուս կու գայ էրգ համար, Մէջից ունես ոսկէ կամար.— Ոսկէ կամար.	Դարդս սօսի՛մ կուլան սարի, Իս ի՛նչ բան էր, վա՛ր դուս արի,— Սայար-Նովուն՝ ջուճուն արի.— Ջուճուն արի.
Սիւնուրիւնը էլաւ արբար, Մագիր ունիս՝ սիմ ու արբար.	Չկայ էրգի նման, չկայ, ելն.:	Չկայ էրգի նման, չկայ, ելն.:

ՈՐՍԿԱՆ ԱԽՊԷՐ

Ա. ԻՍՍՀԱԿԵԱՆ

ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ

Moderato

Որսկան ախպէր, սարէն կուգաս,
 սարի մարալ կը փրճուես,
 Ասա, ետարբ, դուն չըստաս՝
 իմ մարալս, իմ բալես:

«Որսկան ախպէր, սարէն կուգաս,
 սարի մարալ կը փրճուես,
 Ասա, ետարբ, դուն չըստաս՝
 իմ մարալս, իմ բալես:»

—«Որսկան ախպէր, սարէն կուգաս,
 սարի մարալ կը փրճուես,
 Ասա, ետարբ, դուն չըստաս՝
 իմ մարալս, իմ բալես:

«Գարգի ձեռքէն սարէն ընկաւ
 իմ առեւըս, իմ բալես,
 Գրլուխն առաւ քարէն ընկաւ
 իմ ծաղիկըս, իմ լալես...»

—«Տեսայ, փուրիկ, նրբաուն բալեդ
 կարմիր-կանաչն է կապեր,
 Սիրամ ետի համբոյրի տեղ
 Սրբին վարդեր են ծրլեր:»

—«Որսկան ախպէր, սաս, ետարբ,
 Ո՞վ է հարսը իմ բալիս,
 Ո՞վ է գրկուում չոր գուլար
 իմ մարալիս, իմ լալիս:»

—«Տեսայ փուրիկ, դարդոս բալեդ
 Քարն է դրեր բարձի տեղ,
 Անուռ քրնով սաք գրնդակն է
 կրծքում գրկեր ետի տեղ:

«Սարի մարմանդ հովն է շոյում
 ձակտի փունջը մարալիդ,
 Ծաղիկներն են վրան երգում,
 Ազիզ բալիդ, խեղն լալիդ...»

ԷՍ ԳԻՇԵՐ

Vivo

Էս գիշերը ուր սրտիս սայտե
 քի, քի, քի ջան
 Իմ ետարբ դուրս տեսայ,
 քի, քի, քի ջան,*
 Ելեր եր ուխտ եր գալի,
 քի, քի, քի ջան,
 Հրացանը ուր տեսայ,
 քի, քի, քի ջան:*,
 Արեւ եր ամպի սակիւն,
 Սուրբ Յակոբ՝ նամբի սակիւն,
 Մի եկաքս աղբեր ունեմ,
 Հրեղէն ձին՝ քամբի սակիւն:
 Արեւը սարի վերայ,
 Մամուռը քարի վերայ,
 Ես ոսկի սաք պիտեի,
 Իմ սիրամ ետի վերայ:
 Էն սարէն մարդ ա գալի,
 Սարը կրակ ա տալի,
 Առաջըս աղլուխ բացաւ,
 Իմացայ վարդ ա տալի:

Էս գիշեր լուր տեսայ,
 քի, քի, քի ջան,
 Իմ ետարբ դուրս տեսայ,
 քի, քի, քի ջան,*
 Ելեր եր ուխտ եր գալի,
 քի, քի, քի ջան,
 Հրացանը ուր տեսայ,
 քի, քի, քի ջան:*,
 Արեւ եր ամպի սակիւն,
 Սուրբ Յակոբ՝ նամբի սակիւն,

Մի եկաքս աղբեր ունեմ,
 Հրեղէն ձին՝ քամբի սակիւն:
 Արեւը սարի վերայ,
 Մամուռը քարի վերայ,
 Ես ոսկի սաք պիտեի,
 Իմ սիրամ ետի վերայ:
 Էն սարէն մարդ ա գալի,
 Սարը կրակ ա տալի,
 Առաջըս աղլուխ բացաւ,
 Իմացայ վարդ ա տալի:

(* Այս տղերը կ'երգուին նաեւ «Երի, մարալօ-ջէյրան»:

ՊԵՊՕ

Ա՛Յ ՔԵՐՈՐԼԻ

hoarf՝ Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆԻ

Մշակում՝ Ա. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԻ

Մի ֆօր-ոյ-՛՛՛ ջան ֆօր-ոյ-՛՛՛, Մի ֆօր-ոյ-՛՛՛
 ջան ֆօր-ոյ-՛՛՛, ֆայ քարթեյ հաւ՝ ջան ֆօր-ոյ-՛՛՛
 հայ, հայ, հայ, քայք որ դար-հար դու ջա-ջայ պան,
 ջան-ֆոր քոյ գայ, ջան ֆօր-ոյ-՛՛՛ ջան, ջան ֆօր-ոյ-՛՛՛
 ջան ջան ֆօր-ոյ-՛՛՛ ջան:

Ա՛յ ֆօրօղլի, ջա՛ն ֆօրօղլի,
 Ա՛յ ֆօրօղլի, ջա՛ն ֆօրօղլի,
 Քեզ խաբեց Համգան ֆօրօղլի,
 Հա՛յ, հա՛յ, հա՛յ.
 Բայց որ դարձար դու ջաղացպան,
 Կանչիր քոյ գայ, ջա՛ն ֆօրօղլի, ջա՛ն,
 Ջա՛ն ֆօրօղլի, ջա՛ն,
 Ջա՛ն ֆօրօղլի, ջա՛ն:

Մարդու բաղն էլ անա էպես
 Պրսբուս է ջաղացքի պես. հե՛յ...
 Մեկ օր անուելի վիսայ ես,
 Միւս օր ջաղացպան՝ ֆօրօղլի, ջա՛ն...
 Թեեւ դրո-աքիցրդ(*) զրբկամ,
 Բայց քուր ունես վրեդ կախամ, հե՛յ...
 Համգան քսրուկ քոկից փախամ,
 Բայց դու էլի ջա՛ն ֆօրօղլի, ջա՛ն...

Բայց դու էլի ֆօրօղլին ես,
 Ժողովուրդին սիրելին ես, հե՛յ...
 Թեկուզ ջաղացպան էլ լինես,
 Քեզ պատիւ կը տան, ֆօրօղլի, ջա՛ն...

(*) Դրո ար = երեղեն ձի:

ԲԼՈՒՐԻՆ ՎՐԱՅ

hoarf՝ Մ. ՉԱՐԻՖԵԱՆԻ

Grades. I, ՆԱԶԱՐԵԱՆՅԻ

Lento
 Ա - հուր, ի՛մ աղ - ւոր. այս գր - շէր հոյ կայ, լոկ
 հաւ է ան - դորր, հա - ւա - ցա ինչ. — որ հո - գրա կը ջան -
 կայ ու քէ ջու - սըն - կայ, այլ ան դուն - որ քոր, ե -
 հուր, ի՛մ աղ - ւոր. այս գր շէր հոյ կայ — Ետե՛ս հե՛ւա -
 ւոր — , պես կը հե - հե - կայ, այս գր - շէր հոյ կայ
 քոր, հա - ւա - ցա որ հո - գրոյս ի՛նչ - նա. — ւոր այս գր
 շէր Ետե՛ս կայ, պես կը - հե - հե - կայ -
 Ե - լե - հե - ւա - ւոր ի՛նչ - հուր ի՛մ աղ - ւոր:

Եկո՛ւր ի՛մ աղուր,
 Այս գիշեր հո՛վ կայ
 Լոկ հոս է անդոր.
 Հաւասա՛ ինձ որ
 Հոգիս կը ցանկայ
 Ո՛չ քե լուսրնկայ

Այլ անդ՛ուրը խոր,
 Եկո՛ւր ի՛մ աղուր,
 Այս գիշեր հո՛վ կայ...
 Ծովը հեռու
 Տե՛ս կը հեկեկայ,
 Այս գիշեր հո՛վ կայ...

Քոյ, հաւասա՛ որ
 Հոգույս մեծաւոր
 Այս գիշեր մա՛հ կայ.
 Տե՛ս կը հեկեկայ
 Ծովը հեռու...
 Եկո՛ւր, ի՛մ աղուր...

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷՋԸ

ՎԱՌԵԱԿՆԵՐԸ

(ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԽԱՂ)

Ա. ԲԺՇԿԱՆ

Allegro

Վառեակները հարաբար կրին, աղջկանքն ահա կը փայլ - թի
 լե-յուր կո-չուր քան քի կրին քան եակներն են մ-նո-թի:
 Կոչ կոչ կոչ կոչ կու պն կուր կը ճը ւան մեծ ու պար-տիկ
 Կոչ կոչ կոչ կոչ կու-նի շուր փոշուով լայն քի հա-տիկ:

Ասու եղաւ հաբակին
 Աղմուկն ահա կը փրքի,
 Լեցուր կողովդ անսիկին,
 Վառեակներն են անօրի,

Կրս, կրս, կրս, կրս, կ'ուզեն կուս,
 Կը հըւան մեծ ու պզտիկ,
 Կրս, կրս, կրս, կրս, տուէ՛ շուս,
 Փրքանք բլլայ, քի հասիկ

Ի՞նչ պիտ' բլլար ձեր վիճակ
 Փոքրիկ ձագեր սիրունիկ
 Եթէ չբլլար շարունակ
 Մայր մը հսկող ձեր բովիկ:

Կրս, կրս, կրս, կրս, կ'ուզեն կուս,
 Կը հըւան մեծ ու պզտիկ,
 Կրս, կրս, կրս, կրս, տուէ՛ շուս,
 Փրքանք բլլայ, քի հասիկ:

ԾԱՆՈԹ.— Տղամ երջանակ կը կազմեն. աղջկանքն են մեկը մայր կ'ըլլայ, երջանակին մեջ
 կը նստի: Փոքրիկներն 3—4 հասք բովը վառեակ կ'ըլլան. «Լեցուր կողովդ անսիկին, վառ-
 վառեակներն են անօրի» քառամ ասեն երջանակին ուրիշ աղջիկ մը կը մօտենայ վառեակնե-
 րուն բով, ու գոգնդեն հասիկներ առնելով գետնը կը ցանկ. մայրը շուսեր, փոքրեր կը կերակրէ:

ՔԱՅԼԵՐԳ ՉԱԻԱՐՉԱՆԻ

Խոսք՝ Գ. Յ. ԿԻԻԼԵԱՆԻ

Յրագր. Ա. ՏԱՂԼԵԱՆԻ

Tempo di Marcia

Շա-ւարճա-նի հե-րոսե-րուն, Ա-րի սե-րունդն ենք հարազատ,
 Պիտի պատուենք անոնց անուն,
 Պիտի բլլանք մենք յար ազատ:
 Եթէ ասեն մը գայ չարի,
 Պիտի կռուինք միշտ անմահանջ,
 Անոնց նման ալ էազարի՝
 Պատասխանելով բարւոյն պանանջ:
 Կեցցե՛, կեցցե՛ միշտ անբաժան,
 Կեցցե՛ յաւերժ մեր Շաւարճան:
 Մենք չենք հանջնար երբեք խտր,
 Մերս Միութեան ենք շեք պատասխան,
 Միտը դրօշը գերբնիր
 Պիտ' ծածանի յար անխափան:
 Շաւարճանի հերոսերուն,
 Աշխատութեան ալ ռանվիրայ,
 Գրիչ ու գիրք, բրիչ ու բան
 Մեր յարգանքին են առարկայ:
 Կեցցե՛, կեցցե՛, եւլն.:
 Կուռ ներդաշնակ մեակութեամբ
 Պիտի կրքենք հոգի, մարմին,
 Նկարագրով, վարձով անամպ՝
 Արժանաւոր Հայկեան զարմին:
 Համայն աշխարհ գիտէ այսօր
 Թէ վառ լոյսի պատեող են Հայ
 Շաւարճանի դրօշն բոսոր
 Լոյս ծագեցաւ, շողաց նոր այգ:
 Կեցցե՛, կեցցե՛ եւլն.:

Շաւարճանի հերոսերուն
 Արի սերունդն ենք հարազատ,
 Պիտի պատուենք անոնց անուն,
 Պիտի բլլանք մենք յար ազատ:

Եթէ ասեն մը գայ չարի,
 Պիտի կռուինք միշտ անմահանջ,
 Անոնց նման ալ էազարի՝
 Պատասխանելով բարւոյն պանանջ:
 Կեցցե՛, կեցցե՛ միշտ անբաժան,
 Կեցցե՛ յաւերժ մեր Շաւարճան:

Մենք չենք հանջնար երբեք խտր,
 Մերս Միութեան ենք շեք պատասխան,
 Միտը դրօշը գերբնիր
 Պիտ' ծածանի յար անխափան:

Շաւարճանի հերոսերուն,
 Աշխատութեան ալ ռանվիրայ,
 Գրիչ ու գիրք, բրիչ ու բան
 Մեր յարգանքին են առարկայ:
 Կեցցե՛, կեցցե՛, եւլն.:

Կուռ ներդաշնակ մեակութեամբ
 Պիտի կրքենք հոգի, մարմին,
 Նկարագրով, վարձով անամպ՝
 Արժանաւոր Հայկեան զարմին:
 Համայն աշխարհ գիտէ այսօր
 Թէ վառ լոյսի պատեող են Հայ
 Շաւարճանի դրօշն բոսոր
 Լոյս ծագեցաւ, շողաց նոր այգ:
 Կեցցե՛, կեցցե՛ եւլն.:

ՏԱՐԱԾԵԱԼ

ՆԵՐՍԷՍ ԾՆՈՐՀԱԼԻ

Մշակում՝ Ա. ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆԻ

Andante

Տարածել ձեռք ընդ ձեռաց ոսկ ընդ ոսկ ընթանալեաց, փայլ ընդ փայլի դարձն արդու կեանք ընդ մահու փոխարկելով. ի մեջ երկուց անօրինաց կար մերկացել սուղն օրինաց, զոր ոչ սեփն ազգին կուրաց բաց ի միոյն յաւազակաց:

Բույրից արեգականն բզսիւն աբար գիշերանման. զբսուէրն եղ արկ մերկութեան զի մի սեպե ակն անարժան. ի միջօրեայն նրսեմացաւ, յորժամ Ազամ մեղօք մեռաւ. ի իննեւորդն ի լոյս դարձաւ, յորժամ մահուամբ մահն լուծաւ:

Յօղեր արտօսք ցաւազին մայր Տեանն որ կայր մեծ առ խաչին, յորժամ լքուր բզձաւարին բարբառելոյ իւր միանին. ետուն բացալ խառնեալ լեղի այնմ՝ որ բղխեաց գեթ յաղենի, եւ ի վիճն վրսակ բարի արքոյց սոհմին դառնացողի:

Իրւծեալ յերորդ ժամու օձին զվիքս նախնույ մօրն եւալի, ի վեցն անկեալ մարդն առաջին հաւանական բանիւ նորին. ի սոյն ժամու Տերն ի խաչին, զի բաւեցե զմեղս նոցին. եւ յորժամ էլ Ազամն հին, եղ գաւազակն ի մեջ դրախտին:

Փարեղի բարբառ ընդ իմ էլի էլի առ Հայր գոչեր. զհոգին կամաւ Հօր աւանդեր, զհոգիս մարդկան նոյն ընծայեր, երկիր հիմամբ սասանեցաւ եւ վարազոյն ընդմէջ հերձաւ, վե՛րք ի իննեւանց պատանեցան, եւ գերեզման մահու բացան:

Քարոզի ի սքանչելեացս Ասուած մարմնով վասն իմ խաչեալ, մեռով բնութեամբս մեռանի Ասուած անմահ խոստովանի, կրկնավրսակ կողին աղբերք եկեղեցի իւր հաստաի. ջրովն մաքրի, զարևնն ըմպե, զնրդի ընդ Հօր փառաւորի:

ՀԱՍՈՅԻ ԵՐԳԸ

ԲԱՅՅԻ

Moderato

Ահա ծագեց կարևիր արեւ,
Տախ եւ պայծառ է օրը.
Դէ՛, բաւեցե՛ք, սիրուն եղներ,
Յառա՛ջ տարե՛ք արօրը:

Վարք վարենք, ախո փորենք,
Խո՛ր ախօսներ հողի մէջ,
Սերմք ցանենք, որ հունձն հնձենք,
Յորեան դիպենք կալի մէջ:

Ուսելու միտ պատար ունենք,
Ուրախ կ'անցնի մեր օրը,
Կը գայ ձեռն — մենք վախ չունենք —
Լի եւ կուտ է մեր փորը:

Դէ՛, բաւեցե՛ք, սիրուն եղներ,
Շուտով վարենք արտերը,
Թո՛ղ չատեն մեր դրացիք՝
Ծող են Հասոյի եղները:

Բաճէի ծնած է 1835ին Սալմասի (Պարսկաստան) Փայաջուկ գիւղը: Իր հայրն էր Մեյիկ Միրզաբեկ, հարուստ վանաւական: Փոփոխ Յակոբ Թիֆլիս բերուելով սացաւ զիմնագիտի կրթութիւն, սակայն հագիւ հիմնգերող դասարանը հասած՝ ստիպուեցաւ բողոք զիմնագիտն եւ Պարսկաստան վերադառնալ առեւտրով զբաղելու համար, իր հօր գործերը խանգարուելուն պատճառաւ:

Բաճէի 1858ին համբողջը դեպի Թրքահայաստանի գաւառները եւ հասաւ մինչեւ Մուշ, այցելեց Վան, Վարազ, Աղբամար, եւ այլն: Այս համբողջութեան ընթացքին՝ Բաճէի սկանասէս բլլալով Բալայի հարստահարութիւններուն՝ հայաբնակ գաւառներու մէջ, տգորութեամբ ազգային ազատագրական գաղափարներով, բողոք առեւտրական ստագարէր եւ բժուատ վիճակի մէջ անցաւ Թիֆլիս: Հոն նախ աշխատակցեցաւ «Հայկական Աշխարհ» ամսագրին, ապա «Եւախ» լրագրին,

ՅԱԿՈՒ ՄԵԼԻՔ-ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ (ԲԱՅՅԻ)

որ 1872ին սկսած էր հրատարակուիլ Գրիգոր Արժուոյնի կողմէ: Բաճէի «Մեախ»ի մէջ հետգետե գրեց «Չէլալեղիլն», «Պենք», «Դաւիթ Բեկ», «Կայծեր» եւ այս յետոյ «Մամուլը» վէպերը, որոնք իրենց ազգասիրական հոյակապ յորինուածով անմահացուցին հեղինակը, եւ Բաճէին դարձաւ ժողովրդական ամենասիրելի դէմք մը: Իր հայրենաւունջ գրութիւններն ու պատմութիւնները յափշտակութեամբ կը կարդացուին ցարդ հայ ժողովրդեան ամէն խաւերու մէջ անխնայ:

1888ին անտարաբալի եւ վաղահասօրէն մեռաւ Բաճէի, խոր սուգի մասնելով Հայ ազգը: Իր մարմինը մեծ շուքով թաղուեցաւ Թիֆլիսի եղիվանկ կոչուող գերեզմանատնը, եւ ապա իր գերեզմանին վրայ կորող մըն ալ կանգնուեցաւ ի յարգանս իր անմահական յիշատակին: Վերջերս, բոլոր հայ գաղութներու մէջ մեծ հանդիսութիւններով տօնուեցաւ Բաճէի ծննդեան հարիւրամեակը:

Լ Ճ Ա Կ Ը

ՊԵՏՐՈՍ ԳՈՒՐԵԱՆ

Andante

Դու - չու սայ - շած ես լը - ծակ ու չեն իսպար ին ա - տակի քի -

թի հայ արդ արձ անկ - հու գե - ղուեր՝ մը հայ - յի - զաւ -

Ինչո՞ւ ապամ ես, լրնա՛կ,
 Ու չեն խայսար քու ալեակի,
 Միքե հաղւոյդ մեջ անձկաւ
 Գեղունի՞ մը նայեցաւ:

Եւ կամ միքե կը գմալի՞ն
 Ալեակեդ երկնի կապոյտին
 Եւ այն անպոյ լուսափրիք՝
 Որք նմանին փրփուրիդ:

Մեկամաղանս լրնա՛կ իմ,
 Քեզ հետ ըլլանք մտերիմ,
 Միրեմ քեզի պէս ես ալ
 Գրաւիլ, չըտել ու խոկալ:

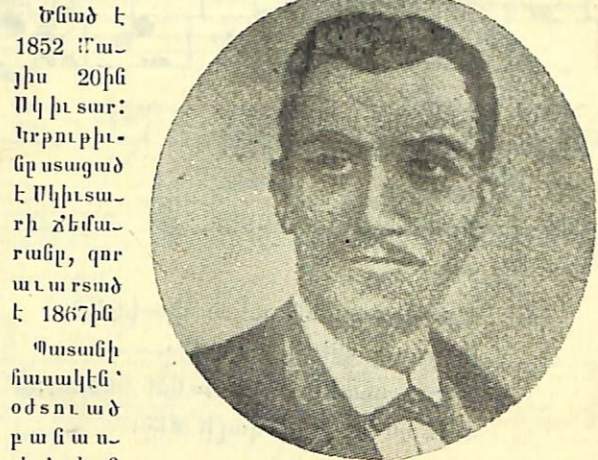
Ո՛րքան ունիս դու ալի՛,
 Ճակասա ա՛նճան խո՛ւ ունի,
 Ո՛րքան ունիս դու փրփուր՝
 Միքս ա՛նճան խոց ունի բիւր:

Այլ եքե գոգդ ալ բափին
 Բոլլեն ասեղաց երկնիին,
 Նրմանիլ չես կրնար դուն,
 Հոգւոյս՝ որ է բո՛ց անհուն:

Հոգ ասդերը չեն մեռնիք,
 Ծաղիկներն հող չեն բոռմիր,
 Ամպերը չեն քշիր հող,
 Երբ խաղաղ էք դուք եւ օդ:

Լրնա՛կ, դու ես բագունիս,
 Զի բ՛նովէ մ՛ալ խորումիս,
 Գարձեալ խորիդ մեջ խրոտլ
 Զիս կը պահես դողդալով:

Շատերը գիս մերժեցին,
 «Քրնար մ՛ունի սուկ» ըսին,
 Մին — «գողգոջ է, գոյն չունի»,
 Միւսն ալ ըսաւ — «կը մեռնի»:

ՊԵՏՐՈՍ ԳՈՒՐԵԱՆ

Ծնած է 1852 Մալիս 20ին Սիսուս: Կրթութիւնը ստացած է Սիսուսի ճեմարանը, զոր աւարտած է 1867ին Պատանի հասակէն՝ օժտուած բանաստեղծական վառ երեւակայութեամբ՝ գրած է գոյհրիկ ոտանաւորներ որոնք անմահացած են զինք իբրեւ ծնունդ վաղահաս հանարի: Մե՛ղբ որ իր կեանքը կարն եղաւ: Սնոյթք բոխախը գգեսնեց զինք, եւ Պետրոս Գուրեան մեռաւ 1872 Յունուար 21ին, հագի՛ւ քան սարեկան ծաղիկ հասակին մէջ: Ան երեց եղբայրն էր Երուսաղէմի նախկին Պատրիարք հանգ. եղիւ: Սրբ. Գուրեանի:

Ո՛չ ոք ըսաւ — «հե՛ք սրղայ,
 Արգետօք ինչո՞ւ կը մըխայ,
 Թերեւս ըլլայ գեղանի
 Թէ որ սիրեմ, չը մեռնի»:

Ո՛չ ոք ըսաւ — «սա սրղին
 Պատանեմ սիրք սրմագին,
 Նայինք ինչե՛ր գրուած կան»...
 — Հոն հրդեհ կայ, ո՛չ մատեան:

Հոն կայ մոխի՛ր... յիւսակ...
 Ալեակեդ յուզուի՛ն բող լրնակ,
 Զի քու խորիդ մեջ անձկաւ
 Յուսահաս մը նայեցաւ...

Ս Ի Ր ՈՒ Ն Գ Ա Ր ՈՒ Ն

Խոսք՝ Ա. ԾԱՏԱՌԵԱՆԻ

Երգչուհի՝ Ե. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԻ

Andante

Մի - բուն գա - բուն, կա - ճանչ գա - բուն, քեզ ինչ սրբ - ար - յի

ոչ - ջու - նեմ՝ դու ինչ քե - թիք յայ ու ա - թիւն էլ քե

ու - բախ տղ ջու - նեմ: կու ինչ քե - թիք յայ ու ա - թիւն

էլ քե ու - բախ տղ ջու - նեմ:

Միր՛ուն գարուն, կանա՛նչ գարուն,
 Քեզ ի՞նչ սրտով ողջունեն.
 Դու մեզ բերիւ լաց ու արիւն —
 Ել ես ուրախ երգ չունեն:

Երգում էի ջերմ կարօտով,
 Դովերդ անում ամեն օր.
 Երբ մեր երկրում քո քաղցը հոսով
 Միքս լցուած էր սառ ու ձոր:

Ա՛խ, ի՞նչ սրտով երգեմ հիմիկ,
 Քեզ ի՞նչ սրտով ողջունեն.
 Փուռ են դառել վարդ ու ծաղիկ,
 Ել ես ուրախ երգ չունեն:

Մեր տունն ու սեղն—հող, աւերակ,
 Մեր լոյս օրերն խաւարել,
 Մեր յոյսերը՝ սեւ մոխրի սակ,
 Մեր դարդերը ծով դառել...

Երգում էի կնարս լարած՝
 Մեր կեանքի լոյս օրերում,
 Երգում էի բլբուլ դառած՝
 Քանի վարդ կար հայ երկրում...

Ամպ ու բուխայ է եկել, պատել
 Խեղճ եղբորս սեւ կեանքին,
 Անվերջ լալուց արցունքն հատել,
 Ել վերջ չկայ սանջանքին...

Միր՛ուն գարուն, կանա՛նչ գարուն,
 Քեզ ի՞նչ սրտով ողջունեն,
 Դու մեզ բերիւ լաց ու արիւն,
 Ել ես ուրախ երգ չունեն:

ԱՐԻ՝ ԲԼԱՌԻԼ

Խօսք՝ ՇՈՒՇԱՆԻԿ ԿՈՒՐԴԻՆԵԱՆԻ

Յրամես. Ա. ՏԵՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ

Moderato

Մի-բի բըն-բուլ, իկ քեղ նրա-քեղիք. ջի-ջի-նի քանիք ու եր-գեղիք
 Ես օր-ւա - նից քառ նստիք աղ-բեր ք-քար խառ նստիք
 Տըր ցա-ւեր: Ես-օր ուա - նից քառ-նստիք աղ-բեր
 ք-քար խառ-նստիք -- Տըր ցա-ւեր:

Արի՛ բլբուլ, մեկտեղ նստեն,
 Ձեն-ձենի սանք ու երգեն,
 Ես օրուանից դառնանք աղբեր,
 Իրար խառնենք մեր ցաւեր:

Անցա՛ւ գարուն, առուն կուգայ,
 Շաւ հեռու չե եւ ձմեռ,
 Լա՛ց, աղբեր ջան, էլ վարդ չկայ,
 Թուփր մնաց կիսամեռ:

Երգե՛նք աղբեր, ցա՛ւը երգեն,
 Դու՛ քո մեռած ա՛լ վարդի,
 Երգե՛նք աղբեր, ցա՛ւը երգեն,
 Ես՛ իմ աւեր վարանի...

Անցա՛ւ գարուն, արնո՛ւ գարուն,
 Մօս է առուն, ցուրս ձմեռ,
 Ա՛խ, աղբերք մնաց անտուն,
 Քոյրքա՛ կաղցից կիսամեռ...

Արի՛ բլբուլ, ցար երգեն,
 Վարդի, աւեր վարանի,
 Արի՛, աղբեր, իրար խառնենք
 Արամուս ցար մեր սէրի...

Շուշանիկ
 Կուրդի նեան,
 ռուսահայե-
 բու առաջին
 կին բանաս-
 տեղծուհին ծը-
 րան է 1876
 րուն Ալեք-
 սանդրապոլ
 (այժմու Լե-
 նինական):

1905ի ռու-
 սական յեղա-
 փոխութեան
 ազդեցութեան
 սակ է որ Շ.
 Կուրդի նեան
 հրապարակի-
 ջաւ իր բան-
 տեղական ո-
 սանաւորնե-
 րով որոնց ա-
 ռաջին հաւա-
 քանոյ հասորը հրատարակեց 1907 րուն, «Արշալոյսի
 Դօղանջներ» վերնագրին սակ: Շ. Կուրդի նեան իր ար-
 ուեստը նուիրեց գլխաւորաբար աշխատանքային
 դասին եւ կոչուեցաւ հայ Ա. Կ. Կեղի: Այդ ուղղու-
 քեանք գրուած բազմաթիւ բանաստեղծութիւններէն
 շատ սիրուած եւ սարածուած են «Հանգրեւէ ջաներ»,
 «Յեւ, սար քո խաչը», «Այդ մենք ենք գալիս», Եւ այլն:
 Ունինաւ հայրենիքի նու իրուած գոգրիկ ոսանաւորներ:

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ԿՈՒՐԴԻՆԵԱՆ

ԿՈՒՆԵՑԷՔ ՏՂԵՐՔ

ԽԱՆԱՍՕՐԻ ՔԱՅԼԵՐԳ

Մ. Ե.

Tempo di Marcia

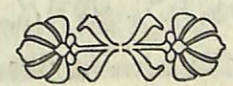
Կու-նեցէ՛ք քոյր յոյ՛ր, կու-նեցէ՛ք քաջ քաջ, Մե՛ն մե՛կեր կանգնած
 քոյ-նա ին. ա-ռաջ ցանկ-կալք է մե՛կ իրոյ ապրի ին հո
 հեռու մե-ցանկից ո-տարիքն ա-հո յառ-աջ իր ցա-ւերիք
 իբրեւ նա-հարսակ, ի ցուր քոյ ցանկիք իբրեւ իր ցա-ւիք

Կու՛նեցէ՛ք տղերք, կու՛նեցէ՛ք քաջ քաջ,
 Անվե՛հեր կանգնած բե՛նամու առաջ.
 Յանկալի է մե՛կ միտ ազնիւ մահր,
 Հեռու մե՛զանից ոտխի՛ն անր.
 Յառաջ խի՛զակենք իբրեւ նահասակ,
 Ի գուր քոյ չանցնի մե՛զնից մի գնդակ:

Մե՛զ տնայնաբե՛ն մեր նախնի քաջեր,
 Մե՛զի կը սպասեն մեր հե՛ք եղբայրներ,
 Ազաւ չձնանք, գե՛ր մե՛նքնիք ազաւ,
 Մեր սիրն ու հոգին պահենք անարաւ.
 Այս անգամին ալ ցոյց սանք բե՛նամուն,
 Թե՛ ի՛նչ է հայու ուժն ու քաջութիւն:

Ահա քիւրսեր փախչին սարսափած,
 Ահա դիակներ արեամբ շողախուած.
 Կրակ տեղացե՛ք, անդադար կրակ,
 Փառք Դաւենակցութեան, առաւ է գնդակ.
 Օ՛ն, կու՛նենք, տղերք, մինչեւ շունչ վերջին,
 Արժանի լինինք փառաց պսակին:

Մե՛նքնիք յուսալով, մերն է ապագան,
 Մե՛նքնիք, բայց կեցցե՛ք, կեցցե՛ք Հայասան.
 Այսպէս յորդորեց ու ինկաւ արին,
 Թողլով մե՛զ անուն յիշատակ բարին.
 Ահեղ կու՛նի մե՛զ մի փոքրիկ հերոս,
 Անմոռանալի կրքին Մարտիրոս:

ԽՈՒՄԱՐ ՊԱՌԿԵ՛

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԵՐԳ
(ԾԱՂՐԵՐԳ)

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԳԱՊԵՏ

Scherzo

Դրու-ձար պարու-կե՛ Ի՛ն - քե՛ս - բաց հույ, հույ,
 հույ պո՛ր քա՛ս դը՛ քա՛ս: Դե- ղի՛ն հար պար. քը՛-բու՛. բարձ
 հույ, հույ, հույ - պո՛ր քա՛ս, քը՛-քա՛ս, հե՛յ, հե՛յ, լա՛ւն է
 հե՛յ, հե՛յ - լա՛ւն է: հե՛յ, հե՛յ, լա՛ւն է, հե՛յ - հե՛յ, լա՛ւն է:

Խուսար պառկե՛ երես բաց
 Հո՛ւպ, հո՛ւպ, հո՛ւպ պրսա, դրմբա,
 Գեղին կարպե՛ս, բրմբուլ բարձ,
 Հո՛ւպ, հո՛ւպ, հո՛ւպ պրսա, դրմբա.
 Հե՛յ, հե՛յ, լա՛ւն է,
 Հե՛յ, հե՛յ, լա՛ւն է,
 Հե՛յ, հե՛յ, լա՛ւն է,
 Հե՛յ, հե՛յ, լա՛ւն է:

Անու՛ւ քրնե՛ երես բաց,
 Սահակն եկա՛ խելք գրնաց:
 Հաջոնց բակն եր դալսրմա,
 Աճան բոխլին դաւուրմա:
 Խաբար սարեք բուսին,
 Աղջիկ բերե՛ վեր մրսին:

Հաւարն ըկնաւ բուսին,
 Գեացեք բախան վեր մրսին:
 Հեռն ուսեր, գիրանար,
 Մրկոն խմեր, ուրախանար:
 Հաջոնց կալը՛ բոլորպար,
 Խուսար մեքը կը խաղար:
 Ծամեր բալուկ իւր ետեւ
 Կը քրովրեր շա՛ս քերեւ:
 «Հաստս մնայ մեր Հաջին,
 Ու պահե՛ մեր նոր փետին:»
 Գարնան բացուաւ նոր լալա,
 Խուսար բերաւ ջուխս բալա:
 Աչքը լոյս, Հաջի աղա,
 Թողնեռուդ հալաւ արա:

ԴՈՒ ԶՈՎ ԽՆԴՐԵՍ

(ՄԱՀ ՔԱԶՈՐԴԻՈՅՆ)

Մ. ՊԼԵԻԿՈՒՆԵԼԵԱՆ

Adagio

Դու զո՛վ խնդրես - մա՛յր իմ անու՛ւ,
 Ե՛կ, մի գողար, մոտեցի՛ր հոս,
 Անլաց աչճո՛ք դիտե՛ գորդիդ
 Ու իւր վերքերն արիւնհոս:
 Գրեղաց մայրեր բող լան ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:
 Ի Զեյ - քուն:

Piu Allegro

«Նորեկ որդույս կենացն արեւ
 Չեզի համար փաղի, Հայե՛ր»,
 Այսպէս յայնժամ դու երգէիր,
 Օրորոցիս նրստալ եովեր:
 Անոնց համար ժիջաւ, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:
 Կարմիր կալակի գայտն վերեւ,
 Սակայն, մա՛յր իմ, նայե՛ չորս դին,
 Զարիւնուտ սա փութերն տե՛ս,
 Հազարներով փառած գետին:
 Կերա զանոնք սուրն մեր, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Դու զո՛վ խնդրես, մա՛յր իմ անու՛ւ,
 Ե՛կ, մի գողար, մոտեցի՛ր հոս,
 Անլաց աչճո՛ք դիտե՛ գորդիդ
 Ու իւր վերքերն արիւնհոս:
 Գրեղաց մայրեր բող լան ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

«Նորեկ որդույս կենացն արեւ
 Չեզի համար փաղի, Հայե՛ր»,
 Այսպէս յայնժամ դու երգէիր,
 Օրորոցիս նրստալ եովեր:
 Անոնց համար ժիջաւ, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Ինչպէս երբեմն օրանիս մեզ
 Կակուղ ձեռամբ փառիայելով,
 Մանկիկ մարմնոյս հանգիստ սայի՛ր՝
 Իբրեւ հեծակ նրազելով:
 Զիս հանգչեցուր ի հող, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Կարմիր կալակի գայտն վերեւ,
 Սակայն, մա՛յր իմ, նայե՛ չորս դին,
 Զարիւնուտ սա փութերն տե՛ս,
 Հազարներով փառած գետին:
 Կերա զանոնք սուրն մեր, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Մըռնչեցին ինչպէս վիշապ
 Ու մեր վրայ յարձակեցան,
 Ո՛րվ հայրենիք, ի հուր ի բոց
 Քո համար մեր սիրտ վառեցան:

Կարմիր ներկան ձորք մեր, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Վերջին համբոյր սառ ինչ, մա՛յրիկ,
 Հասուցանես զայն սիրուհւոյս,
 Վերջին անգամ գրկեմ մեր հող,
 Ուր արդ կ'իջնեմ ի ծոցն անլոյս:
 Խաչ մը սնկե վրաս, ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Ու ծափ զարկին մեր հարց բսուերք,
 Զի չե՛ մեռած Հայոց կրակ.
 Ու ցնծացին այնչափ զոհեր,
 Զի լուծաւ վրեժ յարեան վրակ:
 Խնդաց Մասիս, մա՛յր իմ ու դուն
 Ուրախ լուրեր սար ի Զեյթուն:

Մկրտիչ Պէճիկբաշեան ծնած է 1828ին Պոլսոյ Օրթաքիւղ բաղը: Հազիւ նախնական ուսում մը ստացած՝ 1839ին Մկրտիչ կը դիմուի Փասուա, Մուրաս Ռաֆայէլեան վարժարանը, ուր կը ծիծն ու ի յայտ կուգան իր բնածին կարողութիւնները:

1845ին Պոլիս վերադառնալով՝ Մ. Պէճիկբաշեան կը գրադի ուսուցչութեամբ:

Իր ուսուցչական ասպարէզին մէջ Պէճիկբաշեան կը նուիրուի գրականութեան, բաւերական արուեստին, երաժշտութեան եւ վերջապէս իր սիրած Ազգին գործերուն, ու հաւասարապէս իր սահմանը կը փայլի իբր գրագէտ, բնաբանական բանաստեղծ եւ ազգային գործիչ: Ունի բազմաթիւ ստեղծութիւններ, բաւերգութիւններ եւ ժողովրդական երգեր, որոնց հոյակապ եւ բանաստեղծական հիւսուածքը անմահացուցած են զինքը եւ դասած մեր կարողագոյն գրագէտներու շարքին:

Իբր ազգային գործիչ՝ Պէճիկբաշեան մասնակցած է իրեն ժամանակակից բոլոր ազգոցու ձեռնարկութեանը. 1846ին Համազգեաց Ընկերութեան եւ 1860ին Բարեգործական Ընկերութեան ասեմադպիրն էր. ան լայնօրէն տրամադրուած է ազգային գործերու: 1862ին երաժշտական Ընկերութեան գործիչներէն մին եղած է եւ Ընկերութեան հրատարակած «Բնու Հայկական» հանդէսին մէջ հրատարակուելիք երգերու բնութեանն ու բնութեանը հսկող Յանձնաժողովին անդամակցած է գործունէ կերպով:

Մ. Պէճիկբաշեան երաժշտական երաժշտութիւնը հայոց մէջ սարածելու դերը ինքնին սկսած է կատարել, եւ կարիքի է ըսել թէ՛ ան առանց բուն երաժշտական երաժշտութիւնը հարգ մը երաժշտագէտներէն անկէ ընդհատուած է հայոց մէջ երաժշտութիւնը սարածելու:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՃԻԿԲԱՇԵԱՆ

իր ստեղծութիւնները հրատարակուած են Արշակ Զօպանեանի կողմէ 1888ին, որոնց կցուած է նաեւ անմահ բանաստեղծին ուսումնասիրութիւն կենսագրութիւնը:

Պէճիկբաշեանի բեղմնաւոր գործունէութիւնը վերջ կը գտնէ իր վաղահաս մահուամբ, երբ անողոք թոբակախորտէն զինքն 40 տարեկան երիտասարդ հասակին մէջ, 28 Նոյեմբեր 1868ին: Իր մարմինը ամփոփուած է Բերայի Հայ-Հռոմէակաճաց գերեզմանատանը՝ շինուած դամբարանի մը մէջ:

Պէճիկբաշեան ոչ թէ միայն եղած է գրական դեմք մը այլ նաեւ հեմարիտ հայրենասէր մը. ինքը եղած է առաջինը որ խօսքը եւ գրիչը ի սպաս դրած է եղբայրութեան եւ սիրոյ սկզբունքը ներշնչելու մեր ազգային բոլոր խաւերուն մէջ: Պէճիկբաշեան մօտէն նետաճարուած է ազգային բոլոր ցաւերով:

ԿԱՐԿՈՒՏ ՏԵՂԱՑ

(ԽԱՆԱՍՕՐԻ ԱՐՇԱԽԱՆՔԸ)

ԹՈՐՈՍ

Moderato

հար-հուր քե-ղաց իս-նա-տ-րաց զար-ցու-ն

Ֆե-րա-յի-նէր զար-նակ-յա-հանս վը-րի-տա-նու

գո-ւում են. Ֆե-րա-յի-նէր զար-նակ-յա-հանս վը-րի-տա-նու գո-ւում են:

Կարկուտ տեղաց Խանասորայ
 դաւանումը,
 Ֆեռայիներ Կառնակցական վրիժառու
 գոռում են:
 Սուկաց քիւրքը՝ լեղապատառ
 Մազրիկցին,
 Չեք երազում ջնջուել ի սպառ
 Բաջ ֆեռայու զնդակից:
 — Եաման Ասուած, ֆեռան եկաւ,
 ո՛ւր փայտիցն,
 Ասաց որդուն կրծքին սեղմած
 լեղապատառ քրդուհին:
 — Մի՛ վախենար, հանգիստ կեցիր,
 բաջի ջան,
 Կանանց երբեք ձեռք սալու չե
 վրեժխնդիր Բաջ ֆեռան:
 Մի ժամուայ մէջ Մազրիկ ցելը
 ջնջուեցաւ,
 Խանասորայ կանանց դաւար կարմիր
 գոյնով ներկուեցաւ:

Փշի՛ր, շեփոր, դեպ՛ Արաուլ
 մենք բռչենք,
 Գիրեն բռնենք, գաթա, հալուա ձիւնի
 ջրով հաւակենք:
 Մեր կուռն է, մեր բարձրանում
 Բաջ ֆեռան,
 Եզակի է պատմութեան մէջ
 արշաւանքի տեսարան:
 Չկար Կարոն, իսուր պատեց
 ամենիցն.
 Երանի՛ է նրա հոգուն, որ զոն դարձաւ
 այդ կուռին:
 Քեզ ենք յանձնում, ո՛վ պատելի
 Արաուլ,
 Կրծքիդ մէջը ամուր պահիր անմահ
 զոհերն Հայերուն:
 Կը գայ շուտով շիրքան կտրած
 հայ մարդը,
 Մեր զոհերը ամուր պահիր գրկիդ
 մէջը խնկելի:

Հայե՛ր, յի՛եք նուիրական այդ օրը,
 Յուլիս ամսին Բանինգին կատարեցե՛ք մեր տօնը:

ՋՄԵՌՆ ԱՆՑԱԻ

Խոսք՝ Ա. ԻՍԱՀԱԿՅԱՆԻ

Երաժշտ.՝ Ա. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ

Moderato Andante

Զօ-Նուն ան-յա — — — — — Ե - կու գա-րու՞ն,
 հա - լա - բար - ջրի — — — — — ց սա - թե - թու ջու՞ն
 Ծառ - բայ բա-յա — — — — — ջա - թիք - ճե - թու՞ն,
 Ծառ - բայ բա-յա — — — — — ջա - թիք - ճե - թու՞ն:
 Ի՞նչ ջա-րի-բնն խա - բար ջը-կայ — ի՞նչ ջա - թի-բնն
 խա - բար ջը-կայ, աչ-կա Ծառի՞նն զա - ղար ջը-կայ
 աչ-կա Ծառի՞նն զա - ղար ջը-կայ օ՞հ օ՞հ օ՞հ
 օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ - օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ
 Զարն օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ, Զարն օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ օ՞հ

ՆՈՐԵԿ ԳԵՂՋԿՈՒՅԻ

Բանաստեղծ՝ ԽՆԿՈ ԱՊԷՐ

Երաժշտ.՝ Ռ. ՄԵԼԻԻՅԱՆԻ

Moderato
 Նո - թե՛կ - գեղձ - ջու - կու - կի, աչ - ջի -
 Նոր զա - թի, Նո - թե՛կ - գեղձ - կու - կի, աչ -
 ջի - Նոր զա - թի, գա - թու՞ն Ե -
 Ե - կե՛ց զա - ջից զուրա ս - թի:

Նորեկ գեղջկուհի, աղջիկ նոր դարի
 Գարունը է եկել, սանից դուրս արի.
 Արեւ կարմիր կապել է կամար,
 Կարմիր օրեր է բերել ինձ համար:

Գաւեսեր կարմիր, լայն ու բնդարձակ.
 Կանչում են. «բնկե՛ր, եղիր համարձակ,
 Հրի պէս ուժեղ, բրբի պէս կտրուկ,
 Հին կոյր կրօնին մի՛ լինի ստուկ.

Բանդիր հին գիւղը, բանջար սեւ ու մուր,
 Նորուբեան համար եղիր լուսամուտ,
 Նորը հրնի դեմ հանիր պայտարի,
 Նորեկ գեղջկուհի, աղջիկ նոր դարի:

ՋՄԵՌՆ ԱՆՑԱԻ

Չմեռն անցաւ, եկաւ գարուն,
 Հալաւ բարձրիկ սառեռու ձուն.
 ձամբայ բացուաւ դարիբնեռուն:
 Իմ դարիբն խաբար չը կայ,
 Սիրք համբին դադար չը կայ:

Ղարիբ երկիր անպ ու մտուե,
 Իմ դարիբի սիրքն է բնմուե,
 Ոսր փոխե՛ր՝ երա ու փուե:

Հերի՛ք մընաս, դարձիր վարան,
 Իմ աղբե՛ր ջան, աղիկ եա՛ր ջան:

Չուրն է պրծեր, կուգայ սարէն,
 Սարէն, ձորէն, իմ աչեքէն...
 Մի նորոգիր սրբիս եարէն.

Գարձի՛ր վարան, հողն անո՛ւե է,
 Հողն անո՛ւե է, ջուրն անո՛ւե է...:

ՔԱՅԼԵՐԳ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ

Tempo di marcia

Յա - նաջ հ. Մ. Ը. Մ - ի սկառուց - ներ յառաջ յառաջ բանակու -
 Տր. հոն հրա - պատելն, հոյրու եղ - բայր - ներ յա - նաջ - յա -
 նաջ ե Տրոյ յա - նաջ Օն բանակում, դու ես Տր ի դէ - ա -
 յն, Օն բա - նա իրա՞նք ինչ ա - նուջ աս - նուել:

Յառա՛ջ Հ. Մ. Ը. Մ. ի սկառուցներ,
 Յառա՛ջ, յառա՛ջ, բանակումի,
 Հոն կը սպասեն հոյր ու եղբայրներ,
 Յառա՛ջ, յառա՛ջ եւ միտ յառաջ:

Օ՛ն, բանակում, դու ես մեր իտալը,
 Օ՛ն, բանակում, ի՛նչ անուշ անուն:

Հեռու վայրերէ մենք կը հաւաքուինք,
 Ամառ ձմեռ, մենք բուն չունինք,
 Գիշեր ցերեկ անդուլ կ'ա-խասինք,
 Բանակումի կը պատրասուինք:

Օ՛ն, բանակում, դու ես մեր իտալը,
 Օ՛ն, բանակում, ի՛նչ անուշ անուն:

ՍԱՐԵՐԸ ՀՈՎԵԼ Ա

Գ. ՍԻՒՆԻ

Andante

Աս - րե - րը ինչ - քան զան - ցի - քան զան - ցի - քան հօ -
 հո - նո - վե՛ր հօ - Օ - րե - րը գնա՛ս յե՛ր - ա
 ճի - րա՛ն ջա՛ն հօ - հո - նո - վե՛ր հօ -

ԱՐՁԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

(ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՕՐԵՐԷՔ 4 ԱՐԱՐ)

(ԲԷԿԻ ԱՂՋԻԿԸ)

ՈՒԶԵՒՐ ՊԷԿ ՀԱՃԻՊԷԿՈՎԻ

Moderato

Բե - կի աղջիկ - քան զան - ցի - քան զան - ցի - քան
 Տե՛ր Ասկեա՛ր շա՛ս է հաւան կացել,
 Ձեզ եմ ասում,
 Շա՛ս է հաւան կացել:

ՍԻՒԼԷՅՄԱՆ

Բեկի աղջիկը երեւի սա է,
 Մեր Ասկեարը շա՛ս է հաւան կացել,
 Ձեզ եմ ասում,
 Շա՛ս է հաւան կացել:

Ո՛վ կ'իմանա՞ր որ Սուլթան Բեկը,
 Այսպէս նախտուն աղջիկ է ունեցել,
 Ձեզ եմ ասում,
 Աղջիկ է ունեցել:

Ափսո՛ս, հե՛յ՛ ափսո՛ս, ես չեի գիտեր,
 Որ այսպիսի գեղեցիկն է եղել,
 Ձեզ եմ ասում,
 Գեղեցիկն է եղել:

ՍԱՐԵՐԸ ՀՈՎԵԼ Ա

Սարերը հովել ա, Ծիրան ջան,
 Հօ՛, հօռովել հօ՛:
 Օրերը գնացել ա, Ծիրան ջան,
 Հօ՛, հօռովել հօ՛:

Բաներուս մնացել ա, Ծիրան ջան,
 Հօ՛, հօռովել հօ՛:
 Էլ գնալով, անելով, Ծիրան ջան,
 Հօ՛, հօռովել հօ՛:

ԱՐՄԻԿԻ ԵՐԳԸ

Դ. ԱՂԱՅԵԱՆ

Moderato

Միջոց-կերպ պար բոց-նե-յեթ, Մի-թի-կի տե-
րես գո-յե-յեթ: Միջ տե-րես, շար-ճարջ տե-րես
դու ճարջ չո-թոյ-նես սե-ւե-րես:

Աղջրկե՛րբ, պար բռնեցե՛ք,
Արմիկի երես գովեցե՛ք:
— «Ա՛յ երես,
Նարմաղ երես,
Դու չոթոնես
Մեզ սեւերես:»

Բարձր սարե՛ն պաղ ջուր կուգայ,
Արմիկի երես կը լուայ:
— «Ա՛յ երես,
Արես երես,
Քո չափաղով
Մեր սրբ կ'երես:»

Աղջրկե՛րբ, պար բռնեցե՛ք,
Արմիկի աչեր գովեցե՛ք:
— «Ա՛յ աչեր,
Սիրուն աչեր,
Արեւի պես
Փայլուն աչեր:»

ԾԱՆ. — Բիւիւիկին վերջին տողը «Դու
մեզ չոթոնես սեւերես»-ը կարգով ոտա-
նաւորին պէս:

ԳԱՐՈՒՆ

(Ո՛Ղ, Ի՛ՆՁ ԱՆՈՒՇ)

Խոսք՝ Մ. ՊԵՇԻԿՅԱՆԻ

Երգիչ. Տ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆԻ

Moderato
Մի. ինչ ա-նոյ՞ն տե ինչ-պէս զով ա-նու-ւո-
յուց զՅ-էս հո-վիկ ճարջ-կարջ զո-րայ գուր-գուրայ-
ով տե ճա-յե-րես հո-ւն-պէս ինչ-պէս
Piu lento
Ինչ յես հո-վիկ ի՞նչ ինչ-թե-նայ զՅ-նա աւն-յիբ առ-յեթ
Ինչ, ինչ յես հո-վիկ ի՞նչ ինչ-թե-նայ զՅ-նա, աւն-յիբ
առ-յեթ ինչ ինչ ինչ ինչ-պէս ինչ-պէս
գրե՛ն ճա-նոյն-ը ինչ-պէս ինչ-պէս ինչ-պէս ինչ-պէս
ն-ին ինչ-պէս ինչ-պէս ինչ-պէս ինչ-պէս ինչ-պէս

ԲՈՒՅՐԻՆ - ԶԵԱՅ ԳՐ - ԶԱՍ ԵՐ - ԳԵ ԱՅՐ - ՎԵՆԻ Ի ԲԱՅ՝
 ԲԱՅ ՅԵԱ ԿՈՎԻԻ ԲՈՒՅՐԻՆ - ԶԵԱՅ ԳՐ - ԶԱՍ ԵՐ - ԳԵ
 ԱՅՐ - ՎԵՆԻ Ի ԲԱՅ:

Ո՛հ, ի՛նչ անուշ եւ ի՛նչպէս զով,
 Առաւօտը փրչես հովիկ,
 Ծաղկանց վրայ գուրգուրալով,
 եւ մազերուն կուսին փափկիկ.
 Բայց չես հովիկ իմ հայրենեաց,
 Գրնա՛, անցի՛ր արեսու ի բաց:

Ո՛հ, ի՛նչ աղու եւ արագին,
 Ծառոց մեջէն երգես, բռնիկ,
 Սիրոյ ժամերն ի անսառին
 Զմաղլեցան ի եռ ձայնիկ.
 Բայց չես բռնիկ իմ հայրենեաց,
 Գրնա՛, երգե՛ արեսու ի բաց:

Ո՛հ, ի՛նչ մրմունջ հանես վսակ,
 Ականակիս եւ հանդարտիկ,
 Քո հայելոյդ մեջ անապակ,
 Նային զիրենք վարդն ու աղջիկ.
 Բայց չես վսակ իմ հայրենեաց,
 Գրնա՛, հոսե՛ արեսու ի բաց:

Թեպէս բռնիկն ու հովն Հայոց,
 Աւերակաց բռնին վերայ,
 Թեպէս պղտոր վսակն Հայոց,
 Նոնիներուն մեջ կը սողայ,
 Նո՛հա հառաչք են հայրենեաց,
 Նո՛հա շերտան արեսու ի բաց:

ԻՄ ՑԱԻԸ

Պ. ԳՈՒՐԵԱՆ

Grades. ՏԻԳՐ. ՏԵՐ ԱՆԳՐԵԱՍԵԱՆԻ

ԱՆՈՐՔ ՎԵՆԻ - ԵՆ - ԲՈՎ ԵՆԻ ԶԱՐԱՆԱԾ ԿԱՆ - ԼՈՒՔ ԳՐԻՎ - ԶԵՆԻ
 ԱՅՐ - ԲՆՔԻ՞ ԵՍ - ԵՅՐ ԿԱՆ - ԲՐԻ ԶԱՐԱՆԱԾ ԿԱՆ - ԱՄ - ԿՐ ԲԵՑ
 Ո՛հ, ԳԵ ԱՅՆ - ԶԱՎ ԿԱՆ - ԻՆՁ ԿԱՆ - ԵՅՐ:

ՍԱՐԷՆ ԵԼԱԻ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Dolce
 ԱՄԱՐ - ԲԵՆԻ ԵՆ - ԿԱՆ ԵՐ - ԿԱՆ ԶՈՒՔ, ԲՈՒ - ՋՐԴ ԵՆ - ԶԵՆԻ
 ՏՐ - ԶՆԵ ԿԱՆԳԱՍ, ՏՐ - ԶՆԵ ԶՈՒՔ, ԱՌ - ՋՐԴ ԵՆ - ԶԵՆԻ
 ԵՐ - ԿԱՆ ԱՐ - ԲՈՒՆԻ ԵՆ - ԲԵՆ - ԿԱՅ, ԲՈՒ - ՋՐԴ ԵՆ - ԶԵՆԻ
 ՏՐ - ԶՆԵ ՇԻԿ Ա, ՏՐ - ԶՆԵ ԲՈՒՆԻ, ԱՌ - ՋՐԴ ԵՆ - ԶԵՆԻ:

Սարեն ելաւ երկու մուխ,
 Բոյիդ մեռնեմ,
 Մինը հանգ ա, մինը ծուխ,
 Սոյիդ մեռնեմ.
 Երկու սիրուն երեւաց,
 Բոյիդ մեռնեմ,
 Մինը շէկ ա, մինը բուխ,
 Սոյիդ մեռնեմ:

Կապոյտ փունակն առել ա,
 Ոսկի սարքը ճարել ա,
 Դեմի կանաչ սարի լանջ,
 Արեւի պէս վառել ա:
 Իմ էարն ա շատ խորտիկ
 Մեջին ա ոսկի գոթիկ,
 Ասուած սիրեք, աղբրիսիք,
 Ինձ սարեք էարիս մոթիկ:

ԻՄ ՑԱԻԸ

Սուրբ սենչերով լոկ ծարաւած՝
 Յամաք գտնել աղբրեքն յամալը,
 Յամբիլ ծաղիկ հասակի մեջ,
 Ո՛հ, չէ այնչափ ցաւ ինձ համար:

Ձեռմ համբոյրով մը դեռ չայրած,
 Սա ցուրտ հակասքս դալկահար՝
 Հանգչեցնել հողէ բարձին,
 Ո՛հ, չէ այնչափ ցաւ ինձ համար:

Դեռ չը գրկած եակ փունջ մը,
 Ժպտե, ղեղե, հուրե շաղտալ,
 Գրկել սա ցուրտ հողակոյսը,
 Ո՛հ, չէ այնչափ ցաւ ինձ համար:

Քաղցր երազով յղի մտափ մը,
 Չանգորրած գլուխս մըրբկահար՝
 Ննջել հողէ վերմակին սակ,
 Ո՛հ, չէ այնչափ ցաւ ինձ համար:

Հագնիլ հիւղին մուր անուրը,
 Ծրծել նոսա մրմուր օդն յար,
 Միտս ցաւիլը միանգամայն,
 Ո՛հ, չէ այնչափ ցաւ ինձ համար:

Հեզ մարդկութեան մէկ ոսքը գոս՝
 Հայրենիք մը ունիմ բուսառ.
 Զօգնած անոր մեռնիլ աննեան,
 Ո՛հ, այս է սոսկ ցաւ ինձ համար:

ԿՈՅՐ ԱՇՈՒՂԸ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Moderato

Ան խաւարք իմ ընկերս է անբաժան, ես չը գի-տեմ
 ի՞նչ ու... սեղ է պայ-ճառ օր, բայց այ-սօր. ու այ
 խաւարք է խոր հո-գե-կան զի-ակ. Ներք փո-փո
 սո՛վ ե՛ն ա-հաւոր, եւ պայ-ճառ է՛ն իրենց ցաւերն ա՛ն. պա-սում
 ու-րից Վստում գոցե գողայ երկնում:

Աւետիս Ահարոնեան ծնած է 1867 թուին Իգլի-Մաւա գիւղը: Իր նախնական կրթութիւնը ստացած է իր հայրենի գիւղի դպրոցին մէջ, զոր աւարտելէ յետո՛յ՝ հայրը զինք կ'ուղարկէ Էջմիածնի Գեորգեան ձեմարանը: Հազիւ 1 կիւրսի մասը աւարտած՝ Ահարոնեան կը նեոանայ ձեմարանէն եւ կը զբաղի ուսուցչութեամբ:

Ահարոնեան մանուկ հասակէն մեծ հակում ցոյց տուած է գրականութեան. իր գրութիւնները ընդհանրապէս ազգում են հայրենի երկրի տարածներէն ու հանգամանքներէն: Իր գրական փառքերէն «Կարօս Հայրենի» եւ «Ուր Գիւրք» նեմարիս, ցոյցումներն են Արաւստեան ոսկի երազներու:

Իր ուսուցչական գործունէութեան ընթացքին Ահարոնեանի գրութիւնները աւելի կը հակին նկարելու ազգին ցաւերն ու տառապանքները. ինք մօտէն ակամատես ըլլալով՝ 895-96 թուականներուն Համիստեան կոնգրէսներէն հազիւ հողաբաժան եւ կովկաս ապաստանած: հայերու բռնաճակատներուն, այդ ցաւազին, սպառնալիքեան տակ հետզհետէ գրեց եւ Գր.

ԱՎԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Արժուոյնի «Մշակ»ին մէջ յոյս ընծայեց «Պոս մը կար», «Փռուր մը խաց» եւ «Փայլազ Վարդուհի» պատմութիւնները որոնք ժողովրդական համբաւ մը ստեղծեցին իր անուան շուրջ:

1898 թուականին Ահարոնեան իր ուսումը կատարելագործելու նպատակով նախ կը մեկնի Զուիցերիա ուր բաւական ատեն ուսանելէ յետոյ կ'անցնի Բարիդ. հոն Սորպոնի Համալսարանի պատմագրական ժախիւթէն կ'աւարտէ 1903 թուին, ապա կը վերադառնայ հայրենիք իր ազգին ծառայելու համար:

Ահարոնեան այս անգամ հետզհետէ արժանանալով աւելի գեղարուեստական եւ կենցաղական բազմաթիւ հմտալից վեպեր եւ բանաստեղծութիւններ: Վարեց կարգ մը բերքեւ խմբագրութիւնը եւ ստանձնեց թիւիսի ներսիսեան դպրոցի տնօրէնութիւնը: 1908ին Ահարոնեան բանաստեղծեցաւ եւ երկու տարի յետոյ երաժշտութեամբ ազատ արձակուելով անցաւ արձաշահման: 1916ին վերադարձաւ հայրենիք ուր եղաւ Ազգային կոնգրէսի անդամ, ապա Հայաստանի կոնգրէսի անդամ եւ յետոյ Ազգ. Պատմութեան կոմիտէի անդամ: Այժմ հաստատուած է Թրանս:

ԿՈՅՐ ԱՇՈՒՂԸ

Սեւ խաւարք իմ ընկերս է անբաժան,
 ես չը գիտեմ, ի՞նչ ասել է պայճառ օր,
 Բայց այսօրուայ խաւարն է խոր, հոգեհան,
 Դիակները փսփում են անաւոր.
 եւ պատմում են իրենց ցաւերն անպատմ,
 Որից Աստուած գուցէ դողայ երկնում:

Հին դարերից ցաւեր շաղկապ յամբողջ,
 Հաւաչելով անցաւ արեւան ծովերով,
 Համբերութեան դասեր առիք լեռներէն...
 Գնե՛ք այժմ բոցով, ցաւով, վեհերով,
 եւ պատմեցէ՛ք ձեր ցաւերն անպատմ,
 Որից Աստուած գուցէ դողայ երկնում:

Այս իմ անհար բնաճ ունի երեք լար.
 Այն՝ ողբաձայն, լալկան, խղճուկ, դողդոջուն.
 Ի՞նչպէս ողբում ձեր ցաւերն անհամար,
 Սրտեր վառել, արցունք փայլում եւ անհուն...
 Դուք պատմեցէ՛ք ձեր ցաւերն անպատմ,
 Որից Աստուած գուցէ դողայ երկնում:

Տառապանքի, սուգ ու սեւի ինձ ընկեր
 Մարգ չմնաց իմ արիւնքս վարանում,
 Լուռ եմ շուրջ լեռներ, ձորեր, շիրխներ,
 Լոկ փայլում է կողկողազին մումնշում...
 Դուք պատմեցէ՛ք ձեր ցաւերն անպատմ,
 Որից Աստուած գուցէ դողայ երկնում:

եւ էլ ցաւի դաճն կապեմ փամու հետ
 եւ արցունքի երգեր հիւսնեմ միասին.
 Ես խաղում եւ ամպրոպների, շանքի հետ,
 Ես յոյզ ու բոց կուտայ նաեւ մեր երգին.
 Կոյր աւուրք, մերկաւունց խօս փայլին
 կը պատմեն ձեր տառապանքներն աշխարհին:

Ունա՛, փայլ, հազար ու մի ձայներով,
 Թո՛ղ սարսուան լեռներ, ձորեր, անդունդներ.
 Անցի՛ր մեկ-մեկ դիակների վրայով,
 Կիցի՛ր վեհեր ու հաւաքի հառաչներ.
 Կոյր աւուրք, մերկաւունց խօս փայլին,
 կը պատմեն ձեր տառապանքներն աշխարհին:

Ի՞նչ եւ վազում աննպասակ դէպ՝ հեռուն,
 Հառաչանքներ, խոր-խոր ցաւեր շաղկապ,
 Վե՛ր սրլացի դէպի երկինքն անհուն,
 Գի՛ր գանձ, ուր բազմած է մի Աստուած:
 Թե՛ անգոր է սրբել արցունքն աշխարհում,
 Դան էլ պէտք չէ՛, եւ ոչ Աստուած երկնում:

Փշիւր վրան անեղաժուկ նոսրով,
 Թող իր գանձը դողայ այնտեղ եւ Աստուած,
 Թող երկինքը մթնի իր վառ աստղերով,
 Տիեզերքը դարձնու՛մ փոս, աւերած...
 Թե՛ անգոր է այն Աստուածն աշխարհում,
 Դան էլ պէտք չէ՛, եւ ոչ Աստուած երկնում:

Չուր եւ խառնում ձեր արիւնքներն աւուրքին,
 Այնտեղ միայն հին օրերի խոհեր կան.
 Դու խօս՛ գիտես լեզու, խօս՛ սալ ժայռերին,
 Երանց ասա՛, թող քեզ պատմեն, ի՞նչ տեսան...
 Երբ անգոր է այն Աստուածն աշխարհում,
 Դան էլ պէտք չէ՛, եւ ոչ Աստուած երկնում:

Անցիւր հանդարտ շիրխների վրայից,
 Հողի տակ էլ բռնաւորներ բուն չունին.
 Շարան-շարան հողաքով խորերից,
 Խուլ մումնշներ գուցէ լսես ցաւազին...
 Երբ այսօրուայ ցաւ ու արիւն կայ աշխարհում,
 Դան էլ պէտք չէ՛, եւ ոչ Աստուած երկնում:

Խօսի՛ր բնաճ... արար-աշխարհի քե լոյս,
 Յաւի, արեւան, տառապանքի լուռ ծոցում,
 Կոյր աւուրք հառաչանքի պատմ ունի
 Թռուտութեան ու անե՛քի վայելում:
 Այսօրուայ շարիք քե մոռանան մեր որդիք,
 Թո՛ղ ողջ աշխարհ Հային կարգայ նախասինք:

Երեք լար կայ, մեկը մեկից սգաւոր,
 Մեկն արիւն, մեկն արցունք է փամու,
 եւ երրորդը — այն անե՛նից բունաւոր,
 Անե՛ք ունի իր քրքուն խաղերում:
 Այսօրուայ շարիք քե մոռանան մեր որդիք,
 Թո՛ղ ողջ աշխարհ Հային կարգայ նախասինք:

Սեւ բռնութեան, աւերածի զինուորներ,
 Խոպան, աւեր, բոց փռեցիք ձեր ոտով,
 Բնակութիւն, շէն փռեցիք ու սնէր,
 Անպատկ վերածեցիք անվրդով:
 Այսօրուայ շարիք քե մոռանան մեր որդիք,
 Թո՛ղ ողջ աշխարհ Հային կարգայ նախասինք:

Դիակների վիշտ լացի ու ցաւեր...
 Գանի՛ր դարեր լոկ ողբ ու սուգ ենք ասում,
 Այժմ անե՛՛ք, դանիներին մարդակեր
 Վե՛՛ք միայն, լոկ վե՛՛ք ենք պահանջում...
 Այսօրուայ շարիք քե մոռանան մեր որդիք,
 Թո՛ղ ողջ աշխարհ Հային կարգայ նախասինք:

ԳՆԱ՛ ԳՆԱ՛

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Allegro

Գո- չես գոչես ողորկ եմ, հա, հա, հա, հա, հա, հա, հա, հա,
 Սա- ղին, օ - տար ջան, ես- ղին օ - տար ջան
 Հար - իր իջն- իր գօ- րիգ եմ չես, ես- ղին օ, - տար ջան:
 Սա- ղին օ - տար ջան: Սա- ղին օ - տար ջան:

Գնա՛, գնա՛. ոտիդ եմ,
 Հա, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛,
 հա, հա՛, հա՛,
 Սարիճո՛, եա՛ր ջան,
 Եարիճո՛, եա՛ր ջան,
 Կարմիր խնձոր՝ գօտիդ եմ,
 Հա՛, եա՛րիճո, եա՛ր ջան,
 Սարիճո՛, եա՛ր ջան:

Դու ինձ էստղ չես բողբի
 Ռեճեղ երբաս մօտիդ եմ:
 Աբարանք Բարոս ա,
 Քարի սակրն արօս ա,
 Ուղիղ եօրր սարի ա,
 Քոյրն աղբօր կարօս ա:
 Ես եմ գրեել՝ նառի պես,
 Ընկուզենի ծառի պես,
 Ուր որ երբայ կայնել եմ,
 Էն մեք սիրուն սարի պես:

ԼՈՒՍՆԱԿՆ ԱՆՈՒՇ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Andante

Լուս- նակն ա- նու՛ւ, հովն հովն
 Լուս- նակն ա- նու՛ւ, հովն հովն
 Լուս- նակն ա- նու՛ւ, հովն հովն
 Լուս- նակն ա- նու՛ւ, հովն հովն
 Լուս- նակն ա- նու՛ւ, հովն հովն

Լուսնակն անու՛ւ, հովն անու՛ւ,
 Վա՛յ լե, լե, լե, լե,
 Վա՛յ լօ, լօ, լօ, լօ.
 Շինականի Բունն անու՛ւ,
 Երեկ եմ օրե,
 Որ կ'ելնեն սարե:
 Ծագեց լուսնակ երկրնուց,
 Հովրի փողն էր անու՛ւ:
 Հօսողն եզներ կ'արածայ,
 Մանկալ պառկե՛ր՝ Բունն անու՛ւ:

ՍՈՆԱ ԵԱՐ

(ԹՈՒՆՈՑԻ ՊԱՐ)

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Սո- չես տար - , Սո- չես տար, Սո- չես սի- բուն
 Սո- չես տար, Վար- դա- վա՛ս օ Գա- լ - սա,
 Սո- չես տար - , Սո- չես տար, Տարի կո ջոն
 Հա - լիս ա, Սո- չես սի- բուն Սո- չես տար:

Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա եա՛ր,
 Սո՛նա սիրուն, Սո՛նա եա՛ր:
 Տղ. Ա. Յ. — Վարդավառը գալիս ա,
 Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա եա՛ր.
 Ծաղիկը ցրնձալիս ա,
 Սո՛նա սիրուն, Սո՛նա եա՛ր:
 Ա՛յ գիւղում կանչող աղջիկ,
 Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա եա՛ր,
 Ջենթը ծրվրլալիս ա,
 Սո՛նա սիրուն, Սո՛նա եա՛ր:
 Ա. Ղ. Ջ. Ի. Կ. — Կանաչ սեղը՝ բաղում եմ,
 Պարի միջին խաղում եմ.
 Կախալի պես ստրալով,
 Տրղաներին դաղում եմ:

Տղ. Ա. Յ. — Կարմիր գինին բասումը,
 Ես եմ Բո հաւասումը,
 Ե՞րբ կը սախան աղջիկեք,—
 Վարդավառի պասումը:
 Ա. Ղ. Ջ. Ի. Կ. — Հայ, ախ՛ր նա, ախ՛ր նա,
 Կարմիր գինին բասին ա.
 Տրղեք ե՞րբ կը կոսորուին,—
 Հորքարողի պասին ա:
 Տղ. Ա. Յ. — Սիրո՛ւն աղջիկ, նազ ունիս,
 Շան զազայի սագ ունիս.
 Հողեմ շահ զաղի գրլուխ,
 Դու իմ հոգում հազ ունիս:

ԼՈՒՍՆԱԿՆ ԱՆՈՒՇ

Ջրղղղուն Բամին կը փրչե,
 Ծովային հովն էր անու՛ւ:
 Դաճեք, ձորեք մնջեք են,
 Ջրեք գրղղան՝ ձենն անու՛ւ:
 Հաւեք բառան իրենց բուն,
 Բրլբուլի սաղն էր անու՛ւ:
 Անմահական հոս բուրեք,
 Քաճուր վարդի հոսն անու՛ւ:
 Հասուն պսղով լի ծառեք,
 Որից սակ Բունն էր անու՛ւ:

ԾԱՄՈՎ ԱՂՋԻԿ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԳ.

Moderato

Այ աղ - ջիկ - - ծա - մով - - աղ
 ջի - կ, վայ, ծա - մով աղ - ջիկ, շա - փա -
 րից - - հա - մով աղ - ջիկ թե - ջա - ւոր
 ժող - ջա - ւոր, այ ծա - մով աղ - ջիկ
 հա ր - ծջ - լիկ, հոր - ծջ - լիկ, վայ հա - մով աղ - ջիկ:

Ա՛յ աղջիկ, ծամով աղջիկ,
 Վա՛յ, ծամով աղջիկ,
 Շափարից համով աղջիկ,
 Բնջաւոր, փրնջաւոր,
 Ա՛յ, ծամով աղջիկ,
 Կարճրիկ, կուրճրիկ,
 Վա՛յ, համով աղջիկ:
 Ունեերդ խելքս սարաւ,
 Վա՛յ, խելքս սարաւ,
 Թուխ աչերդ ծով աղջիկ:
 Բնջաւոր, փրնջաւոր,
 Ա՛յ, ծամով աղջիկ,
 Կարճրիկ, կուրճրիկ,
 Վա՛յ, համով աղջիկ:

Կապել ես փրման գօտիկ,
 Վա՛յ, փրման գօտիկ,
 Մարդ չես քողնում քեզ մօտիկ,
 Տեսով ես համով, հոսով,
 Վա՛յ, համով հոսով.
 Քան բզաաղիկ խորտիկ:
 Գլուխքդ բարձր բրունի,
 Վա՛յ, բարձր բրունի,
 Շեկ քղեմ քեզի մեռնի,
 Ինձի սան արար աշխարհի,
 Վա՛յ, արար աշխարհի,
 Ես ուրիշին չեմ առնի:

ՀԱՅ ԱՊՐԻՆՔ

ԽՈՐԷՆ ԵՊՍԿ. ՆԱՐԹԷՅ

Մշակում՝ Յ. ԻՎԼԵՋԵԱՆԻ

Moderato

հայ ապ - րիւն տո - բարբ, հարդ հո - թեան Ե - Ջ. հայ կրճ - վեր
 է ինչ պար - թու - թեան Ե - Ջ հայ առ - ւամբ Ե - Ջ ինչ
 ոչ ջու - ձէ ար - կրճի, տո - բարբ հայ ապ րիւն, տո - բարբ հայ ինչ
 ջիւն, տո - բարբ հայ ապ - րիւն:

Հայ ապրինք, եղբարք, մարդկութան մեջը,
 Հայ կրկներ է մեզ պատմութան էջը,
 Հայ անուամբ զմեզ կ'ողջունեն երկինք.—
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Հայուն պերն անուն՝ ո՛չ միայն յերկիր,
 Այլ եւ յեթեղ մեջ շողայ լուսալիւր,
 Քաջ Հայկին ասեղք անմահ են յերկինք.—
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Հայ ապրինք.— Մեր հայրն է այն դիւցազուն,
 Որ զԱզատութիւն սովբեցուց մարդուն,
 Ու մեզ վեհ անուն մը տուաւ բաժինք,
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Մեր փաղցր հայրենիք, մեր բազ, գաւազան,
 Ամպեր են ծածկեր արեւի նման,
 Յուսացե՛ք, արեւ կուտան մեզ երկինք,
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Մեր աշխարհն է սուրբ.— Մեր հողուն վրան,
 Ասուած է փայլեր, հանելով զԱզաւ,
 Մեր լեզուն սեղծեր ու խօսեր նախ ինք,—
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Ո՛չ, նակասագիր մեր՝ չէ միտք սրբուր,
 Ըզբուտաւորական ուսել հացն ու ջուր,
 Նոր երջանկութեան ապագայ մ'ունիւնք...
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Հայն ու մարդկութիւն՝ նոյն ունին օրրան,
 Երկիր փրկութեան է մերս Հայասան,
 Կրօնից նախկին սեղան է Մասիւ.—
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Հայ ապրինք, որ մեր որդինք ալ, եղբարք,
 Կարենան պարծիլ որ զմեզ ունին հարք,
 Զըլլա՛նք հայ անուան ջըլլանք նախասիւնք.—
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

Հայ ապրինք — Օր մը յաղթական մահուան
 Պիտի բարձրանայ անմահ Հայութիւն...
 Ո՛հ, այն օր մեզի շուտ ծագե, երկինք...
 Եղբարք, Հայ ապրինք:

(*) Այս երգը բանի մը փոփոխակներ ունի, որոնց կ'անդրադառնանք յետագային:

ՀԱՅՐԻԿ, ՀԱՅՐԻԿ

(ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻՆ)

houf' Հ. ՃԱՆԻԿԵԱՆԻ

Andante

հայ-րիկ. հայ-րիկ քո հայ-րե-ծիք քառ-պու-րա-կա-
-ն թեր. աղ-խարհ քար-դի — քոն — խառն —
ֆեղ քոն — քե-րա — քա — էտր քա —
նա՛ն բիւր-հա-ցար:

Հայրիկ, հայրիկ, քո հայրենիք,
Վասպուրական մեր աշխարհ,
Վարդի փոխան քեզ փուռ բերաւ,
Յաւերդ դառան բիւր հազար:

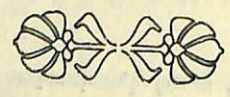
Մայիսն եկաւ սոխակներով,
Վարդի բրփիկ որոնեց,
Փոխան բրփի փրփեր գաւ,
Լալահառաչ ձայն հանեց:

Հայրիկն ասաց. — «Իմ հայրենեաց
Փուռն անուռ է քան զվարդ,
Ես այն փռոց մեջը դարձեալ
Կ'որոնեմ ես սիրուն վարդ:

Այն սայրասուր փռերն ամեն,
Փունջ կապեցեք շար ի շար,
Թողե՛ք գլխիս պսակ կապեն,
Որուն նակասս է յօժար:»

Հայրիկ, հայրիկ, քո սուրբ նակաս
Արիւն արցունք են, ո՛հ, միտ,
Փրփեալ վարդից կարմիր բերբեր,
Կը պսակեն փառօք զարդ:

Որքան սուր դաւեր լաւեն,
Սեւակոյնն ագռաւներ,
Չէ կարելի արծիւն իւր բարձր
Դիբիցն յերկիր վար բերել:

ՄՈԿԱՑ ՄԻՐՁԷՆ

Andante

Օրն էր ուր-բար, լոյս ի Շարար Գեաւոյս 5-րէր նմ
մա-լա- ֆեա - լէն. քոն-րիկ-ն-կաւ - ճոյ-րու ֆաղ
ֆէն. ա - ուրն. քե-րիկ - մա-լա- ֆեա - լէն. քոն-րիկ ի ճե-
-նն ին-կայ թր-պէն. հա-ցար աղ-տո —
ա ին-կայ աղ-տո-պէն:

Օրն էր ուրբար, լոյս ի Շարար,
Գեաւս երիւ ենք Մալաֆեալեն,
Թրդրիկ մ'եկաւ ճրգրու ֆաղեն.
Առին բերին Մալաֆեալեն.
Տուին ի ձեռն Մոկաց Միրզեն:
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն:
Առեց, կարգաց ֆաղցրիկ լեզուեն.
Էրա Մաղդեն.
Շրտեց աչեր կախեց չանեն.
Քաղուաւ գոյն կարմիր երեսեն:
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն:
Կանչեց, ասաց իւր մրփակին. —
Դո՛ւս ֆաշի բող-բեղաւին,
Վրայ դրեք բալկր սաղափին.
Սափար կ'երբամ չուր ճրգրեն.
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն:
Գրնաց հասաւ չուր Չամբարեն.
Խարուններ բափան փանջարեն.
Թափան Մոկաց Միրզի բալաւեն.
Չրկեր իւր նրման բոլոր գունիեն:
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն:
Գրնաց հասաւ չուր ճրգրեն.
Եկան, ժողվան ֆաղաֆ գրմեն.
Մոկաց Միրզեն՝
Կարծեր ֆաղաֆ գրմեն:
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն:

Խեղ չր սեսներ Կոլոս փաւեն.
Բաճե՛ր Կոլոր, բրչամ երկեն.
Կանչեց Մոկաց Միրզեն, սարաւ իւր օղեն.
Բեկուրաղ կեներ Կոլոս փաւեն:
Առեց փաւեն, իջաւ շուկեն,
Ետու, առեց մեջ խաղրկեն,
Առեց, բերաւ. դանակ դիպից մեկ երեսեն,
Կածեց՝ կած մ'ինք կերաւ,
Մեկ ետու՝ Մոկաց Միրզեն:
Բեկուրաղ կեներ Կոլոս փաւեն:
Հեծաւ գծին Մոկաց Միրզեն:
Քամից Մաղդեն.
Շրչաւ բալակ աչեր, կախաւ լամեն,
Թափաւ մրուսեն,
Թափաւ մազեր կարմիր երեսեն,
Թափաւ բեղեր նազիկ պրկեն.
Թափաւ դեղին ջուր սփայակ լեւեն:
Բեկուրաղ կեներ Կոլոս փաւեն:
Եկանք հասանք չուր երկարարեն, —
Բարով հասանք չուր երկնասարեն: —
Տեսանք ժուռ ժուռ նար ներուց բերին:
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն,
Բեկուրաղ կեներ Կոլոս փաւեն:
Եկանք, հասանք չուր Բրոնաւեն. —
Սարով հասանք չուր Բրոնաւեն: —
Կուճն ու կրքիսն կապուս նաւեն՝
Պուս պուս արիւն բափեր գեշին:
Հազար ափսոս Մոկաց Միրզեն:

ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ(*)

ՉԻՍ ԱՍՈՒՄ

Մշակում՝ Ս. ԲԱՐՆՈՒԴԱՐԵԱՆԻ

Moderato

(*) Այս երգին առաջին 4 տունը կ'երգուի նոյն եղանակով մինչև էլիեկին 5րդ տողը, որով վերջ կ'երգուի էլիեկին շարունակությամբ:

Չիս ասումք թե՛ լայ իս էլի,
Բարով թեայ իմ սիրեկանի,
Վարդի նման բաց իս էլի
Խաբերով
Բարով թեայ իմ սիրեկանի:

Արի՛ մե դարդս իմացի՛,
Էջիտեղ համան իմ լացի.
Օրս եպես անց է կացի
Դարերով.
Բարով թեայ իմ սիրեկանի:

Եբ կու հագնիս այ ու ասլաս,
Տեսնողին կու շինիս մաս մաս,
Դոշիդ պիտի լայ ու ասլաս
Շարերով.
Բարով թեայ իմ սիրեկանի:

Ես էիզ գովիմ խաղի մեջրն,
Շամանիրրդ բաղի մեջրն.
Ման իս գալի բաղի մեջրն
Եարերով.
Բարով թեայ իմ սիրեկանի:

Սալար-Նովան վո՛ւնց դրնջանայ՝
Աչկիրրդ ոսկե փրնջան ա.
Դուռնանի լեզուն մրնջանայ
Չարերով.
Բարով թեայ իմ սիրեկանի:

ՀԱՄԱԶԱՍՊԻ ԵՐԳԸ

Andante

Ծագեց արե ասառեթան,
Փախե՛ք ամպեր երկնից,
Համազասպ իր խնամք
Կուզայ խաչեն գառախից:

Թուրք խուժանը սարափանար
Փախչում էին գլխակոր,
Թողնելով իրանց յետեից,
Դիակներ հարիւրաւոր:

Դալիս էին բազում զորով,
Աղիգեօզալ Բեկովը,
Յանկարձ ընկաւ ասկերանը,
Հերոսների ուղիանը:

Հայերիս սեր Դաւեակցուքին
Բաջեր ունիս արսալի,
Ամբողջ աշխարհ հոշակուեցաւ,
Համազասպը պանծալի:

ԵՐԳ ՎԱՐԴԱՆԱՅ

(ԼՈՒԵՑ ԱՄՊԵՐԸ)

ԳԱՄԱՌ ԳԱԳԻՊԱ

Մե-նայ. անպե-րո թե - կան ծածկե - ցին եր-կրնդ
 ու լու-սինն աչ - քես իր-ե - ցին: Գնա-ցի թե - ծակ,
 հո-գիս քո Գո-գած ջեռնեքոս ծո-ցիս գլուխս քարչ ա -
 րած ին աչ-նու եկե քե, անկե ի-ր-կուն ջեռնեքոս անկ
 իստղաղ ծագե լուծ Նորստրոստան ղեկը ծայե - քիս յիշում եմ քո-ւն
 սիննըն աչ-քիս- նիս ցո-ւսայ- լի քիստ ղեկ լուսին, գուցե երկայ լից
 քայլ քանն հայրն: Կարծե շատ քե ղուս վարդանիմանից կանին շարս կո քան
 հայ անցի գանի, կանին լի սիրով սիրում եր վարդան, խայրեր հողը
 Ral...
 Աշխարհն հայաստան: Երբեքն հո ղե. աշխարհն հայ առ - քանն:

ՀԱՆԴԷՆ ԳԱՍ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

Իստղեքս գաս քե-ղբայ - նես, խայրիկ
 խայրիկ - կ խայրիկ քան քարչ - ծակը - ն
 կայ-նամ էր. ի՞նչ ցած քեղբ լից-նես խայրիկ
 խայրիկ - կ խայրիկ քան քարչ ծակը - ն կայ նամ էր:

Հանդեն գաս գեղը մենես,
 Մայրիկ, մայրիկ, մայրիկ ջան, բաղի համբին կայնամ եր.
 Իմ գգամ սեղը մենես,
 Մայրիկ, մայրիկ, մայրիկ ջան, բաղի համբին կայնամ եր.
 Ընձեն գիւման ետ բունես,
 Մայրիկ, մայրիկ, մայրիկ ջան, բաղի համբին կայնամ եր.
 Բեմուրազ հողը մենես:
 Մայրիկ, մայրիկ, մայրիկ ջան, բաղի համբին կայնամ եր:

ԵՐԳ ՎԱՐԴԱՆԱՅ

Լուեց: Անպեր եկան ծածկեցին
 երկինն, ու լուսինն աչքես խլեցին:
 Մնացի մենակ, հոգիս վրդոված,
 Ձեռներս ծոցիս, գլուխս քարե արած:
 Եւ այնուհետեւ անկն իրիկուն,
 Մնում եմ լուսնի խաղաղ ծագելուն.
 Նորա սխրամած դեմքը նայելիս,

Յիշում եմ բուռու վիճակը ազգիս:
 Ա՛խ, ցոլա՛, փաղե՛, սխրագեմ լուսին,
 Գուցե երկ փայլից փայլ սաս եւ Հային:
 Պասե՛ շատրուն վարդանի մանր,
 Թե ի՛նչպես կորաւ հայ ազգին գահը,
 Կամ ի՛նչ վե՛ն սիրով սիրում եր վարդան
 Մայրենի հողը, աշխարհն Հայաստան:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷՋՐ

ԴԱՇՏԷՆ ԿՈՒԳԱՄ

(ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԽԱԳ)

Ուր- կէ կու- գաս բուրբ փա- րակ աղ- ար- իկ ճուրբ այն- քան. քան
 քան կու- գամ եւ քու- րակ, ուր ան- թիւ ի- րեր կան, քան
 զայն կեր- քամ եւ այս- այն որ սանձարեան քիւ ըս- թին եւ լաւհիւսուածքի
 կէ քիւ կեր- պաս- ներ յօ- թի- թին:

ՏԳԱՅ ՄԸ

Ո՛րկէ կուգաս բուրբ փափուկ,
Աղուորիկ, նուրբ այնքան:

ՄԱՅՐԸ

Դաշտէն կուգամ եւ բուրուկ,
Ուր անթիւ հոտեր կան.
Քաղաք կ'երբամ եւ այսպէս,
Ու սանձերն զիս, մանեն,
Եւ լաւ հիւսուած քելերես
Կերպաներ յօրինեն:

ՏԳԱՅ ՄԸ

Ո՛րկէ կուգաս կանեփուկ,
Հիւսեցողիկ շէկ, երկայն:

ՄԱՅՐԸ

Դաշտէն կուգամ եւ բուրուկ,
Փռչունին սիրական.
Քաղաք կ'երբամ եւ այսպէս, ելին:

ՏԳԱՅ ՄԸ

Ո՛րկէ կուգաս քոտ մեզ,
Վառ մեհաքա ոսկեգոյն:

ՄԱՅՐԸ

Տղա՛ք, դաշտէն կուգամ եւ,
Շերամն հոն կ'ըլլայ բուն.
Քաղաք կ'երբամ եւ այսպէս, ելին:

ՏԳԱՅ ՄԸ

Ո՛րկէ կուգաս վուշ փափկիկ,
Արծաթի պէս փայլուն:

ՄԱՅՐԸ

Դաշտէն կուգամ աղբարիկ,
Հասունցած, կապսագոյն.
Քաղաք կ'երբամ եւ այսպէս,
Ու սանձերն զիս, մանեն,
Եւ լաւ հիւսուած քելերես
Կերպաներ յօրինեն:

ՏԳԱՅ ՄԸ

Ո՛րկէ կուգաս դուն բամպակ,
Փրփուրի պէս ներմակ:

ՄԱՅՐԸ

Դաշտէն կուգամ եւ տղա,
Եփեց զիս արեգակ.
Քաղաք կ'երբամ եւ այսպէս, ելին:

ՄՏԱԻ ԱՐԵԻ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

(ԼԵԻՈՆ Զ. ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ)

Ս. ԳՆՈՒՆԻ

Moderato
 Ուր- քան- ւ- թիւ եր- ջան- իւ- թեան գր- իս պա- րեց ճուրբ
 գր- իս պա- րեց ճուրբ, խոց- ինչ օ- թերս, պայ- ճառ ըս- թերս
 ինչ- պէս ան- ցան շուր. ինչ- պէս ան- ցան շուր:
 Գր- թեր- յե- թե՛կ կո հա- րա- յե՛մ է՞ - հայ ինչ օ- գուր:
 է՞ - հայ ինչ օ- գուր էս ի՞նչ պա- ւերս, էս ի՞նչ պա- ւերս
 ո- թե՛ն եւ այսպ- թե՛ն ո - թե՛ն եւ այսպ- թե՛ն:
 Անչ- իսպի ին- ճի ա- լե- քակ է ինչ հա- յե յուրի տ'
 ինչ գա- ի՛նչ յուրի տ', ինչ քա- ղե յուրի տ':

Մտաւ արեւ երջանկութեան զլիսի պատեց
մուր, զլիսի պատեց մուր,
Քաղցրիկ օրերս պայծառ ժամերս ինչպէս
անցան շուր, ինչպէս անցան շուր:

Գիտեր ցեղեկ կը հառաչեմ չկայ ինձ
օգուտ, չկայ ինձ օգուտ,
Եւ իմ ցաւերս, եւ իմ վիշտերս որո՞ւն
եւ պատմեմ, որո՞ւն եւ պատմեմ:

Աւսարհն ինձի աւերակ է մինչ հայէ
 զուրկ եմ, մինչ գահէ զուրկ եմ,
 մինչ քազէ զուրկ եմ:
 Ո՛հ, հայրենիք իմ անտեսուց ցաւոց մեջ
 հեծէ, ցաւոց մեջ հեծէ,
 Միքէ սիրսս ապառա՛ժ է որ չը հառաչէ,
 որ չը հառաչէ,
 Իւր հայրենիք, պալաս, զինուորք ի՞նչպէս
 չլիքէ, ի՞նչպէս չլիքէ:
 Ես իմ ցաւերս, ես իմ վիշտերս Փարիզ
 քեզ պատմեմ, Փարիզ քեզ պատմեմ:
 Դու մի՛ լինիր ինձ աւերակ, քեզի
 կը դիմեմ, օգնութիւն խնդրեմ,
 օգնութիւն խնդրեմ:
 Ամիսս է դար, օրսս տարի, ո՛հ ժամերս
 ամիսս, ո՛հ ժամերս ամիսս:
 Սէր կիլիկիոյ անտէր գահոյս լալով
 կոչէ զիս, լալով կոչէ զիս:
 Թշնամիներ, ազգ խուժազուժ քանդեն
 հայրենիքս, քանդեն հայրենիքս:
 Ես իմ ցաւերս ես իմ վիշտերս Լոնսոն
 քեզ պատմեմ, Լոնսոն քեզ պատմեմ,
 Դո՛ւ մի՛ լինիր ինձ աւերակ, քեզի
 կը դիմեմ, օգնութիւն խնդրեմ,
 օգնութիւն խնդրեմ:
 Մեջ վանդակիս փակեալ Լեւոն, սեզ
 առիւծն Հայոց, սեզ առիւծն Հայոց,
 Բացէ՛ք վանդակս Եւրոպացիք, տեսէք
 զոյժն Հայոց, տեսէ՛ք զոյժն Հայոց:

Վերջին ոյժն եմ, վերջին նիւնն եմ
 Ռուքիներս գահուն, Լուսիններս գահուն:
 Ես իմ ցաւերս, ես իմ վիշտս էլ ո՛ւմ
 ես պատմեմ, էլ ո՛ւմ ես պատմեմ,
 Փարիզ, Լոնսոն աւերակ եմ, ի զուր
 մարմնեմ. օգնութիւն խնդրեմ,
 օգնութիւն խնդրեմ:
 Վերջին կրտսկս ձեզ ո՛վ Հայեր, սիրով
 միացեմ, հոգևով միացեմ,
 Ձեր միութեան եւ սիրոյ մեջ սասար
 խնդրեցեմ, փրկիչ խնդրեցեմ,
 էլ ոչ ոքից չը կայ ձեզ հար, դուք ձեզ
 օգնեցեմ, դուք ձեզ փրկեցեմ:
 Ես իմ ցաւերս, ես իմ վիշտերս ձեզ
 պատմեմ Հայեր, ձեզ պատմեմ Հայեր,
 Աւսարհն ձեզի աւերակ է քե դուք չունիք
 սէր, քե դուք չունիք սէր,
 քե դուք չունիք սէր:
 Ո՛հ, բաց արեմ ձեր հին վերքեր, դուք էք
 ձեզ խոցած, դուք էք ձեզ խոցած,
 Հայն ի հայոց, ոչ յօտարաց է միտ
 յաղթուած, է միտ յաղթուած:
 Քեն եւ նախանձ Հայոց ազգի տուն
 տեղն է քանդած, տուն տեղն է քանդած:
 Դուք ձեր վերքեր, դուք ձեր խոցեր
 սիրով բուժեցեմ, սիրով բուժեցեմ,
 Աւսարհն ձեզի աւերակ է քե գիրար
 չսիրեմ, քե Մասիս չսիրեմ,
 քե կրօն չսիրեմ:

ԴՈՒՆ ԵԼԵՐ ԵՍ ՍԱՐՆ Ի ՍԷՅՏԱՆ
 (ՍԻՐԵՐԳ) Վ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՅ

Alegro

Պո՛ւն ելեր ես սարն ի սէրան,
 Դու կը նմանիս չոլի ջէրան,
 Ջահիլ սրդան ըրիր հայրան:
 Կայնի՛ր սէր անեմ, սէր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:
 Ե՛ր-՛՛ քեզ - քան, ջա-հիւր-քան ջա-հիւր
 քեզ - քան հայ - քան,
 Կայ-նի՛ր սէր սէր սէր - ջան, սէր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:

ԳՆԱ՛Ց, ԳՆԱ՛Ց ՍԻՐՈՒՀԻՍ

Andante

Գ՛ն-ս - ջայ - Գ՛ն-ս - ջայ, սի-րու-հիս Գ՛ն-ս - ջայ
 ջայ - քան սէր սէր սէր է՛ն ո՛վ կու-նե-ս - ջայ:
 Գ՛ն - ջե - սէր է՛ն, հրա-շա-՛՛ է՛ր - ջայ,
 ջայ - քան սէր սի - րու-հիս ո՛վ կու-նե-ս - ջայ:

Գնա՛ց, գնա՛ց, սիրուհիս գնաց,
 Նրա պէս սիրուն էլ ո՛վ կ'ունենայ:
 Գեղեցիկ էր նա, հրաշալի էր նա,
 Նրա պէս սիրուն էլ ո՛վ կ'ունենայ:
 Գնա՛ց, գնա՛ց, դարիքս գնաց,
 Սրիս մեջ բողեց վերքեր բիւրաւոր,
 Ազի մեջ մնացի օրս միտ լալով,
 Հանգիստը խոնով, ա՛խ ուր ես տա՛լս եկ...
 Ա՛խ դարիք, մահս մօտ է տա՛լս եկ,
 Թոյնը գրպանումս իմ դատաւիտ,
 Շուտ դու դուրս արի, սիրահար արի՛
 Սանամիդ փրկիր, էլ դու չես գտնել...

ԴՈՒՆ ԵԼԵՐ ԵՍ ՍԱՐՆ Ի ՍԷՅՐԱՆ

Դուն ելեր ես սարն ի սէրան,
 Դու կը նմանիս չոլի ջէրան,
 Ջահիլ սրդան ըրիր հայրան:
 Կայնի՛ր սէր անեմ, սէր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:
 Դուն ելեր ես վերի վերի,
 Կրակն ընկեր, սիրքս կ'երի,
 Ջահիլ սրդան ըրիր գերի:
 Կայնի՛ր սէր անեմ, սէր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:
 Դուն ելեր ես կրտսերը,
 Գեղին բաբուջ կրտսերները,
 Կիւլ ա փաթին բռնակները:
 Կայնի՛ր սէր անեմ, սէր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:
 Դուն ելեր ես լրացի կ'անես,
 Շամամ ծիծերդ բաց կ'անես,
 Ինձ տեսնելիս սուտ լաց կ'անես:
 Կայնի՛ր, սէր անեմ, սէր անեմ,
 Բոյիդ հայրան եմ, հայրան եմ:

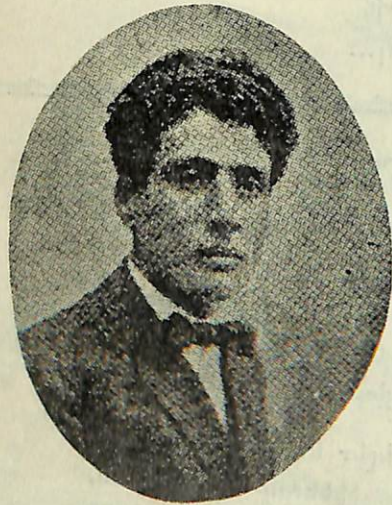
Խոսք Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ

ՔՆԻՐ ԱՆՈՒՇ

ԿԱՐՈ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Andante

Բ՛ց- ջիր ա- նուշ, սի- բուն բա- լա, ջայ, ջայ, օ - բոբ
 Բ՛ց- ջիր ա- նուշ, սի- բուն բա- լա, ջայ, ջայ, օ - բոբ
 ջայ, ջայ օ - բոբ. Բ՛ց- ջիր խա- զա - շ. հե- ղի՛ք Ի՛նչ
 ջայ, ջայ օ - բոբ. սիր- փոք բայ- նա - շ. հար ջիր լա- լա,
 ջայ ջայ օ - բոբ; ջայ ջայ օ - բոբ: Ներ կեանքն ու - բախ
 ջայ ջայ, օ - բոբ, ջայ, ջայ օ - բոբ:
 ջայ ու ծի- ջայ, ջայ-բայ ու ջայ ջայ - հայ հի- ջայ
 ջայ- ջիր փայ- ջայ, ջայ- ջիր փայ- ջայ
 Ի՛նչ ջայ, ա - նուշ - սի- բուն բա- լա D.C. al Fin

ԿԱՐՈ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Ծնած է վ.ան 1893 թուականին, յե-
սոյ կ'անցնի Թիբլիս, ուր կ'աւակերի
ցիկ կտորներ:

Ներգրեան վար-
ժարանին: Ապա
կը հետեւի Թիբ-
լիսի Երաճա-
կան Սրբիստի
գոր աւարտելէ յե-
սոյ կ'ըլլայ Երա-
ժրատեան ու-
սուցիչ: Քիչ ժա-
մանակ վերջ կը
մտնէ Թիբլիսի Ե-
րաճախոցը, գոր
կ'աւարտէ 1924ին
էւ կը հրաւիր-
ուի Հայաստան,
իբր ղեկավար Ե-
րաճախոցի Բա-
նաձայն- Երգչա-
խումբին: Չափա-
բան ունի Երա-
ժրատեան գեղե-
ցիկ կտորներ:

Քնիր անուշ, սիրուն բալա
 Նայ, նայ օրօր, նայ նայ օրօր,
 Քնիր մասաղ, հերիք, մի՛ լայ,
 Նայ, նայ, օրօր, նայ, նայ օրօր,
 Նայ, նայ օրօր:

Մեր կեանքն ուրախ, ծափ ու ծիծաղ,
 Շղթայ ու լուծ չկայ հիմա,
 Նրնջիր փողոցը, շրնջիր խաղաղ,
 Իմ նուշ անուշ, սիրուն բալա:

Քնիր անուշ, սիրուն բալա,
 Նայ, նայ օրօր, նայ, նայ օրօր,
 Միջրդ բացուած, կարմիր լալա,
 Նայ, նայ օրօր, նայ, նայ օրօր:

ՁԱՅՆ ՏՈՒՐ, ՈՎ ԾՈՎԱԿ(*)

Ա. ԵՂԱՆԱԿ

ՐԱՅՏԻ

Moderato

Ձայն տուր, ով ծո- վակ, Բն- ջու Ե- նու՛մ ես,
 ող- բա- կրք Ի- նե՛ք ջայ - կա - իր - դո-
 բաղ - - - դիս, շար- ծե - ջե՛ք ջե-
 սիւնք ա - լի- Բ ջե՛ք - ջե՛ք, Բաւա - ծե - ջե՛ք սր
 դա - սու՛ք այս Ե- թե - դիս հե՛ք:

Ձայն տու՛ր, ո՛վ ծովակ, ինչո՞ւ լուում ես,
 Ողբակից լինել չը կամի՞ս դժբաղդիս.
 Շարժեցե՛ք զեփիւռք, ալիք վե՛ս-վե՛ս,
 Խառնեցե՛ք արատու՛ք այս ջրերիս հե՛ս:

Հայաստանի մեջ անցեցին վկայ,
 Սկիզբից մինչեւ ցարդ խնդրեմ ինձ ասա՛,
 Մի՞թե միտ աշպէս կը մնայ Հայաստան,
 Փաւլից անապաս, երբեմն բուրասան:

Մի՞թե միտ աշպէս Ազգս խղճալի,
 Կը լինի ծառայ օտար իշխանի,
 Մի՞թե Աստուծոյ արողի մօտին,
 Անարժան է Հայն էւ Հայի որդին:

Արդեօք գալո՞ւ է մի օր ժամանակ,
 Տեսնել Մասիսի գլխին մի դրօշակ,
 Եւ ամեն կողմից պանդուխտ Հայազգիք
 Գիւմեն դեպ իւրեանց սիրուն հայրենիք:

(*) Այս երգը ունի երկու եղանակ գորս կուսանք հոս յաջորդաբար: (Տե՛ս էտեղ):

ՋԱՅՆ ՏՈՒՐ, Ո՛Վ ԾՈՎԱԿ
Բ. ԵՂԱՆԱԿ

Moderato

Զայն ցուր ով ծո- վակ թե- ջու լե- ում իս
ոչ-բա- ից լե- ճեց շխ- իս դժ-բայ- դրս: Ես թե- չեմ պե- փրոս ա-
լի - ին վե- լից, թառ ճե- չեմ ար- ցա- սուխ այս ջը- թե թիս հեց:
թառ ճե- չեմ ար- ցա- սուխ այս ջը- թե- թի-
ս հեց:

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ՆԵՐՈՍՆԵՐԸ
(ԱՅՍ ԴՈՒՌԸ ԴԵՐ ԱՆԱՌԻԿ Է)

Moderato

Սիս դու ոչ դեռ ա- ճա- ու ի լե- թի- թայն ծա- լե լե- չին
կը- ճայ բայու լի շե- թե- շա- դեմ ճար գալու թին գո- ու- չին
Յոյսեր յոյսեր անվերջ յոյսեր արիւնահոյս ե- թայ- ճեր:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԵՐԳԸ
(ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ)

Դաշ- ճախ- ցա- կան թու՛ք դը- ճախ՛ լե՛ք մա- սուն թե՛ր հայ եղ- բայր ճեր
Թայ ե՛ն լի- սա սուլ, Ան- դրա- ճի- ին քաջ
Իր լե- ճեր ճե- թով կու- չե՛ս պա- չե- թայ, կըս- պա- սե՛ս գայ- ճան:

Դաշնակցական խումբ գնան մենք Սասուն,
Մեր հայ եղբայրներ մեզ են բազասուն,
Անդրանիկը քաջ իւր բնկերներով,
Կուզե՛ս պատերազմ կը սպասե՛ս զարնան:
Մոտ է զարուհը շուտով կը բացուի,
Հայու խումբը քաջ՝ շուտով կը լսուի,
Հայերը անվախ հոգևով միացած
Հրացան ուսերնին ոտքի են կանգնած:

Խմբապետները հոգևով են երգում,
Ֆեդայի ուժով գնում են առաջ,
Առաջն է կանգնած Անդրանիկը քաջ,
Գոռում է գոչում, կ'ուզե՛ս պատերազմ:

Հերի՛ք, եղբայրներ, մենք շատ ենք ճանաչում,
Բառական չե՛ք մեզ այսօր համբերել,
Մայր Հայաստանը ձեռքից հանեցին,
Հիմա ոյժ ունին, դարձեալ ես կ'առնենք:

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ՆԵՐՈՍՆԵՐԸ

Այս դուռը դեռ անառիկ է,
Միմիայն ժամը վեցին
Կրկայ բացուիլ, հրեշտակ
Չար գազանին գոռացին:
Յոյսեր, յոյսեր, անվերջ յոյսեր,
Արիւնահոս երազներ:

Ժամը վեցն էր, օգնող չկար,
Իրեն իրենց ապառիան,
Դիցազնի պես մարտնչեցան,
Մինչեւ որ ռուսը չի մնաց:
Յոյսեր, յոյսեր, անվերջ յոյսեր,
Արիւնահոս երազներ:

Մասնուած բայց անյաղբելի
Արսաւեսն ու Գնունին,
Վերջին պահուն կը յուսային
Թէ կուզայ Անգլիացին:
Յոյսեր, յոյսեր, անվերջ յոյսեր,
Արիւնահոս երազներ:

Մենք Համիսը բնաւ չենք ճանաչում,
Թեեւ զարնե՛ս վասաբար,
Թէ որ մեռնինք մեր ետեւեն
Հարիւրներ կան հայ եղբարք:
Յոյսեր, յոյսեր, անվերջ յոյսեր,
Արիւնահոս երազներ:

Պիտի մեռնինք, արիւն բափենք,
Ըսին անոնք քաջաբար,
Բայց պիտի գայ որ օր մըն ալ
Մենք չունենանք սուրբ կապար:
Յոյսեր, յոյսեր, անվերջ յոյսեր,
Արիւնահոս երազներ:

Ու այն ատեն ազատութեան
Սուրբ ձայնն ենք ճանաչում,
Գոչեցին ու որոտացին
Իրենց յոյսը առ Աստուած:
Ո՛վ Արսաւես, ո՛վ Գնունի,
Չեր յիշատակն օրհնեալ լինի:

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

(ԺՈՂՈՎՐԴԱՆԱՆ ՕՐԷՐԷԹ 4 ԱՐՄՐ)

(ԱՐՇԻՆ ՄԱԼԶԻ ՄԱԼ ՅՈՅՑ ՏՈՒՐ)

ՈՒՋԷԻՐ ՊԵՎ ՀԱՃԻՊԵԿՈՎ

Moderato

Ար-շին Մալ-ը Մալ ցոյց ցուր, այս րո-տէ-յա
 ցոյց ցուր, ցոյց ցուր քնն որ կայ թաճ-թա-խը-Տիր
 Խա-նու՛մ-նէր, բոյ-չար թայ թէ թէ ցոյց ցուր
 և թաւ-նա: թէ կա-նար քաւ-նէր. քնն կայ
 ցոյց ցաւ, ցոյց ցաւ Խա-նու՛մ-նէր քնն գե-ղե-ցիկ կը-բորտ
 քնն որ ցաւ-կալ Խա-նու՛մ-նէր: քնն գե-ղե-ցիկ կը-բորտ
 Տա-ցիկն է յար-նարէ շոր-ա-հար. սի հա-նար շաւնէ շաւնէ
 Ախր, ե-րա-նի ո՞վ հարաւ-նէաց շոր. կա-րի, Ախր, ե-րա-նի ո՞վ սի-րաւ
 1 2
 Եւ-րի՛ն քաւ-նի, Եւ-րի՛ն քաւ-նի:

Ա.Գ.Զ.Ի.Կ.Ն.Ե.Ր.Ը
 Արշին մալջի մալ ցոյց սուր:
 Ա.Ս.Կ.Ե.Ս.Բ
 Այս բաղիս, խանու՛մնէ՛ր:
 Ա.Գ.Զ.Ի.Կ.Ն.Ե.Ր.Ը
 Բողջար բաց մեկ մեկ ցոյց սուր:
 Ա.Ս.Կ.Ե.Ս.Բ
 Ցոյց սաւ, ցոյց սաւ, խանու՛մնէ՛ր:
 Ա.Գ.Զ.Ի.Կ.Ն.Ե.Ր.Ը
 Ցոյց սուր, ցոյց սուր, ինչ որ կայ:
 Ա.Ս.Կ.Ե.Ս.Բ
 Թաճթա, քիճիք եւ բաւա:

Ա.Գ.Զ.Ի.Կ.Ն.Ե.Ր.Ը
 Մեզ համար տեսնե՛մ ի՞նչ կայ:
 Ա.Ս.Կ.Ե.Ս.Բ
 Ինչ որ ցանկաւ, խանու՛մնէ՛ր:
 Ա.Գ.Զ.Ի.Կ.Ն.Ե.Ր.Ը
 Ի՛նչ գեղեցիկ կտուր է,
 Ծաղիկն էլ յարմար է,
 Նորահարսի համար
 Լաւն է, լաւն է:
 Ա՛յս երանի, ո՛վ հարսանեաց շոր կր կարի,
 Ա՛յս երանի, ո՛վ սիրաւ ետին տեսի:

ԱՆՏՈՒՆԻ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.

Largo ad libitum

Սիր- ցուր քնն - Մալն
 Են քնն - Մալ քնն - Մալն
 Կոյր թէր գե-րաւն-նէր, թաւաքէր է սի քնն
 քնն սիրարի որ-նէր, թէ իսկի հաւ-նէր
 Եր-թաւ ինչ թա-ւա՛ն էն էն Մալն գե-րաւն
 Են ինչ ինչ-նէրու իսկի-րա յի՛նչ ինչ
 Սի
 Մո իսկի քնն - Մալն

Սիւ ծով մ'եմ տեսլ, սիպսակն եր բոլոր.
 Ալին կը զարկեր, չէր խառնի յիւր.
 Էն ո՛րն է տեսլ մեկ ծովն երկրաւոր,—
 Անտանի սիւսն է պրոցսու ու մոլոր.
 Ա՛յս, իսկի մի՛ լնիք սրբիկ սեւաւոր:
 Ա՛յ, so լա՛ն սրնաւեր:
 Սիւսը նրման է եմ փրլաւ սրներ.—
 Կոստեր գերաններ, խախտեր է սրներ,
 Բուն պիտի դրնեն մեջ վարի հաւեր,
 Երթա՛մ ձիկ քալեմ եմ ելման գետեր,
 Ըլնիմ ձիկներու ձագերացրն կեր:
 Ա՛յ, so լա՛ն սրնաւեր:

ՀՈՎ ԱՐԷՔ

ԿՈՄԻՏԱՍ Վ.ԲՊ.

Moderato

Piu mosso

հով -- ւ -- րեք սար-բեր ջան, հով ւ --
 րեք -- րեք դար -- դին դար-ճան ւ --
 Սար-բե -- րե -- հով ջան ւ --
 Սար-բե -- րե հով ջան ւ --
 ջան ւ -- ջան հով
 ջան ւ -- ջան րեք --
 րեք -- դար -- դին դար ճան ւ ջան:
 րեք -- դար -- դին դար ճան ւ ջան:
 Սար-բե, ւար-բե Սի րե ջան ւ --
 րեք, ջան-բար ւան -- ջան րեք ջան ւ

րեք ջան Սար -- դու օր -- ւ թե
 ւ -- րե հո -- ջան րեք
 րեք ւ -- ջան

Հով արեք, սարե՛ր ջան, հո՛վ արեք,
 Ի՛ն դարդին դարման արեք: --
 Ասպեր հով չե՛ն անում,
 Ի՛ն դարդին դարման անում:
 Ասպե՛ր, սպե՛ր, մի էի՛չ զո՛վ արեք,
 Վարար անձե՛ս բարեք, ծո՛վ արեք,
 Գե՛տ մարդու օր-արեք
 Ան հողի սակով արեք:

Հով արեք, սարե՛ր ջան, հո՛վ արեք,
 Ի՛ն դարդին դարման արեք:
 Ասպեր հով չե՛ն անում,
 Ի՛ն դարդին դարման անում:

Սարե՛ր, ձո՛րե՛ր, դառե՛ր ու ջրե՛ր,
 Մարմանդ մարմանդ վազող աղբիւրնե՛ր,
 Մի վե՛ր կացեք, իմացե՛ք,
 Տե՛սեք ի՛ն սրբի ջանեք:

ԻՆՁՈՒ ՔԻՆԳԵՕԼԸ ՄՏԱՐ

ԿՈՄԻՏԱՍ Վ.ԲՊ.

Allegro-Moderato

Ին-ջու քին-գեօ-լը րեք-դար րե-լը ջան-րեք:
 րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար
 րեք-դար. րեք-դար -- դե. ւ-րեք կոն-դեք րեք-դար դե. րե-լը
 րեք-դար-դե. ւ-րեք րեք-դար: ւրեք-սար րեք-դար րեք-դար
 րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար
 րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար րեք-դար

(Բառերը տեսնելու լայնությամբ էջին սակով)

ԱՆՈՒՇ ԳԱՐՈՒՆ

Andante

Graves. Գ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

Գեղ եմ մրնում անու գարուն,
Ծաղիկ եարիս հեքոյ գալուն,
Դու կարօս ես վառ առեի,
Ես իմ կեանքի գարուն եարի:

Դու վարդ ունես քեզ հրմայոյ,
Քո կեանքի հեք, նա էլ մարոյ.
Ես եար ունեմ յաւեք գարուն,
Իմ հոգու մեջ՝ վառ մնայուն:

Անուն աչոյլ ես կը սպասեմ,
Սերք արունս վառ կը պահեմ,
Վարդի բրփից փունջ կը բաղեմ,
Սիրած եարիս նրէր բերեմ:

ԻՆՉՈՒ ԲԻՆԳԵՕԼԸ ՄՏԱՐ

Ինչո՞ւ Բինգեօլը մրսար,
Դըլե՛, Մըկօն, դե՛,
Բաղի բըլբուլը գրսար:
Ափո՞ն բըխկո՛նդե,
Թըխկո՛ն, բըխկո՛ն, բըխկո՛ն, դե՛,
Ափո՛ն, կո՛նդե, բըխկոնդե.
Սուսամ սիւմբիւլ,
Բաղի բըլբուլ,

Ինչո՞ւ Բինգեօլը մրսար,
Դըլե՛, Մըկօն, դե՛,
Ափո՞ն բըխկո՛նդե:
Ինչո՞ւ կարոյին առար,
Դըլե՛, Մըկօն, դե՛,
Անէր ու գերի դառար:
Ափո՞ն բըխկո՛նդե,
Թըխկո՛ն, բըխկո՛ն, եւայլն:

ԿՈՎԿԱՍԻ ՔԱԶԵՐ

(ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԵՐԳԸ)

Կով-կասի քաջե՛ր խմբեր կազմեցեք,
Քաջ Անդրանիկին օգնութեան հասեք.
Առած իր շուրջը զինուորներ ուրսուն,
Մաքրե՛ հանապարհ նա դեպի Սասուն:
Սուլքան սարսափած, հարը կհրում,
Հազար ոսկի է գլխին խոսացած:

Կովկասի քաջե՛ր, առիւծի նուսեր,
Սիրե՛ք ձեր սուսեր, առե՛ք նիզակներ,
Հայ օրիորդներ, օրհնեալ սիկիներ,
Ծախե՛ք ձեր զարդեր, առե՛ք գնդակներ:
Աղբա՛ս, քո լուսան սուր հայրենիքին,
Փրկելու քո խեղճ կարօս ընկերին:

Դե՛ն, հայ ընկերներ, հեծե՛ք ձեր ձիեր,
Բաց բողե՛ք սանձեր, անցե՛ք սար ու ձոր,
Ահա կուռի դառն բռնամիտ անհաս,
Մեր սուր բող ուտե՛ք բռնամիտ վառներ:
Ասա՛ր քաջ Մուրա՛ս՝ առած եմ խրատ,
Կամ կուռե՛լ ազատ, կամ մահ անարատ:

Կովկասի քաջե՛ր, խմբեր կազմեցեք,
Քաջ Անդրանիկին օգնութեան հասեք.
Առած իր շուրջը զինուորներ ուրսուն,
Մաքրե՛ հանապարհ նա դեպի Սասուն:
Սուլքան սարսափած, հարը կհրում,
Հազար ոսկի է գլխին խոսացած:

Կովկասի քաջե՛ր, առիւծի նուսեր,
Սիրե՛ք ձեր սուսեր, առե՛ք նիզակներ,
Հայ օրիորդներ, օրհնեալ սիկիներ,
Ծախե՛ք ձեր զարդեր, առե՛ք գնդակներ:
Աղբա՛ս, քո լուսան սուր հայրենիքին,
Փրկելու քո խեղճ կարօս ընկերին:

Դե՛ն, հայ ընկերներ, հեծե՛ք ձեր ձիեր,
Բաց բողե՛ք սանձեր, անցե՛ք սար ու ձոր,
Ահա կուռի դառն բռնամիտ անհաս,
Մեր սուր բող ուտե՛ք բռնամիտ վառներ:
Ասա՛ր քաջ Մուրա՛ս՝ առած եմ խրատ,
Կամ կուռե՛լ ազատ, կամ մահ անարատ:

ԵՍ ՍԱՐԷՆ ԿՈՒԳԱՅԻ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԳ.

Moderato

Ես սարէն կուգայի՝
Գուն դուռը բացիր.
Չեռոյ ծոցը սարսռ՝
Ա՛խ արիւ, լացիր:
Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, վառուում եմ,
Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, հալուում եմ,
Հալուում, վառուում եմ:
Ես մի պինդ պաղ էի՝
Գու մրումուռ լացիր,
Քո հեղէն արցունքով
Ինձի հալեցիր:
Ես մի չոր ծառ էի՝
Գու գարնան արեւ.
Քո սիրով ծաղկեցաւ
Իմ հիւզն ու սերեւ:
Քե ինձ չէիր առնի՝
Ինչո՞ւ սիրեցիր.
Մի բուռ կրակեղար՝
Սիրքս երեցիր:

ԶԻՆՉ ՈՒ ԶԻՆՉ ՏԱՄ

Չի՞նչ ու չի՞նչ քան շոյ-ւոր - չունն
յի - իսս յի - իսս
Եր, չի՞նչ քան շոյ-ւոր - չունն
իս - իսս իս - իսս - էր:

ՆՊԱՏԱԿԻՍ ԳԷԹ ՄԻ ՄԱՍԸ ԿԱՏԱՐՈՒԷՐ

(ԵԱՐԱԼԻ ԲԼԲՈՒԼ)

Moderato

Նպատակիս գէթ մի մասը կատարուէր,
Եարալի բլբուլ եմ.
Հայրենիս ազատ ծնունդն ու մեղսներ.
Եար արի, տուն արի, շուտ արի բլբուլ եմ.
Սարեի գիւլն եմ:
Ա՛խ, իմ դարձս շատացել է, չեմ կարող,
Եարալի բլբուլ եմ.
Գարդի ձեռից ո՞ր ջուրն քնկնեմ ազատուեմ.
Տուն արի, շուտ արի, եարալի բլբուլ եմ,
Սարեի գիւլն եմ:
Ա՛խ, անբաղդ հայրուկիս, Տե՛ր իմ, դու խղնա,
Եարալի բլբուլ եմ,
Մի՛ բողբոջի բուրդի գնդակով գուր կորչեմ,
Եար արի, տուն արի, շուտ արի բլբուլ եմ,
Սարեի գիւլն եմ:

ԶԻՆՉ ՈՒ ԶԻՆՉ ՏԱՄ

Չի՞նչ ու չի՞նչ քան լողուորչուն.
— Զումա գումա եր.
Զիմ լաչակ քան լողուորչուն.
— Քումա քումա եր.
Ո՛չ էառ, ո՛չ հաւնեցաւ,
— Զումա գումա եր.
Ո՛չ էհան ծամկալ ծովէն.
— Քումա քումա եր:
Չի՞նչ ու չի՞նչ քան լողուորչուն.
— Զիմ մեղկապ քան լողուորչուն.

Ո՛չ էառ, ո՛չ հաւնեցաւ,
Ո՛չ էհան ծամկալ ծովէն:
Չի՞նչ ու չի՞նչ քան լողուորչուն.
— Զիմ շապիկ քան լողուորչուն.
Ո՛չ էառ, ո՛չ հաւնեցաւ,
Ո՛չ էհան ծամկալ ծովէն:
Չի՞նչ ու չի՞նչ քան լողուորչուն.
— Լուսնակ գիծեր պազ մը սրէի.
Հէս էառ, հէս հաւնեցաւ,
Հէս էհան ծամկալ ծովէն:

ՔԷԼԷՐ, ՑՈԼԷՐ

(ՀՈՎՈՒԵՐԳ)

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԳ.

Andante dolce

Քէ-լէ-ր — յօ լէ-ր — ի՞նչ եւս — յօ
 Սի-րե-ւի քաւկի՞ն քէ-լէ-ր — յօ — լէ-ր —
 ի՞նչ եւս յօ Սարի սո-ւոր, Տէ՛ր Տէ-՛հաւ — սոր,
 Շէ՛ր ար-շայ շոյ ս-րե-գակ, քոյ ս-րե-գակ,
 1 եկ քո-շայ — 2 եկ քոշայ — :

Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Արեւի սակիկ
 Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Սարի սովոր,
 Մեն մեհաւոր,
 Շէ՛կ սրղայ,
 Շո՛ղ արեգակ,
 Թո՛ղ արեգակ,
 Ե՛կ, սրղայ:

Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Աղբիւրի ակիկ
 Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Կանաչ առուով,
 Ճանաչ առուով,
 Ե՛կ, սրղայ,
 Բաղովն արի,
 Շաղովն արի,
 Շէ՛կ սրղայ:

Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Քերանդին ուսիկ
 Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Հունձ ես արել,
 Քրտին դառել,
 Շէ՛կ սրղայ,
 Հով ծառի սակ,
 Չով ծառի սակ,
 Ե՛կ, սրղայ:

Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Չա՛ն աչի լուսիկ,
 Քէլեր, ցօլեր՝ իմ եարք,
 Հով է, քրնի՛ր,
 Չով է, քրնի՛ր,
 Ե՛կ, սրղայ,
 Հունձ ես արել,
 Շաւ բեգարեղ,
 Շէ՛կ սրղայ:

ԵՍ Կ՝ՈՒԶԵՄ ԿՈՈՒԵԼ

ՀԵՐԻՔ Է, ՄԱՅՐԻԿ

Moderato

հե-րիք է. Սայ-րիկ, — դու ինչ փայ-լաւ —
 յես, հե-րիք է. Սայ-րիկ —
 ինչ կործ-հր սեղ-ճաւ. ես կու-լեմ ջար-
 դե՛լ — քո-՛նու-րեմ լե՛զ-րաւ —
 ես կու-լեմ կո-ուել, ես կու-լեմ մեռնել:

Հերի՛ք է, մայրիկ, դու ինձ փայլալիս,
 Հերի՛ք է, մայրիկ, ինձ կրճիկ սեղմես,
 Ես կ'ուզեմ ջարդել շղթան բռնութեան,
 Ես կ'ուզեմ կուուել, ես կ'ուզեմ մեռնել:

Հասակս քան սարուց անց կացաւ,
 Սիրսս վրեժով լիք լեցուեցաւ,
 Չեմ ուզում տեսնել եղբայրս բուռաւ,
 Ես կ'ուզեմ կուուել, ես կ'ուզեմ մեռնել:

Լացով չեմ կարող փրկել հայրենիք,
 Մայրիկ, ինձ պէտք է ձի, սուր, հրացան.
 Չեռնես ճալլած չեմ կարող նստել,
 Ես կ'ուզեմ կուուել, ես կ'ուզեմ մեռնել:

Համիսը ունի գործեր մեզի հետ.
 Մեզ կոտորում են, մեզ բալանում են.
 Հերի՛ք է, մայր իմ, չեմ կարող լռել,
 Ես կ'ուզեմ կուուել, ես կ'ուզեմ մեռնել:

ԿԱՆՁԷ ԿՈՒՆԿ

ԿԱՐԻՏԱՍ ՎՐԻ.

Espansivo

Կանջե՛, կոունկ, կանջե՛, փանի գարուն է,
 քարիք ձե-րու — սրբոր գունդ գունդ ա-րուն — է,
 կոունկ ջան, կոունկ ջան, գա-րուն է, կոունկ ջան
 կոունկ ջան գա-րուն է, ախ, սրբ-որու
 ա-րուն — է: կոունկ ջան, կոունկ ջան
 գա-րուն է, կոունկ ջան, կոունկ ջան
 գա — րուն է, ախ սրբոր ա — րուն է,

Կանջե՛, կոունկ, կանջե՛, փանի գարուն է,
 Կարիքներու սրբ գունդ գունդ արուն է:
 Կոունկ ջան, կոունկ ջան, գարուն է,
 Կոունկ ջան, կոունկ ջան, գարուն է,
 Ա՛խ, սրբա արուն է:

Կանջե՛, կոունկ, կանջե՛, փանի առ է,
 Առխարհն է առեգակ, սրբա կարո է:
 Կոունկ ջան, կոունկ ջան, առ է,
 Կոունկ ջան, կոունկ ջան, առ է,
 Ա՛խ, սրբա կարո է:

Կանջե՛, կոունկ, կանջե՛, փանի առ է,
 Առան կ'երբա երկիր, երբա բարե է:
 Կոունկ ջան, կոունկ ջան, առ է,
 Կոունկ ջան, կոունկ ջան, առ է,
 Ա՛խ, երբա բարե է:

ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ

ՔԱՆԻ ՎՈՒՐ ՋԱՆ ԻՄ ԵԱՐ

ՄՇԱԿՈՒՄ Ա. ԲԱՐՆՈՒԴԱՐԵԱՆԻ

Moderato

Քա-նի վուր ջա-ն իմ քա-նի վուր
 ա-րա ինչ ա-ն ինչ: Քա-նի վուր ջա-ն
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ
 իմ քա-նի վուր ջա-ն ինչ ա-ն ինչ

(Ճարտանկությունը եւ բառերը տեսնել յաջորդ էջին վրայ)

Քիչ գովիմ սա-յով, *tamp* ինչ-քի-նա-յով

Տուր բար-ըն-չով, *tamp* ինչ-քի-նա-յով

Քանի վուր ջան իմ՝ եա՛ր, քի դուրբան իմ, արբա ի՞նչ անիմ՝
 Արտաու՛մ հանիմ, շաս հոգուց հանիմ, — եա՛ր, դադեդ առնիմ:
 Ասի՛ր. «ջեբան իմ.» թո՛ւղ քի սեյր անիմ. եա՛ր, մթիկ անիմ:
 Մո՛ւս բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով, եա՛ր իլքիմազով:
 Մազիբդ դասա, պրոօբդ փրսա, հեյրանի վախս է,
 Ե՛կ նրնգիմ չօրն՝ վուր հասնին գօրն, ջեբանի վախս է:
 Բլբուլն վարդին, վարդն բաղին սեյրանի վախս է:
 Մո՛ւս բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով, եա՛ր իլքիմազով:
 Նուռ գան հանդամով, երկնային նամով, բուփրն բացուիլ է,
 Խաղ կանչին հանգով, լալեն ռանգով, վարդն բացուիլ է,
 Սուսան սրնբուլով, դարիբ բլբուլով բաղն լքուիլ է:
 Մո՛ւս բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով, եա՛ր իլքիմազով:
 Պասուական շինամ, նրման նրմանամ Լեյու դիդարին,
 եա՛ր, ուշքս գրնաց՝ մազիբդ մրնաց վրայ մուհաշարին.
 Բաղն զարգարամ, բլբուլն քրնամ վարդի սաշարին. —
 Մո՛ւս բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով, եա՛ր իլքիմազով:

Հագիլ իս աշխա, բուրուր զար ու խաա՛ սալբու դալ բովուն.
 Ձեռիդ ունիս բաա, լքրնիս ինձ սաա՛ դուրբան իմ ֆովուն.
 Քա՛ գուն բաղչեն գաա՛ անիս կասնե մաա՛ քու Սաշար-Նովուն:
 Մո՛ւս բաղչեն նազով, քիզ գովիմ սազով, եա՛ր իլքիմազով:

Adagio

ՍԱՐԵՐԻ ՀՈՎԻՆ ՄԵՆԻՆԵՍ

Գ.Ր. ՍԻՆԻՆԻ

Սա-րե-րի հո-ւփն ինչ-քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով

Քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով

Քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով

Քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով — քի-նա-յով

ԱԻ ԷՆԻՍ

Աիս 5-նիս ս-րու ինչ-գայ, սե սը-րիս

գա-րու ինչ-գայ, ինչ-գայ 5-նիս ես 5-նիս ես-րիս

սը-րիս քա-րու ինչ-գայ, ես —

ես — քա-րու ինչ-գայ, ես — քա-րու ինչ-գայ, ես — քա-րու ինչ-գայ

Սիս 5-նիս քա-րու ինչ-գայ, քա-րու ինչ-գայ, քա-րու ինչ-գայ

Սարերի հովին մեռնեմ, (*)
 Իմ եարի բոյին մեռնեմ,
 Էսոր օխն օր չեմ տես,
 Տեսնողի աչքին մեռնեմ:

Լուսնակը կեռ ու կամար,
 Քոյր մեռնի եղբոր համար,
 Օխսն օր պաա եմ պանե՛
 Իմ եարի նամբի համար:

Այս էնիմ արուն կուգայ,
 Սեւ սրսիս գարուն կուգայ.
 Ի՞նչ էնիմ ես են եարր,
 Պրսրսուի սարուն կուգայ:
 Եար, եար, եար, եար, նա նայ,
 Ա՛յս, նանի ջան, նանի,
 Վա՛յ նանի, նանի ջան:

Այս էնիմ արուն կուգայ,
 Սեւ սրսիս գարուն կուգայ.
 Ի՞նչ էնիմ ես են եարր,
 Պրսրսուի սարուն կուգայ:
 Եար, եար, եար, նա նայ,
 Ա՛յս, նանի ջան, նանի,
 Վա՛յ նանի, նանի ջան:

(*) Տեսնել եղանակը նախորդ էջի սակը, որ սկիզբն է այն երգին, ապա երգել «Այս էնիմ»:

Ա Դ Ի Ն Օ

(ՍԱՐԸ ՍԱՐԻ ՆՄԱՆ ՉԷ)

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԳ.

Andante con anima

Սա-րճ սա-րի նա-ն չե
 օ-րօր, Ա-դի-նօ
 Լա-նն աւեհ, Լա-նն աւեհ՝ իմ եարի,
 Իմ սիրելու վասը մ'աւեհ՝ իմ եարի:

Քարը քարի նման չե,
 Զօ՛յ, օրօ՛ր, Ադի՛նօ,
 Լա՛նն աւեհ, Լա՛նն աւեհ՝ իմ եարի,
 Իմ սիրելու վասը մ'աւեհ՝ իմ եարի:

Հարան ու աղջիկ շաք շաք,
 Զօ՛յ, օրօ՛ր, Ադի՛նօ,
 Լա՛նն աւեհ, Լա՛նն աւեհ՝ իմ եարի,
 Իմ սիրելու վասը մ'աւեհ՝ իմ եարի:

Մեկն են եարի նման չե,
 Զօ՛յ, օրօ՛ր, Ադի՛նօ,
 Լա՛նն աւեհ, Լա՛նն աւեհ՝ իմ եարի,
 Իմ սիրելու վասը մ'աւեհ՝ իմ եարի:

Զառ-մանուշակ բաղի մեջ,
 Թազնուել է բաղի մեջ,
 Լուսաբացին ծաղկում է,
 Հովի, շողի, շողի մեջ:

Երանի հեզ, ա՛լ աղջիկ,
 Ոսկիդ ծաղե-ծաղ, աղջիկ,
 Դու մեր սանը հարանացու,—
 Ես հեզ համար թալ, աղջիկ:

ԵՐԳ ՀՐԱԺԵՇՏԻ

(ՄՆԱՅԵՍ ԲԱՐԵԱԻ)

Andante con moto

Մը-նա-յես քար-եան, ինչպէս քո-րու հեղ, Սիր-
 ցումը ինչ քա-մի՞ն է, ինչ սիրցու է սիր-բա-նկց, կամ-
 արքայ քո-րեան-նոս Ե՛, սիր-ցի յի-շտ՛ օ՛ր-հեղ Սիր
 որ ի՛նչ-նի՞մ ես երբ դու՞ն հեանքս ես հրէջցում հեղ. կամ-
 դի-պուրեան-նոս Ե՛, սիր-ցի յի-շտ՛ օ՛ր-
 հեղ. Սիր որ ի՛նչ-նի՞մ ես երբ դու՞ն հեանքս ես հրէջցում հեղ:

Մընացես բարեաւ,
 Ինչպէս բողոք հեզ,
 Արցունք ինձ բաժին է
 Զի սիրս է սիրակեզ:
 Պանդրխոսութեան մեջ
 Պիտի լիւթն ըզհեզ.
 Ուր որ լինիմ ես երբ
 Դուն կեանքս ես հրեցակ հեզ:

Մընացես բարեաւ,
 Ով իմ պաշտիս.
 Թեեւ ես կ'երբամ, բայց
 Ոն, մի մոռանար զիս:
 Ու երազներու մեջ,
 Քու յիւսակներով
 Պիտ' միտիքարուիմ
 Միտ կոյս սիրագորով:

Մընացես բարեաւ
 Ով իմ հրեցակ.
 Անմահ է սերդ յաւեհ
 Իմ այրած կրծքս սակ.
 Վերջին համբոյր մի սակ,
 Այս է ինձիքս յետին,
 Շնորհե որ բոլ մարի
 Գոնե կրակն իմ սրին:

Ո՛հ երբաւ բարեաւ
 Ասուած պաշտան մեզ,
 Երկինք վրկայ որ ես
 Միտ պիտ' սիրեմ ըզհեզ:
 Փոխան ես սուրբ սիրոյդ
 Համբոյր մը ինչ է որ,
 Ես երկդ եմ սիրելիս,
 Ա՛ն, ա՛ն սիրս բոլոր:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷԶԸ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾ ԵՆՔ

Ա. ԲՃՇԿԵԱՆ

Սի-խա-րա-դին հեր Տրչը արթուն հր թո-ղով քուն, առ-կը...

դին: Ու դաշտը կերթանով կա-նու-խառ-տուն: Սի-խա-րա-տե =

յու Տը հո-դին որ-խառ որ կըր-նանով թրա թա

րա, թա Տե՛ն պր-տր ջա-նանով թրա, թա, թա, որ-խառ որ կըր-

նանով պր-տր հեր-կե՛ն կառ ջանե՛ն կառ պր-տր կե՛ն, երկրա գործ ե՛ն. որ-խառ

որ կըր-նանով, թրա թա թա, թա, Տե՛ն պր-տր ջանանով թրա, թա, թա +

Ահապաղին հեռ միտք արթուն
 Կը բողբոսէ քուն ահապաղին,
 Ու դաշտ կ'երթան կանուխ առտուն,
 Ախառտու մեր հողին,
 Որքան որ կրնանք թրա թա թա
 Մենք պիտի ջանանք թրա թա թա,
 Որքան որ կրնանք
 Պիտի հերկենք
 Կամ ցանենք
 Կամ սրկենք,
 Երկրագործ ենք,
 Որքան որ կրնանք թրա թա թա թա
 Մենք պիտի ջանանք թրա թա թա:
 Մեր ջաները կ'օրհնէ Աստուած,
 Պատուները կը հասնին,
 Բարիքներով են միտք լեցուած
 Արք, պարտեզն ու այգին,
 Որքան որ կրնանք թրա թա թա թա
 Մենք պիտի ջանանք թրա թա թա,

Որքան որ կրնանք
 Պիտի պարտենք
 Կամ փորենք
 Կամ ջրենք,
 Երկրագործ ենք,
 Որքան որ կրնանք թրա թա թա թա
 Մենք պիտի ջանանք թրա թա թա:
 Հանդես է մեզ առան մօտիկ,
 Երբ հունձները վերջանան,
 Մեզեղ կ'ելլեն քիչուկն ու սիկ
 Եւ արհնգը հովուական.
 Որքան որ կրնանք թրա թա թա թա
 Մենք պիտի ջանանք թրա թա թա,
 Որքան որ կրնանք
 Պիտի հնձենք
 Կամ ժողվենք
 Կամ դիզենք,
 Երկրագործ ենք,
 Որքան որ կրնանք թրա թա թա թա, ելլն.:

ՕՐՀՆԵՐԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(ՏԵՐ ԿԵՑՈՂ ԶՀԱՅԱՍՏԱՆ) Խ. ՎՐԻ. ԳԱԼՏԱԵԱՆ (ՆԱԲ-ՊԵՑ)

Moderato

Մե՛ր քե-տը լի հայաս-տան, յո՛ր պոփոնջ առ ֆեյս-

դերս, պե՛ր քե-տը լի հայաս-տան, յա-րա պիտի ջո՛ր յի թա

-տրա: Կե՛րք Սուրբա՛նդ հո-տը Սուրբ-ա՛նդ հի-րա-տը յի

Սուրբ ա՛նդ յո՞ր հար-ցանք ի թա-րոց պր-տը

թա-րոց յո՞ր քե-տը լի հայ-տե-նիս թե՛-նա

առ-կը հե-տ հե-տ յի-նանով առ-կը յա-տը լի:

Տեր, կեցո՛ղ զՀայաստան, ելլն.:

Տե՛ր, Տե՛ր, դու գմերս օրհնեա զուղղութիւն,
 Որ ի Գրիգորի օրբեալս եմք արիւն.
 Դու գնորուն պահեա՛ հաւասա անասան,
 Եւ զարոյն իւր սուրբ ի Հայս յաւիտեան:

Տեր, կեցո՛ղ զՀայաստան, ելլն.:

Իբր զգարան ի ցող ի սիրտ եղբարց
 Ծառայեա՛ թգեք, հե՛ղ հոգի մեր հարց,
 Եւ ի ջան լուսոյ ցոյս սար թգեք.
 Իբրեւ զհոս յարօսս քո ի Կարէս:

Տե՛ր, կեցո՛ղ զՀայաստան, ելլն.:

Ոն, շատ իսկ աղեմք ծանրացան ի մեզ,
 Շատ իսկ ման ի մեզ հառուկ ողջակեզ...
 Տե՛ր կեանց յերկիր մեր, անբաւ սապան,
 Ա՛րկ թգուցիչդ եւ կեանս առցէ Հայաստան:

Տե՛ր, կեցո՛ղ զՀայաստան, ելլն.:

Տե՛ր, օտար անգութ պայմ թգեմք առնեն
 Եւ թգրութեամբ մեր թեմանանեն.
 Բայց մեք ե՛րբ ի բոյզ հովաքս ի սեր.
 Ա՛չ եւ ի մահու զեթ պատեմք ի սուրբ:

ՍԱԹԵՆԻԿ

(ՈՒՆՈՐ ՄՈՒՆՈՐ ԿՈՒՐՆ ԷՐ ԳԱԼԻՍ)

ՍԱՄՈՒԷԼ ԳԻՒԼՉԱԴԵԱՆՑ

Ունոր Տոնոր Կուրն եր գալիս Կոճկաս սաթե-
 րէն, Սի առն-նոց-Տառն չայն եր գալիս
 Են Տիսս ա-փե-րէն:

ՍԱԹԵՆԻԿ

Որ մոյր Կուրն էր գալիս Կոճկաս սաթեռն,
 Մի աննրման ձայն էր գալիս էն միս ափեռն:
 Փախէ՛ր ասդեր, առե ծագեց Կոճկաս սաթեռն,
 Սաթենիկն եմ, սիրուն եմ ես երկնից լուսնակն:
 Հայոց Բաշե՛ր Բաշ դե՛ր զենե՛ր շուս ան ձեռեռն,
 Սաթենիկն եմ, կը յաղթուիք դուք իմ սիրոյ սեռն:
 Քեզ եմ ասում, Բա՛ջ Արսաւէս, դո՛ւրս եկ վրաւնեղ,
 Սաթենիկն եմ, կը յաղթուիս իմ սեւ սեւ աչեռն:
 Տա՛ր տա՛ր առիւն գուր մի թափե՛ր աննեղ արեռն,
 Սաթենիկն եմ կը յաղթուիս իմ կարմիր թեռն:
 Մի՛ պարծենար Բո՛րքերի պէս-պէս գունդեռն,
 Սաթենիկն եմ կը յաղթուիս իմ սիրուն ունեռն:
 Մի խոխոսար, Բո՛ յաղթական սեզ-սեզ Բայեռն,
 Սաթենիկն եմ կը յաղթուիս իմ փունջ-փունջ մագեռն:
 Բա՛ց շուս շորան գերի բռնած եղբորս ոսնեռն,
 Սաթենիկն եմ կը յաղթուիս իմ բլբուլ լեզուէն:
 Քէն մի պահիր, վրէժ մի ուզեր իմ Ալանեռն,
 Բարձր է Կոճկաս, Բա՛ջ եմ Ալան Մասեաց Բաշեռն,
 Չայն եմ տալիս, ձայն տուր ձայնիս Բո՛րքեռն,
 Գո՛ւրս եկ, մէլգա՛ն թէ չես վախում սիրոյս նեռն:

Թուի՛ր, փախի՛ր, մեծն է սա իմ բուր ուսեռն,
 Թեւի՛ր վրայի կոյսն եմ խլել Բա՛ջ Ալանեռն:

ԱՐՏԱՇԷՍ

Ալա՛ն, Ալա՛ն, յաղթուի՛նք առիւ իմ ձեռեռն,
 Ո՞նց դիմանամ, հալում է բուրս Բո՛րքեռն,
 Ալա՛ն, Ալա՛ն, փառք ու պահա առիւ իմ գլխէն,
 Ո՞նց դիմանամ, սիրուն ես դուն մեր սիրունեռն:
 Ա՛յ դու անգուր, այլում է սիրս Բո՛ շուր ծարաւն,
 Ո՞նց դիմանամ, չես գովացնում Կուրի ջեռն:
 Տուր ինձ թեւերդ, Բո՛ մոտ թռչեմ Կուրի վրայէն,
 Մի թիթեռնիկ դարձայ ես Բո՛ նրազի լուսէն:
 Հազար կը տամ, տար հազար անթիւ գանձեռն,
 Քեզ ինձ կ'առնեմ հարս-թագուհի, Բա՛ջ Ալանեռն:
 Ոսկոյ անձեւ շող կը տամ Բո՛ գլխի վրայէն,
 Մէլ կը գնայ, մարգարէ Բո՛ ոսփի տակեռն:
 Կը թափեմ Կուրը լայնա ոսկի կարմիր մորթեռն,
 Դժոճուի գետը ընծայաթեր բարձած ուղեռն:
 Ասաց, նե՛ծաւ արի արեայն իր սեւ ձիեռն,
 Արձուի նման, նչեց, անցաւ Կուր գետի մէջէն:
 Հասաւ, հանեց իր կարմիր բոկ օղն ոսկեռն,
 Չգեց, ընկաւ Սաթենիկի մէջփի մէջեռն:
 Թուի՛ր, փախի՛ր, իմ գեղեցիկ սեւ ձի հեղեռն,
 Մէջփի՛ր մարայն ուս եմ բռնել Կոճկաս սաթեռն:

ՏՈՒՅ, ՏՈՒՅ

Երաճես. ՌՈՄԱՆՈՍ ՄԵԼԻՔԵԱՆԻ

Խոսի՛ր Ա. ԽՆԿՈՅՆԱՆԻ

Allegro con fuoco
 Մույ, Կույ, Կույ, Կույ, սի-րուն աղ-ջիկ եմ.
 Կար-դի Կոճ-ջիկ եմ. Կույ, Կույ — Կույ —
 Կույ, Կույ — : Ու-կե-զօժ Տու-ջիկ
 Կար-տալիս Կե-ջիկ Կույ, Կույ — Կույ, Կույ
 Կույ — Կույ:

Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
 Մի բուռ կըրակ եմ,
 Մուք տան ճաղ եմ,
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
 Իմ սիրուն է խօսում,
 Ես երգ եմ ասում,
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:

Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
 Սիրուն աղջիկ եմ,
 Վարդի փրնջիկ եմ,
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ,
 Ոսկեգօծ մազիկ,
 Կարապի վրդիկ,
 Տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ, տո՛ւյ:

ՄԻ ԼԱՐ

Խօսք՝ Գ. ԳԵՄԻՐՃԵԱՆԻ

Երաժշտ. ՌՈՄԱՆՈՍ ՄԵԼԻՔԵԱՆԻ

Adagio Misterioso

Մի լար, մի բաղիր աչերդ,
 Աչիդ լուսն ափսոս է, կ'անցնի...
 Մի՛ սրխիւր, վարդ-գարուն հասակրդ
 Մի՛ օր է վառ մայիս, կ'անցնի:

Մի՛ լար, մի՛ բաղիր աչերդ,
 Աչիդ լուսն ափսոս է, կ'անցնի...
 Մի՛ սրխիւր, վարդ-գարուն հասակրդ
 Մի՛ օր է վառ մայիս, կ'անցնի:

Մի՛ լար, մի՛ բաղիր աչերդ,
 Աչիդ լուսն ափսոս է, կ'անցնի...
 Մի՛ սրխիւր, վարդ-գարուն հասակրդ
 Մի՛ օր է վառ մայիս, կ'անցնի:

Ի՛նչ էս, ջան եղ դարդին գերուել,
 Կա էլ մի գիշեր է, կ'անցնի...
 Էս կեանքն էլ հեփաբ է եսպես,
 Մի՛ շտապիր, մի՛ սանջուիր, կ'անցնի:

“ԱՆՈՒԾ”

ՍԻՐՈՒՆ ԱՂՋԻԿ, ԻՆՉ ԵՍ ԼԱԼԻՍ

(ԱՆՅՈՐԴԻ ԵՐԳԸ)

Երաժշտ. Ա. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆԻ

Խօսք՝ Յ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

Andante

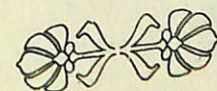
Մի-րուճ աղ-ջիկ, ինչ էս լալիս
 ես ին-չոք. ինչ էս լալիս — ու լալիս լալիս —
 էս ին-չոք — ու լալիս — ու լալիս —
 էս ին-չոք — ու լալիս — ու լալիս —
 էս ին-չոք — ու լալիս — ու լալիս —
 էս ին-չոք — ու լալիս — ու լալիս —
 էս ին-չոք — ու լալիս — ու լալիս —
 էս ին-չոք — ու լալիս — ու լալիս —

Սիրուն աղջիկ, ի՛նչ էս լալիս
 եզպես մեծակ ու մուր,
 Ի՛նչ էս լալիս ու ման գալիս
 էս ձորերում ամեն օր:

Արտասուելով, լալով եզպես
 էս չես դարձնի էլ գերիդ,
 Ինչո՞ւ ի գուր հանգցրնում էս
 Ջանել կրակն աչերիդ:

Թե՛ լալիս էս՝ վարդ էս ուզում,
 Մայիս կը գայ, մի՛ քիչ կայ,
 Թե՛ լալիս էս՝ ետրդ էս ուզում,
 Ա՛յս, նա գրնա՛ց, նա գրնա՛ց...

Նրա անբախտ հողի վրայ
 Պաղ ջուր ամա աղբիւրի,
 Գու էլ գրնա նու սեր արա,
 Էպես է կարգն աշխարհի:

ԿՐԱՄԲԱՄԲՈՒԼԻ

Գ.ԱՄՍՈՒ ԳԱԹԻՊԱ

Allegro

Կրամբամբու-լի այն օրին է, որ թե-սք քան ծանօթ է
 զը-բա հա-՛նը զք-տես-՛նե-լն ու ամեն-օրին ա-՛նթ
 եւ հա ծանայ իմ սի-բե-լի. ես կը կոնձեմ կրամբամբու-լի
 կրամբամբու-լի. կրամբամբու-լի, կրամբամբու-լի. կրամբամբու-լի:

Կրամբամբուլին այն օրին է,
 որ մեզի հաջ ծանօթ է,
 նրա համը չի տեսելը
 Առանողին անթ է:
 եւ հանապազ իմ սիրելի,
 ես կը կոնձեմ կրամբամբուլի:

Հարս անդադար ինձ գում է,
 «Եղի ջան, շուտ աւարտե,
 ժամանակդ արագ անցնում է,
 Տե՛ս, գրեթե լաւ սերտե:»
 Ա՛խ, բաց երա պարտն որդին
 Միտ կոնձում է կրամբամբուլին:

Թե դարգու ու հոգու ինձ նեղում է,
 Թե իմ կեքի տղը չե,
 Թե աղջիկըս ինձ խաբում է,
 Ու ել հաւատարիմ չե,
 Կ'աւետ. — «Աղջիկ իմ նազելի,
 Քու տեղ կը սիրեմ կրամբամբուլի:»

Երբ մայրս ինձ մի հարս նաւել է,
 Ասում է որ պակուլիմ,
 եւ պարտն ու կարգի սիրել է
 որ ես հաւ ու կեյն սարեմ.
 ես նաւի տեղ կ'առնեմ առաջ
 եւ սիրելի կրամբամբուլի:

Թե լեարգու ու բոքս մաւուել է,
 Գլուխս ել սասիկ ցաւում է,
 Թե որ խել, քե՛ն անելը
 Բժիշկն ինձ արգիլում է.
 Բաց ինչ ցաւ է կ'ուզե բլլի,
 ես կը կոնձեմ կրամբամբուլի:

(ՊՈԼՍԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԱՆԸ ՀԵՏԵՒԵԱԼՆ Է)

Կրամբամբուլին այն օրին է
 որ մեզի հաջ ծանօթ է,
 կը խելեմ ես կը գուարհանամ,
 Ամբողջ աշխարհի հոգս չե.
 երկինք երկիր քե կորձանին
 ես կը խելեմ կրամբամբուլին:

Թե սիրունիս գայ զիս գրկել,
 ետեսերս համբուրել,
 Կորի՛ր, կ'ըսեմ, շուտ առջեւս,
 Ա՛լ դու ինձի համար չես.
 Ահա գրկամ իմ սիրունին,
 ես կը նկնեմ կրամբամբուլին:

Թե լեարգու ու բոքս, սիրս ալ մաւի,
 Ասով ես կ'առնեմ հոգի.
 Թե հոգեվարք պակուլեմ բլլամ,
 Մեկ կարիլով կ'ըրանեմ.
 Գաւակ, բժիշկ, եւ ոչ մեկին
 ես չեմ փոխեր կրամբամբուլին:

Թե նազեայլ աղջիկ մ'ինձ գայ
 Սիրոս համար լա՛յ ողբայ
 Հազար կսոր կոսրուի նե՛
 Բնա՛ւ իմին հոգս չե.
 Բայց շա՛ս կ'ողբամ երբու կոսրի
 Շիւն ու գաւաթ կրամբամբուլի:

Ա՛Ն, ՄԱՐԱԼ ԶԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ.

Andante

Ա՛խ, մա՛րալ ջան,
 Կոկոնըս քու մա՛մ մընաց,
 Ձա՛ն, գեա՛րալ ջան,
 Սիրս կրակամ մընաց.
 Ա՛խ, մա՛րալ ջան,
 Ի՞նչ անեմ իմ ապրելը,
 Ձա՛ն, գեա՛րալ ջան,
 Իմ աչեքը քայ մընաց:

Կամար ունեքդ գովեցիր,
 Սիրել էիր՝ աւեցիր.
 Ինձ պէս ուժով կրտիկին
 Դու անդանակ մորեցիր:
 Ձանիլ եմ, ընկեր չունեմ,
 Ընկել եմ ես, տեր չունեմ,
 Ոչ լաւ աւեք, ոչ էլ վաս,—
 Հարսուքեան սեր չունեմ:

Թե քանոնի համար ինձի
 Օրեակ կամ տոնակ զրկեմ,
 Մեկե՛ն կ'առնեմ կը պատճեմ,
 Բերողն ալ կը դռումեմ.
 Քասրոն, դպրոց գետիկն անցնին,
 Իմ սիրածն է կրամբամբուլին:

Թե կինս, զաւր բոլոր օրը
 Չըլլան պատառ մ'հաց կերած,
 Ցաւ չեմ զգար զի իմ փորը
 Շաբարով հաց չե մսած.
 Առանց հացի քոյ սովորին
 Տղաքս խել կրամբամբուլին:

Թե անկողին հիւանդ պակուլեմ
 Հոգի ալու մոտ բլլամ,
 Բժիշկն հարցնե քե ի՞նչ կ'ուզեմ,
 Շուտ մը կը պատասխանեմ.
 «Պարոն բժիշկ, իմ դեղ դիւրին
 է հրաւազորձ կրամբամբուլին:

Թե մեռնելու օրերուս մոտ
 Հոգեառքս քոյ քայ,
 Ո՛հ, այն ատեն քոյ բաժկիս հետ
 Հոգիս մարմնիս ելլայ.
 Բայց մինչեւ որ հոգիս փակուի,
 Պիտի կլլեմ կրամբամբուլի:

Թե գեղեզման մսած բլլամ՝
 Չըլլայ երբեք զիս մոռնամ,
 Գացե՛ք գետ իմ գինեպան,
 Այս է իմ վերջին կտակ.—
 Մեռած օրուան կիրամուտեմին
 Աղեկ կ'ըլլայ կրամբամբուլին:

Թե հարսնիկի զիս հրաւիրեմ
 Ոսով գլխով կը վազեմ,
 Մեկ բարձի վրայ ծերանալուն
 Հազար տարի կը մալրեմ.
 Հարսը քոյ սան իր փեսային,
 Ինձի ձգեմ կրամբամբուլին:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷՋՈ

ՃԵՊԸՆԹԱՑԸ

Allegro

հա, կո-տե-նի տե-պոն-քայ տը-թի ժամն է հա-ամ. չոհ չոհ
 չոհ: չոհ: չոհ: չոհ: չոհ: Ի հա-յա-րան վա-րձով շուր չե-րե-րանով
 հոս ան-փոք, չոհ: չոհ: չոհ: չոհ: չոհ: չոհ: չոհ:

Հա կը սուլէ նեպրնբաց,
 Երբի ժամն է հաամ,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Ի կայարան վազենք շուս,
 Չեբեանք հոս անփոք,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Թող անենք արդ տեղ առնուն,
 Զի հազար փառք շոգույն,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Պիտ' կտենք մեծ ասպարեզ,
 Թեւաւոր բոչնոց պես,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Մեր շոգեկառնք իր կոտեսն
 Անփ-սեւ մուխ ժայթեկն,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Կը փոտեսէ ձախ ու աջ,
 Կը սուրայ միտ յառաջ,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Հոս՝ անհամար դաւեսեր լայն
 Ծառ, ծաղկունք կ'երեւան,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Սա՝ ներկունդի մ'է խաւար,
 Ռհ, բնաւ չենք վախնար,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Բայց կը հասնինք ա՛ւաւիկ,
 Կերթայ գնացն մեղմիկ,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Ու շոգեկառնք ալ հիմալ
 Քիչ մ'անդին կը կենայ,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Ամբոխն զմեզ կը մղէ,
 Շուս մեկնինք այստեղէ,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

Ապա սալով թեւ թելի՞
 Կը պսրսինք մեկուսի,
 Չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ, չոհ:

ՅԱՌԱՋ ՆԱՀԱՏԱԿ

ԿԱՄԱԻՈՐԱԿԱՆ ՔԱՅԼԵՐԳ

Եր. ծես. Բ. ԿԱՆՈՉԵԱՆԻ

Խոսք Գ. ԿԱՌՎԱՐԵՆՅԻ

Tempo di marcia

Հա-ռաջնաւ հաւ քակ չե-ղի. ան-՝ Բարձր, մեց դարու անձուր վրե-
 ժի կը-րաւ-նէր, կա-քարն հայրենիք շ-ռանց եւ-ռա-գոյն, եր-
 քանի կը-քո զեղ դրո-շակ ե-ռա-գոյն հոս-կայ ճո-ւրբան քոր-
 ինչ հո-յաւ թե- , կա-՛նաւ-որ քանակ յա-ռաջ-յա-
 ռաջ ան սաւ սան, յա-ռաջ ան դե դե դե-դի յայրա-նալ

Վաշին սեւ արիւն մեր հողն ուղեց,
 Տարազի շայն իր կեանքը նորագեց,
 Երկ շրջալուծ՝ այսօր ինկնալար,
 Յարեալ վեհօրէն դաւբանէն խաւար:

Հակայ նուիրման,
 Տորմի՛ղ հրաքել,
 Կամաւո՛ր բանակ,
 Յաւա՛ջ անասան,
 Յաւա՛ջ անդեղել,
 Դեպի յաղբանակ:

ՎԱՐԴԱՆ

ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՀՈԳԻ ՎԱՐԴԱՆ

Ս. Ն. ՖԷԼԷԿԵԱՆ

Moderato

ԴՐ. հայ - բնե տայ հո-գի - վար-դան
 հո-գիս հոգ - այդ - եղ - նի ղուր-պան
 Որ ցոլ - ըս ցրե ա - փե - թի ֆայ
 վար-դան - հա - ցար կցր - բնե ճե-րոյ
 Չար-կիր - ցար կցար քն - կար - ֆաջ-ֆաջ
 կար փկ աք փռ ած ի ճարս ու յաջ, ի՛նչ հայ - բնե տայ
 ա - րե վար դան ա - րեա աք' այդ եղ - նի ղուր-պան

Իմ հայրենեաց հոգի վարդան,
 Հոգիս հագույր եղևի դուրպան,
 Որ Տրվումսի ավերի ֆոլ,
 Վարսուն հագար կտրինեերով,

Չարկիր, զարկուար, ինկար ֆաջ-ֆաջ,
 Պարսիկ սփռած ի ձախ ու յաջ:
 Իմ հայրենեաց արեւ, վարդա՛ն,
 Արեւս ար՛ուող եղևի դուրպան:

ՎԱՆԵՑՈՑ ԱՂՈԹԲԸ

ՏԷՐ ՈՂՈՐԾԵԱ՝ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻՆ

ԳԱՄԱՌ ԳԱԹԻՊԱ

Մեր ո-ղոր-ձես հա-յոց աչ-գին քուր ցո-րու-քին մեր բոլ բայ-
 կին, հա-ցա-ճե ղուն մեր բոլ-ձա-քին, քեր ո - ղոր - ձես,
 քեր ո - ղոր - ձես:

Տեր ողորձեա՛ Հայոց ազգին,
 Տուր գործքին մեր բոլ բազկին,
 Հալածե դուն մեր բեւամին,
 Տեր ողորձեա՛, Տեր ողորձեա՛:

Շնորհեա՛ մեզ մեկ ֆաջ զօրավար
 Ժողովել հային միագումար,
 Մարտնչեցնել կրօնի համար,
 Տեր ողորձեա՛, Տե՛ր ողորձեա՛:

Թող դադրի մեր գեռուքներ,
 Յառնե հայի ազգուքներ,
 Վերջանայ մեր նեկուքներ,
 Տեր ողորձեա՛, Տեր ողորձեա՛:

Յիշեա՛ զմեզ, Տեր, այս անգամը,
 Ունայն չանցնի պատեմ ժամը,
 Հայսա ալ ազգաց ըլլանք անգամը,
 Տեր ողորձեա՛, Տեր ողորձեա՛:

Տե՛ր քե այժմ ալ չես ողորմիր,
 Ա՛լ հայիս մեկ բան չի օգնի,
 Մեզ կը մնայ ջուրը ընկնիլ,
 Տեր ողորձեա՛, Տեր ողորձեա՛:

Ապա՛ բռնաւ եղբայր հայեր,
 Չեռնես առնենք մեկ մեկ սուրեր,
 Գրօռակ բանանք փչենք փողեր,
 Տերը խրդնայ ի վերայ մեր:

Աւետարան ու խաչն առիր,
 Տարի յերկինս բարձրացուցիր,
 Եւ դուն ալ հետ բողիք գացիր,
 Անուշ արեւդ հողին տրիր,
 Որ հայրենեաց տղայ արեւ
 Շաւարշանայ դաշին վերեւ:
 Իմ հայրենեաց արեւ, վարդա՛ն,
 Արեւս ար՛ուող եղևի դուրպան:

Արիւնդ կարմիր կարմիր բափուռ,
 Դաւոս ու ծաղիկ ներկուեցաւ,
 Լուսնակն ելաւ ամպի սակից,
 Պաղ պաղ բափեց ցողիկն յաչից,
 Որ հայրենեաց վարդեր բացուին,
 Պղպուլն երգէ դրախտի սաթին:
 Իմ հայրենեաց արեւ, վարդա՛ն,
 Արեւս ար՛ուող եղևի դուրպան:

ՍՍՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ

(ՕԲԵՐԵԹ)

ԲԱՆ ԵՄ ԱՍՈՒՄ

Grades. Գ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

ՊԵՐՃ ՊՈՇԵԱՆ

Andante

Բան եմ ասում ականջ դիր,
Հոգուդ մասադ, վարդիթեր,
Ինձ մի գցիր չուեր,
Կտիր ցաւս, վարդիթեր,
Վարդիթեր...
Իմ Սօսի'...

Հանգիստ ու դադար չունիմ,
Խղնա ինձի, վարդիթեր,
Ասուած սիրես խնայիր,
Թող մնամ խաղաղ, վարդիթեր,
Վարդիթեր...
Իմ Սօսի'...

Հանրա դալուկ, ցաւասանջ,
Մեզանում հալ չմընաց,
Ինձ մի գցիր չուեր,
Մի չարչարեր, վարդիթեր.
Վարդիթեր...
Իմ Սօսի'...

Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԾՈՎԸ

Վ. ՍՐՈՒԱՆՉՏԵԱՆՅ

Andante

Ծո-վը յոգ շամ, փրփուր բեր-նի՞նս - փրձու-կան ի՞նչ եւ այ:
Ին-ս ան-փե-րից մե-ջ ԳԸ Ե-րին ճո-ւն վե-րայ ԳԸ ը-րայ:
Վեր-ի՞ն սր-պրա ան-ժու՞ն, ան-յունն կեանն. ֆրա հե-նու եմ փա-
խե-լու-ցեմ սուրբի վայ-րի ս-փուն, սուր-բի ի-նչակ ս-նըն-կեր:

ՀՈՎԵՐՆ ԱՌԱՆ

Մշակում՝ Գ. ԿԱՌՎԱՐԵՆՅԻ

Խոսք՝ Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԻ

Adagio

Ին-վերն ա-նան սար ու դա-րեր. ա՛մ պեթնե-լու
Ինքն ըն-կաւ ան-գրն մե-րիկ, հե-րիկ յու-սաս-
նու շո-շո-շուն - սար ըն-կաւ: շայ, մե-րիկ ըն-
որ էլ ըն-կաւ - վեր-ի՞ն սր-պրա ան-ժու՞ն ըն-կաւ:

Հովերն առան սար ու դարեր,
Ամպերն էլան, մուրն ընկաւ,
Անգին մերիկ, հերի'ք յուսաս,
Բո շողաղուն աստղն ընկաւ:
Լա'ց մերիկան, որ էլ չե'մ գայ,
Վերք սրսիս՝ տուն չեմ գայ:

Կարի-կարիլ ամպն է ցողում
Սե ու պղտոր երկրնէն,
Մաղիկ-մաղիկ վերս է ծորում
Իմ անգունան, սե սրսէն:
Լա'ց, մերիկան, որ էլ չե'մ գայ,
Վերքս խորն է, նար չր կայ:

Անգուր կեանում վեր բսացայ
Սրսանց սրած ընկերս,
Անխիղն կեանում վեր բսացայ
Անուտ սրած փութիկս...
Լա'ց, մերիկան, որ էլ չե'մ գայ
Ազիզ բալեդ էլ չր կա'յ...

ԾՈՎԸ

Սրսիս խորն սրսում-սրսունջ
Կեանքս բոցում երգեցին,
Հովք հեւաց մուջ ու մրմունջ,
Աստղուն վրաս լուս լացին:

Ամպերն ընկան ծովի վրէն,
Հազար բերնով ջուր խորնին,
Թրաւ որոն խաղոր ծովէն,
Ծրաց, նրսաւ բուխ փարին:

— Ես է'լ եղ պես, մեծիկ որո'ր,
Աչքս՝ արցունք ու սրսում,
Կր բափախիլ որո'ր-մուր,
Կեանքի հեռու ափերում...

Սուղունք մեկ-մեկ էլան բազման
Երկնի փերուզ արտում,
Աստղերի պես երգես էլան
Հոգուս մրապ խորհերում:

ՇՈՐՈՐԱ, ԱՆՈՒՇ ԶԱՆ

(ԹԵԻՊԱՐ)

ԿՈՄՒՅԱՍ ՎՐԻ

Շո-րո-րա՛ւ Անուշ զան, շո-րո-րա՛ւ Անուշ շո-րո-րա՛ւ
 Կու կո-րայ: Անուշ, լուսնակ հորե՛ւ Ե. շո-րո-րա՛ւ Անուշ զան
 շո-րո-րա՛ւ Շա-րան, շարան ամպի մեջ - շո-րո-րա՛ւ Անուշ զան
 Կու կո-րայ: Շա-րան, շարան ամպի մեջ - շո-րո-րա՛ւ Անուշ զան
 շո-րո-րա՛ւ, Ե-րե՛ղ ու Բո-ւր-բե՛ղ Ե:
 Անուշ շո-րո-րա՛ւ Կու կո-րայ: —

Շորո՛ւ, Անուշ զան, Շորո՛ւ,
 Անուշ Շորո՛ւլ ես կորա՛յ:
 Անուշ, լուսնակ հորե՛ւ ա.
 Շորո՛ւ, Անուշ զան, Շորո՛ւ:
 Կորե՛լ բակ բոլորե՛լ ա,
 Անուշ Շորո՛ւլ ես կորա՛յ:
 Շարան-շարան ամպի մեջ,
 Շորո՛ւ, Անուշ զան, Շորո՛ւ,
 Մթե՛լ ու մոլորե՛լ ա:
 Անուշ Շորո՛ւլ ես կորա՛յ:

Վարդ եմ բաղել շաղերով,
 Վե եմ դրել մաղերով,
 Մի շուխս շամամ եմ կորցրել,
 Իրա կանաչ բաղերով:
 Ծամեր ունիս ծիրանի,
 Քամին սա՛յ թել-թել անի,
 Էդ կապուսակ ծով-աչեք,
 Ո՛ւմ խելքն առես կը սանի:

Այ վարդ բացուել է հովին,
 Սոխակ կայնել է Բովին.
 Բացի իննից ձեռն սալու՛
 Մոտ չի՛ բողնում ոչ ովին:

ՀԵՅ ԶԱՆ, ԷՅ ԶԱՆ

ԼԱՆՋԵՐ ՄԱՐԶԱՆ

Grades. Գ. ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ

Adagio Lostenuto
 Հե՛յ զան, է՛յ զան, լանջեր մարզան,
 Շա-րան շո-րո-րա՛ւ Շա-րան շո-րո-րա՛ւ
 զա՛ն Շա-րան շո-րո-րա՛ւ հո-գրա
 ջե՛ղ, ինչ է՛լ քա-րե՛
 ճով դար-դե-րբա
 սրապ - թե՛լ ջե՛ղ: ջե՛ղ

Հե՛յ զան, է՛յ զան, լանջեր մարզան,
 Մասաղ լինի հոգիս ձեզ,
 Ընձ ել սառե՛ք, ձեք զիրկն սառե՛ք,
 Ծով դարդերս պատկե՛մ ձեզ:

Հեռու երկրի, խոր ձորերի,
 Մութ ամերին անգուման,
 Իմ արեւին, կեանքիս հովին,
 Հողմն է ձեծում վա՛խ, աման:

Քննո՛ւ՛՛ սարեր, զմուխս գիշեր,
 ձամբայ սրե՛ք բող սուն գայ,
 Միտլ անյագ ծարաւ պապագ,
 Ջանե՛լ ջիւան եա՛րս գայ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷԶԸ

ՄԱՆԿԱՆ ԻՂՁԸ

Ա. ԲՆՇԿԱՆ

Թե՛ ճապասակ մ'ըլլայի ես
 Կամ պրսքսիկ ուլ մ'անգամ,
 Ուզած տեղս կայծակի պես
 Պիտ' երբայի ամեն ժամ:
 Ինչ օգուտ որ դեռ պզտիկ եմ
 Եւ շատ սկար սակաւին,
 Քիչ մ'աւելի քե որ քալեմ
 Մուսկեներս կը յոգնին:

Թե՛ ըլլայի փոքրիկ բռնուն
 Կամ ոսկեգոյն բիթեռնիկ,
 Կը բռնէի ես օրն ի բուն
 ձրւըլլալով երջանիկ:
 Ինչ օգուտ որ դեռ պզտիկ եմ
 Եւ շատ սկար սակաւին,
 Քիչ մ'աւելի քե որ քալեմ
 Մուսկեներս կը յոգնին:

Բայց միտս այսպես չպիտի մնամ,
 Պիտի մեծնամ ես էիչ-էիչ,
 Օր մ'ալ հասուկ մարդ պիտ' ըլլամ
 Բարի, աշխոյժ եւ սիրուն.
 Ալ այն աստեղ ինձի ի՞նչ փոյր
 Վազող, բռնող կենդանին,
 Մարդիկ խելով աւելի շուտ
 Ամեն բանի կը հասնին:

ԵՐԳ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Moderato

Ա-թե՛ կա-միտք-կեց թե՛ ուտ-նայ-քե-
 ճի՛ք, ճարտար կա-պեղծ ի-բար ճարտարն ու հո-
 րի՛ք: Ա-թե՛ կա-միտք ճար-անայ-նայ փառ-ե՛ ԳԵՐ-
 ճե՛ք հար-կա-տը ի՛նչ կու-սակ-յու թանկ բա-ճան-ուտը
 Քե-րի՛ք եղ բարձր փառ-նայ ի-բար ճարտար-
 ճարտար, ի սեր ճարտարանայ-գրե՛ք Գործ ի՛նչ ճարտար-նայ:

Եթե կամինք փրկել բռնառ հայրենի,
 'Նախ պիտ' կապենք իբր մեր սիրտն ու հոգի,
 Եթե կամինք մեր անցեալ փառք գտնել՝
 Հարկաւոր չէ կուսակցութեանց բաժանուել:

Արի՛ք, եղբարք, միանանք,
 Բա՛ւ համարենք մեր սանջանք,
 Ի սեր ննուած Հայ ազգին՝
 Գործ դրնենք մեր ճիգ ու ջանք:

Մենք Հնչակեան, եղբարք, դուք Գաւառացիք,
 Մենք երկուսս էլ կուլանք վիշտը հայկական,
 Արի՛ք, վնասենք, հոգով-արտով միանանք,
 Ձեռք ձեռքի սանք, սպա գործենք արեւանք:

Արի՛ք, եղբարք, միանանք, ելն:

Մեր պապերն էլ ներկայիս պես գործեցին,
 Ու մեր սրտեր իւրեանց ձեռքով քանդեցին.
 Օտարների սուտ փառերից շրլացան,
 Մեզ մասնեցին մինչեւ այժմս գերութեան:

Արի՛ք, եղբարք, միանանք, ելն:

“ԱՆՈՒՇ”

ԲԱՐՁՐ ՍԱՐԵՐ

Խոսք՝ Յ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ

Երաժշտ. Ա. ՏԻԳՐԱՆՅԱՆԻ

Lento

Բարձր սարեր, այ սարեր, ջրն եմ պատ-ի
 ջրն, սար-եր, Գրոց 56 Ինչ հեղք ջրն ԳԵ — Ե՛

Իմ դար-դերքն — քայ սար-եր:

«Բարձր սարեր, ա՛յ սարե՛ր,
 Ջրն եմ սալի վա՛յ, սարե՛ր,
 Իմ ել ինձ հետ ձեռն սրե՛հ,
 Իմ դարդերի քայ սարե՛ր:

Որս եմ՝ բուրբն ձեզ արած,
 Ձեր ձուրերին, ձեզ արած,
 Կուզեմ կուշեմ անգիւման,
 Էս աշխարհից բեզարած:

Ա՛խ կը մեռնեմ՝ ա՛մա նա
 Վա՛յ քե լանկարձ իմանայ,
 Ես ազատեմ ես ցուրից,
 Աչքը լալով նա մրնայ:

Կուշեմ բեզար դասարկուն,
 Բար սարե-սար դասարկուն,
 Մեռնեմ պրծնեմ ես օրից,
 Բալի առնեմ դադար-բուն:

ՎԱՅՐԻ ԾԱՂԻԿ

ՌՈՍ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Andante espressivo

Գե-ղե-ցիկ, հո-րա-ւեր, Դու ճա-ղիկ լեռնային ու Քիւ-
 րաք — դու բու սար ու Քիւ-րաք — ճաղ-կե-ցիկ, ու Քիւ-
 րաք — դու բու սար ու Քիւ-րաք — ճաղ-կե-ցիկ:

ԿԱՐՕՏ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ ԵԿԱԾ ԶԻՆՈՒՈՐ)

Moderato

Հայաս-րա-նից ե- կամ սրե-ւոր, սի քա- կան, իմ սր- ցրահա- ցոր
 ֆեց կը- պատ- Ի օ- րե օր 5- ցուց քայ ճաղ-
 րե- ֆիդ խա- ցաղ:

Հայասանից եկած զինուոր,
 Սիրական, իմ սրի՛ս հասոր,
 Քեզ կը սպասեի օրե օր,
 Էզուցուայ նամբեֆիդ մասալ:

Սերոբ Փաշի գերեզմանը,
 Դու սեսա՛ր իմ սիրականը,
 Թափառեցար Հայասանը,
 Էզուցուայ նամբեֆիդ մասալ:

Կը գաս քաղերի երկիրեն,
 Խօսի՛ր Մոկացի եսրերեն,
 Պատիւր Գիսակի գործերեն,
 Շողոպուն գեների՛դ մասալ:

Վանայ ծրիան ծովեն կուգաս,
 Անդրանիկի ֆովեն կուգաս,
 Վարազայ սեզ սարեն կուգաս,
 Շողոպուն գեների՛դ մասալ...:

ՎԱՅՐԻ ԾԱՂԻԿ

Գեղեցիկ, հոսաւեհ,
 Դու ծաղիկ լեռնային,
 Ո՛ւմ համար դու բուսար,
 Ո՛ւմ համար ծաղկեցիր:

Յրեհում մեծացար,
 Անխնամ մեն-մեռակ,
 Մի լաւ օր չեստար,
 Որքի պես վեսակիր:

Ու անցաւ ֆո կեանք
 Ազաւոր, սխազին,
 Գեղեցիկ, հոսաւեհ
 Դու ծաղիկ լեռնային:

ՆՈՐԱՍՏԵՂԾԵԱԼ (*)

ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ

Moderato

Նո-րաս-տեղ-ծեալ բանն յանեից ի սկզբանէ
բանն-նէ տն-դրես երկ-նից եւ տն-դրեալ-նս յոյս ան-
Սար- ճոյց ի - Սո- ճոյս - լեա-տնն զՍ-
ւար- ճոյց եւ ոյ- ճոյս - լե յա-րեայ իւ - յից
հա- ճոյս - ուս- ճոյց թ- ա - բա - ճոյց ո'րով յաւ եր
փա- ուս - բա - ճոյց եր- յոր- ճոյս - թիւն ան- ճոյս -
նէ - ճոյց

Նորաստեղծեալ բանն յանեից ի սկզբանէ
գերկինա երկնից, եւ գերկնային զօրս ան-
մարմնոց իմանալեացն զուարթնոց եւ զգալի
սարեց քառից հակառակաց միաբանից,
որով յաւե փառաբանի Երրորդութիւնն
աննառելի:

Երեքարեան մի սերուրթին, միով բնու-
թեամբ ասուածութիւն, լոյս որ անեղ
արարչական ասաց լինել լոյս եղական, զոր
եւ ծագեաց յօրն առաջին միաշաբար կիւ-
րակիին, որով յաւե փառաբանի Երրորդու-
թիւնն աննառելի:

(Շարունակութիւնը տեսնել յաջորդ էջին սալի)

(*) Այս եկեղեցական երգը ունի բանի մը եղանակներ. այս եղանակը կը կոչուի «Էջմիածնական»:

ՍԵՐՈՒ ՓԱՇԱՅԻ ԵՐԳԸ

(Ո՛Վ ՈՐ ԲԱԶ Է ԻՆՉ ԿԸ ՍՊԱՍԷ)

Marcial

Ո՛վ որ քաջ է, ինչ կո-տմ. սէ - ար-դե՞ն ճա- Սո-
ճաւի՞ն է քոյ զայ - Բա՛հ պա-տն - յայ - թի որ հաս է -
- ո՛վ որ ան- լախ. քաջ է քոյ զայ

Ո՛վ որ քաջ է ի՞նչ կը սպասէ,
Արդե՞ն ժամանակն է քո՛ղ գայ,
Ման-պատերազմի օրհաս է,
Ո՛վ որ անվախ, քաջ է, քո՛ղ գայ,

Կամ կռուելով մեռնենք, անցնենք,
Կամ զենքով փրկուրթին սառնանք,
Կռուելով փրկենք Հայրենիք,
Ազնիւ մտածողը քոյ զայ:

Մերք Սասնոյ մեջ, մերք ի Սիփան
Կռիւ անենք միջոց անխափան,
Կռուելով փրկենք Հայրենիք,
Այս յոյս ունեցողը քո՛ղ գայ:

Այս հինգ դար է մեզ կը սպանեն,
Բռնի՛ կրօնէ կը հանեն,
Մեր կին, աղջիկներ կը սանեն,
Պատիւ ունեցողը քո՛ղ գայ:

Քարէ հողի, երկաթէ մարդ
Հարածէ քո՛ղ վասը նամարս,
Անվախ քառի սակ չո՞ղոր,
Անխալ խրփողը քո՛ղ գայ:

Վերջապէս մենք ունինք կռիւ,
Զենքով պիտի մահրենք հաշիւ.
Մեր հայրենեաց փառքն ու պատիւ՝
Մերոք փառան սիրողն քո՛ղ գայ:

Բարուօրէն բացատրեցուց, զճաշկեալ
խորհուրդըն ճանիցուց, զի լոյս անես իմա-
նալի, մախուր հողոց տեսանելի, ի սոյն
ծագեաց միաշաբար մեզ յարուրեան սուրբ
նառագայթ, եկայք փրկեալք ընդ զուարթնոյն
սուք օրհնութիւն յարուցելոյն:

Երեւեցար խնկաբերիցն յոյշոյն կենաց
ուրախալից, եւ ի լեթինն Գալիլիա առա-
բեղոց մեհասանից, արժանացո մեզ ընդ
նոսին զքեզ տեսանել յօրն վերջին, եկայք
փրկեալք ընդ զուարթնոյն սուք օրհնութիւն
յարուցելոյն:

Սերդ սիրով խոնարհեցար, ի փրկութիւն
մեր մարմնացար, նովին մարմնովն խաչե-
տար ասուածաբար, ի հրեշտակաց քարոզե-
ցար, եկայք փրկեալք ընդ զուարթնոյն սուք
օրհնութիւն յարուցելոյն:

Սիօնի որդիք, զարթի՛ք, հարսին լուսոյ
սուք աւեալք երէ փեսայն քո յարուցեալ
չալթեաց մահու իշխանութեամբ գայ
պատիւ զքեզ փառօք, ել ընդ առաջ
պննեալ զարդուք, երգեա երգ նոր յարուցե-
լոյն ննջեցելոց կենաց պսղոյն:

ՍԻՐՈՒՀԻՍ

ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐՁԱ

Largo

Մը-րու-կըս - քոյ հա-Սար Կար-Պոլոս Կես-տի-ցաւ -
 Բաւ - Զուհոյ էր Տը-այն -
 որ ինչ Կեանք պէ - ւաւ: Չոր-գից ինչ պի
 ինչ, Շը-քոյ աճաւ - Զոյ աւ - ինչ աջ -
 Բոյ - Երկ Զաւ - Տիր ուն - Բոյ ապր ուր Բո սիր -
 ԿԵ - այն-ցիր հո - ինչ վաւ-ուր Բո սիր -
 ԿԵ - վաւ-ուր - ցիր պի - ինչ:

Allegro

Սիրուի՛ս, քեզ համար
 Կեանքս կես եղաւ:
 Քո անունն եր միայն՝
 Ար ինձ կեանք սրաւ:
 Աղջի՛կ դու սիրուն,
 Շքեղ անունով,
 Սեռուակ աչքով,
 Երկնամիբ ունեով:
 Այրուի՛ քո սիրք,
 Այրեցիբ հրով,
 Վաւուի՛ քո սիրք,
 Վաւեցիբ սիրով:

Մանուակ, նունուճար,
 Վարդ, մեխակ, շուշան,
 Աչինջ են ինձ համար,
 Իմ անգի՛նն հոգեակ:
 Վորիցք գաղտուկ՝
 Արի՛ մեր պարեգ,
 Ման գան միասին,
 Սիրու՛ն, դու եւ ես:
 Այրուի՛ քո սիրք,
 Այրեցիբ հրով,
 Վաւուի՛ քո սիրք,
 Վաւեցիբ սիրով:

Բայց ախտո՛ս, չեմ կարող,
 Ար գամ քեզ տեսնել,
 Իմ վիրաւոր սրտին
 Կարօք անկեմ:
 Դե՛, բաւական է,
 Նայի՛ր երկրնին,
 Կապոյս երկրնին,
 Քո խղճն արտակնին:
 Այրուի՛ քո սիրք,
 Այրեցիբ հրով,
 Վաւուի՛ քո սիրք,
 Վաւեցիբ սիրով:

ՅՈՅՍ

(ԹՈՂ ՓՅԷ ԲԱՄԻՆ)

ԳԱՄԱՌ-ԲԱԹԻՊԱ

Moderato

Գոյ քո-չ Բա-Տին պարզ պարզ-րե - սրա, Կե-րե՛ն. ան-պե-րե՛ն
 սաւ-պիկ ճիւն ինչ Գայ, որ-հա՛ն որ կու պէ ինչ կար-դի հիւ - սրա
 յու սոյ՛ եմ, վաղ ուղ Գաւ-րու - ինչ պիտի՛ Գայ:

Թո՛ղ քոյ քեզ համար պաղ պաղ երեսիս,
 Վերեն անպերեն սասիկ ձիւն թող Գայ:
 Ուրան որ կ'ուզէ թող քոյ քեզ հիւսիս,
 Յուսով եմ, վաղ ուղ, արեւ պիտի՛ ծագէ:
 Թուխար թո՛ղ պատէ երկինքը պայծառ,
 Թանձր մառախուղ երկիր թող փակէ,
 Տարեք աշխարհիս խառնուին իրար,
 Յուսով եմ, վաղ ուղ, արեւ պիտի՛ ծագէ:
 Թո՛ղ Գայ փորձուիւն, թո՛ղ Գայ հալածանք,
 Խաւար թո՛ղ դառնայ անաղօս լուսը,
 Սարսափելի չեն Հայիս սառապանք,
 Միայն... չը հասներ խղճուկի յոյսը:

ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐՁԱ

Կարա-Մուրզա (Քրիստափոր Մարգարեան) ծնած է 1854ին, Ղրիմի Կարաու-Բագար քաղաքը: Նախնական կրթութիւնը ստացած է Տեղւոյն Մխիթարեաններու վարժարանը: Փոքր տարիքէն բնածին յարձաւորիւն եւ եւ մեծ սեր ցոյց տուած է երաժշտութեան համար ու հետեւած մասնաւոր դասերու՝ երաժշտութեան հմտ ու սուղիչներու մօտ:

Կարա-Մուրզա, իր ծամանակին՝ մեծ զոհողութիւններով եւ կատարեալ նուիրումով անխոնջ աշխատող մը մէջ: Պալ հայ երգը սարածելու մեր մէջ: Երբ բառաւայն երգեցողութիւնը դեռ քննուում չէր հայերու կողմէ, ինք նախաձեռնարկողն հանդիսացաւ այդ ուղղութեամբ, եւ սակայն դժբախտաբար անոր արտեսն ու այնքան բանակազին զորք չիչերու կողմէ համարան գտաւ եւ երբեք չուցաւ հալածանքներու: Կարա-Մուրզա մինչեւ իր կեանքին վերջալոյսը պայքարեցաւ խոչընդոտներու ղեկ եւ նամբայ հարեց յետագայ երաժշտագէտներու:

Կարա-Մուրզա իր առաջին համերգները տուած է Պաֆու եւ Թիֆլիս 1885ին, եւ յետոյ ամբողջ Կովկաս: Մտած է ամեն գիւղ եւ երգեր հաւաքելով՝ գանձել երգեցողական եւ թեմ համար է: Գրած է բազմաթիւ կենդանականներ՝ երաժշտութեան մասին՝ հայ եւ ռուս թերթերու մէջ:

1886ի Օգոստոսին՝ առաջին անգամ Կարա-Մուրզա իր խումբով Պաֆուի եկեղեցիին մէջ բառաւայն երգած է Պատարագի արարողութիւնը: Նոյն տարին այցելած է Պոլիս եւ ռուսական սիրամ բրանայ եկեղեցական երգեցողութիւնը: 1893ին, Խիւսեանի օրով հրատարակեց Երկնային հալածանքի երթարկուելով շուտով արձակուած է դպրոցէն:

Նիւրպական հոգեք, սնունդի պակաս՝ Գայեցաւ եւ իր առողջութիւնը եւ կարեւոր հիւանդութեան մը յետոյ ան կենեմ է իր մահկանացուն 1902 Մարտ 27ին: Կարա-Մուրզա կը պատկանէ Հայ-Կարգիկ եւ նամայնին: Ունեցաւ բեղուն կեանք մը:

ՈՒԾ ԼԻՆԻ ՆՈՒԾ ԼԻՆԻ(*)

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹԻ ԵՐԳԵՐԷՆ

(Գ. ԵՐԻՅԵԱՆԻ)

ԱՐԵԻԸ ՆՈՐ ԾԱԳԵԼ Ա.

Allegro

Ահ-րե-ւոց ջոքը ձա-գեց ա, սի-րածեալ տա-րուց և-կեց ա
 Շաղ-կով, շուր-կով ի՞նչ տա-րոց, բո-յով, սո-յով ի՞նչ տա-րոց:

Արեւը նոր ծագել ա,
 Սիրած էարքա եկել ա.
 Շաղկով շուրկով իմ էարք,
 Բոյով սոյով իմ էարք:

Աչերիդ եմ կարօտել,
 Գրծի նման եմ դառել:
 Շաղկով շուրկով իմ էարք,
 Բոյով սոյով իմ էարք:

Հազար տղայ ինձ ուզի,
 Ես ուրիշին չիմ ուզի:
 Շաղկով շուրկով իմ էարք,
 Բոյով սոյով իմ էարք:

Դարդը արտից չէի համուս,
 Քեզ մտահան չէի անուս:
 Շաղկով, շուրկով իմ էարք,
 Բոյով սոյով իմ էարք:

ԿՆԻԿԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՍԿԻՉԲԻՑ

Սոչ-խար-հի սկի-ւր-բից ես պէս է կը-նի-կը
 Տար դու գրեց խի՞ն ինչո՞ւ պա-պու-հաս, պա-պի՞ծ է կը-նի-կը

(*) Այս օպերէիին երգերը հայ ժողովրդական եղանակներ են՝ յարմարեցուած բառերով:

ԷՍ ԱՌՈՒՆ ԶՈՒՐ Է ԳԱԼԻ

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԻ.

Moderato

Էս ա-ռու-ն ջուր է գալի Սի սեսեք - ո՞ւր է գալի.

Allegro

Գա-լիս է, Գա-լիս է սէր ա - նէ. Գա-լիս է.
 Գա-լիս է, սէր ա - նէ:

Էս առուն ջուր է գալի,
 Սի սեսեք — ո՞ւր է գալի.
 Գալիս է, սեր անէ,
 Գալիս է, գալիս է, սեր անէ.

Քեցին մահանա արել,
 Իր էարին հիւր է գալի.
 Գալիս է, սեր անէ,
 Գալիս է, գալիս է, սեր անէ:

Վարդ եմ քաղել մաղերով,
 Վեր եմ դրել շաղերով,
 Արի՛ իմ սիրական էար,
 Առաջ գամ քեզ շաղերով:

Տանքս սակին կայ նրանի,
 Ես բարձ բերեմ դու կրանի՛,
 Ես դու մի բաղում պիտեմ,
 Դու չիմարի, ես նրանի:

ԿՆԻԿԸ

Աշխարհի սկիզբից էպես է կնիկը,
 Մարդու գլխին միտ պատահաս,
 Պատի է կնիկը:

Նրա համար էլ՝ իմաստուններ
 Եկիւղալի բաների շարժում
 Գատեցին կնիկը:

Կնկայ համար հե՛ն չկայ բան՝ չկայ,
 Ամեն դժուար բանի հնար
 Կը գտնի կնիկը:

Կնկայ համար հե՛ն փակուած դուռ չկայ,
 Ամեն դրան մի բանալի
 Կը գտնի կնիկը:

Ինքն էր սասանան օձի շապիկով,
 Խեղճ Ադամին խնձորով խաբեց
 Եւս կնիկը:

Ձեռները փոքր են, արամուտներ մեծ,
 Մանր է ոտը, քաղը հսկայ,
 Այսպես է կնիկը:

Չգիտեմ ինչո՞ւ բոլ է անունը,
 Կնկայ կապածը մարդ չի քանդի,
 Ուժեղ է կնիկը:

Ասեղից, լեզուից ուրիշ գեղն չունի,
 Բայց սուտերից խոր կը խոցի
 Լեզուով կնիկը:

Մեղրիցը քաղցր է, բոյնիցը լեղի,
 Այսպես անհասկնալի է
 Ամենուն կնիկը:

Մինչեւ իսկ հայրը աղջկան շուտով
 Ջեհեզը վրան սնից դուռս կ'անէ,
 Այսպես է կնիկը:

Է՛հ, նիկոլայն էլ մի քաղաւոր էր,
 Բայց սեսեք ի՛նչ օյին բերեց
 Գլխին կնիկը.

Ասեղնագործով նախուսն նկարած,
 Ռապիւթի շապիկը կարեց
 Թագունի կնիկը...

ԵՐԳ ԲԱԳՈՍԻ

Հ. Վ. ՉԱԳՐԱԾԵԱՆ

moderato

Ան-կո-ն-ի-ն ինձ կա-րա-սին բո-լոր-սին են բազմե-
 լոր պի-նե-ն բազ-մե-ն ա-ւազ ին-ք-սանե-մ, մեծ պարս-նայ-մ զո-ղով են հոն կազմե-
 թը. ա-յո՛, ա-յո՛ զո-ղով են հոն կազմե-ն թը: Ան-
 լազ ին-ք-սանե-մ պար-սո-նայ-մ զո-ղով են հոն կազմե-ն թը. ա-
 յո՛ ա-յո՛ — զո-ղով են հոն կազմե-ն թը

Ակոնի մեծ կարասին բոլորսին են բազմե,
 բոլորսին են բազմե,
 Աւազ իշխանե, մեծ պարսնայ ժողով են
 հոն կազմե,
 Այո՛, այո՛, ժողով են հոն կազմե:

Մեկն այս կ'ըսե, մեկն այն կ'ըսե, կր ծագի
 լոյսն առտուն,
 «Ինձ լսեցեք, տարե», կր գոչե աւանին
 պե՛տն արբուն:
 Այո՛, այո՛, աւանին պե՛տն արբուն:

Սասիկ է վե՛նն, մեծ է խնդիրն զոր այնտեղ
 կր խորհին,
 Քե ի՞նչ կերպով դարձան սանին հիւանդ
 մեր աշխարհին,
 Այո՛, այո՛, հիւանդ մեր աշխարհին:

Այսպէս մեզի նոր ցնծութեան արեւներ կր ծագին,
 Ռեալիս կ'ըլլայ մեր ժամանակն եւ նոր՝ մեր աշխարհն հին,
 Այո՛, այո՛, եւ նոր՝ մեր աշխարհն հին:

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿ

Մ. ԹԱՂԱԳԵԱՆՑ

Moderato

Գիւ-ղա-կան աղջիկ եմ ես զամբիւղաւեն,
 Եկեալ աս զամբիւղոք ի Հայոց երկե՛ն:
 Յուսամ զի Հայ տիկնայք եւ պարունայք Հնգկաց
 Բարձր գին սայցեն իմ սիրուն զամբիւղաց:
 Առ զամբիւղ, առ զամբիւղ,
 Առ զամբիւղ յօտար աղջկանեա:

Չարաս, զեմբուս եւ զՏիգրիս քողի,
 Միայնակ շըլիմ աս յեզերս Գանգեսի,
 Պանդուխտ եմ, օյնեցե՛ք անտրուկ անձինս,
 Զի ծնողք ձեր յառաջ աս պանդուխտ էին:
 Առ զամբիւղ, առ զամբիւղ,
 Առ զամբիւղ յօտար աղջկանեա:

Զամբիւղ իմ են յարմար աղնագործութեան
 Պանել անդ զմասնոց, զբել, զաղաման.
 Իմ ձեռոք եմ գործեալ ես զամբեմետեան
 Երբ յաւեին եւ գառիկ իմ զինեւ յայտան:
 Առ զամբիւղ, առ զամբիւղ,
 Առ զամբիւղ յօտար աղջկանեա:

Գանձ բազում, ցաւ բազում կան յայտ
 աշխարհի,
 Պէտք սակաւ, ցաւ սակաւ կան յիմում երկրի,
 Զայցի մի ունեի, զամբիւղ գործեի,
 Լոկ կարամբ եւ պսղով երջանիկ էի:
 Առ զամբիւղ, եւալն:

Աս սերկելի, ծիրան, յաղող չի կայ,
 Բայց միայն ադա բիւա ու բիւայ,
 Ա՛խ, ե՞րբ իցե, զի արժանի եղեց վերսին,
 Ճաշակել զպսուղս իմոյ պարտիզին:
 Առ զամբիւղ, առ զամբիւղ,
 Առ զամբիւղ յօտար աղջկանեա:

Ապա դուք յաւ կանայք՝ զամբիւղս իմ առեք
 Գիւղական աղջկանս սիրով օյնեցե՛ք,
 Զի դարձեալ յեկիր եմ հանդերձ ձեր շնորհոք,
 Զերախիս առեալ, գովեցից բազմօք:
 Առ զամբիւղ, առ զամբիւղ,
 Առ զամբիւղ յօտար աղջկանեա:

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

(ԺՈՂՈՎՐԳԱԿԱՆ ՕՐԵՐԷԹ 4 ԱՐԱՐ)

ՍՈՎՈՐԵԼՈՎ ՓՈՐՁՈՒԵՑԻ

ՈՒԶԵԻՐ ՊԵՎ ՀԱՃԻՊԵԿՈՎԻ

Moderato

Ար-ժո-րե-լով փորձ-ե-լի, ա-մե-հիդեա ճարդե չի
 զառ ու փան զանձ շար փա-րայ, քայլ փո-շա-պեա փայ-լո-ցա-
 այ, այնպեա սր-բե-չի, սր փո՞ղ սր-բե-չի, որ չե՞մ կա-րող
 ա-տե՞մ փայ, ես չե՞մ ապ-րի ա-ռանց փայ: Այ ո-ր չե-
 թ փեա-նում, դարդե-րա՞ն չե-թ ապար-ճե՞մ
 ինչ է սե-ր՞ չի-րե-թ փայ փեա-նե-լով սր-բե-չի-
 թ, այնպեա սր-բե-չի, սր փո՞ղ սր-բե-չի, որ չե՞մ կա-րող
 ա-տե՞մ փայ, ես չե՞մ ապ-րի ա-ռանց փայ:

ՏՈՒՏՈՒԼ(*)

Moderato

Եր-բո-ն ինչ ես գա-լի, այն-բո-ն ինչ ես գա-լի
 շարդ ու փո-շոք ես գալի, շարդ ու փո-շոք ես գալի
 Այս, դու Մու-րուլ, դու Մու-րուլ, սա թի Մու-րուլ, դու Մու-րուլ
 ախ, դու, տու րուլ, դու՛ տու րուլ, սա թի Մու-րուլ, դու րու-րուլ

Պալեոն ման ես գալի,
 Ջարդ ու փրուր ես գալի.
 Ա՛յս, դո՛ւ Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ,
 Սարի Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ:

Պալեոնի վրի դուր,
 Պաչեա Տուտուլի քուր.
 Ա՛յս, դո՛ւ Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ,
 Սարի Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ:

Տուտուլն էկա՛ սեղ չրկայ,
 Խալի՞ կ'ուզե՛ եղ չրկայ.
 Ա՛յս, դո՛ւ Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ,
 Սարի Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ:

Տուտուլն էկա՛ մեր տունը,
 Քու՛ճու՛ աբի՞ն սեւ տունը.
 Ա՛յս, դո՛ւ Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ,
 Սարի Տուտուլ, դո՛ւ Տուտուլ:

(*) Այս երգը քանի մը եղանակներ ունի:

ՍՈՎՈՐԵԼՈՎ ՓՈՐՁՈՒԵՑԻ

ԱՍԿԵԱՐ

Սովորելով փորձուցի,
 Ամենից ես ծաղրուցի,
 Ցառ ու անջանք շա՛ս սարայ,
 Բայց վերջապես եղ գայ:
 Այնպես սիրեցի, արժով սիրեցի,
 Որ չեմ կարող ասել եղ,
 Ես չեմ ապրի առանց եղ:

ԳԻՒԼՉՉՐԱ

Ոչ ոքին չեի սեանում,
 Դարդերս չեի պատում,
 Ի՞նչ է սեր չգիտի,
 Քեզ սեանելով սիրեցի:
 Այնպես սիրեցի, արժով սիրեցի,
 Որ չեմ կարող ասել եղ,
 Ես չեմ ապրի առանց եղ:

ՄԻՍՍԻՆ

Ա՛յս մեր բախար մեզ օգնեց,
 Ես ինձ քուտա կարծեցի,
 Բայց ինձ կեանք ուղղունեց,
 Քեզ սեանելով սիրեցի:
 Այնպես սիրեցի, արժով սիրեցի,
 Որ չեմ կարող ասել եղ,
 Ես չեմ ապրի առանց եղ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԷԶԸ

ՓՈՔՐԻԿ ՍՎԱԶՑԻՆ

Խօսք՝ Ռ. ԲԱԳՈՒՊԵԱՆԻ

Երաժշ. Կ. ՓԱԷԼԵԱՆԻ

Ես սր-վազ-ցի քեզի՜ փոք-րիկ, դուր-բոց կեր բամ ա-մեն
 օր, հայ-բոց քեզի՜ շատ ա հո-շիկ ես այ հի-մուտ կեր բամ կը ցեխեր
 Ե-զե՛ն ճը-փե՛ն ճը-փե՛ն դուր-բոց կեր բամ ա-մեն օր, ճը-փե՛ն ճը-փե՛ն ճը-փե՛ն
 ճը-փե՛ն ոչ-նա-մեն Ե կու-ցե՛ն ճը-փե՛ն

Ես Սրվազցի մըն եմ փոքրիկ,
 Դպրոց կ'երթամ ամեն օր,
 Հայրս ինձի շատ ա կօշիկ,
 Ես ալ հինովս կ'երթամ կոր:

Յեխին մեջեն ճրփրլ-ճրփրլ
 Դպրոց կ'երթամ ամեն օր,
 ճրփրլ-ճրփրլ, ճրփրլ-ճրփրլ,
 Անաման մը կ'ուզեմ նոր:

Հին կօշիկով շուտ չի՛ քալուիր,
 Աւել կը մնամ դպրոցեն,
 Վարժապետս ալ — ի՞նչ հոգն է իր—
 Կես մը կուտայ փոխարեն:

Յեխին մեջեն ճրփրլ-ճրփրլ
 Դպրոց կ'երթամ ամեն օր,
 ճրփրլ-ճրփրլ, ճրփրլ-ճրփրլ
 Կես մը կ'առնեմ ես կոր:

Երբեմն կառէր կ'անցնին արագ,
 Կ'ելլեմ վրան կը կրճկիմ,
 Բայց ցեխին մեջ կ'իյնամ շիտակ
 Երբ կը սուլէ սեւ կաշին:

Կառէր կ'երթայ ճրփրլ-ճրփրլ,
 Տիկնոջ վրան կ'աղսոսէ.
 Ճրփրլ-ճրփրլ, ճրփրլ-ճրփրլ,
 Իմինս արդէն աղսոս է:

Միտս դրի, երբ գարուն գայ
 Կօշիկս գետը կը նետեմ,
 Հայրս նոր մը անուտես կուտայ
 Ազգէ-չուզէ աճան դեմ:

Ու ցեխին մեջ ճրփրլ-ճրփրլ,
 Դպրոց կ'երթամ ամեն օր,
 ճրփրլ-ճրփրլ, ճրփրլ-ճրփրլ,
 Նոր կօշիկովս այդ աղուոր:

ՊԻԼԻՊԻ

Մշակում՝ ՍՊԻՐԻԳՈՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆԻ

Ալլեգրո
 կը-լի-պի, հի-փի, կը-լի-պի, հի-փի, կը-լի-պի խո-ջոր կուց
 Կա-րոս, շախ-կո՛ւ, շուխ-կո՛ւ, ֆեախ-բոս,
 բո-յո՛ւ, սո-յո՛ւ, խա-րոս:

ՍՊԻՐԻՏՈՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Ծնած է 1880ին Վաղարշապատի մեջ: 13 տարեկանին՝ իբրև որբ կ'ընդունուի Գեորգեան ձեմարան, ուր կը ստանայ պատմա-փիլիսոփայական ուսում եւ միանգամայն երաժշտական գիտելիքներ՝ Կոմիտաս Վ. Պ. Է. 1902ին կ'աւարտէ ձեմարանը, ուր կը նշանակուի ուսուցիչ եւ կը ղեկավարէ դպրոցին երգեցիկ խումբը: 1904ին ձեմարանի Խորհուրդին կողմէ Սպիրիտոն կը դրուի Պերլին, ուր չորս տարի մնալով՝ կը խո-

րացնէ իր երաժշտական հրմտութիւնը եւ 1908ին աւարտելով երաժշտական-ուսումնական դասընթացը՝ կը վերադառնայ Էջմիածին:

Սպիրիտոն 1909էն մինչեւ 1920՝ կը ստանան էրաժշտական դասեր Թիֆլիսի Ներսիսեան վարժարանին մէջ, յետոյ Կովկասի զանազան բաղաձայն ազգային դպրոցները՝ մինչեւ 1923ի վերջը: Այս ժամանակ է որ Սպիրիտոն ունեցաւ փայլուն գործունէութիւն, իր սաղանդը ի սպաս դնելով հայ երգի եւ երաժշտութեան մշակման եւ սարսափման, հասցնելով նաեւ բազմաթիւ աւակներէ:

1924ի աճան, Սպիրիտոն կը ստանան Երեւանի Քոնսերվատուտի մէջ ուսուցչի եւ Պետական Համալսարանի մէջ խմբապետի պաշտօնները:

Սպիրիտոն Մելիքեանի յանձնումով էր «Հայ երաժշտութեան Պատմութիւնը» գրելու հոգը, որ կիսատ մնաց: Սպիրիտոն մեռաւ 1933 Մայիս 4ին, կանխահաւորէն, երբ դեռ կարելի էր շատ օգտուի իր երաժշտական բարձր ձիրքերէն:

Պիլիպի, հի՛ փի, Պիլիպի,
 Հի՛ փի, Պիլիպի,
 Խնձոր կ'ուզէ եարբս:
 Շախկով, շուխկով ֆեախարբս,
 Բոյով, սոյով իմ եարբս:

Պիլիպի, հի՛ փի, Պիլիպի,
 Հի՛ փի, Պիլիպի,
 Մասնիք կ'ուզէ եարբս:
 Շախկով, շուխկով ֆեախարբս,
 Բոյով, սոյով, իմ եարբս:

Պիլիպի, հի՛ փի, Պիլիպի,
 Հի՛ փի, Պիլիպի,
 Վզնոց կ'ուզէ եարբս:
 Շախկով, շուխկով ֆեախարբս,
 Բոյով, սոյով իմ եարբս:

Պիլիպի, հի՛ փի, Պիլիպի,
 Հի՛ փի, Պիլիպի,
 Քեանար կ'ուզէ եարբս:
 Շախկով, շուխկով ֆեախարբս,
 Բոյով, սոյով իմ եարբս:

ՆԱՅԵԱՑ ՍԻՐՈՎ

ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱՆԻ

Moderato

հայ-կայ սի-րով հայ-րոջ ԳԵ-րած ի քո սպեղ-ծեալ
 եւ զ-բա-նա-ն-կոս Կրեղ-իստ-կայ քոս պա-հա-պա-ն
 քո-ծոս չե-նայ քո-կեան զան-ջիւն ի քո-ջա-նայ
 ի քո-ջա-նայ ի քո-ջա-նայ ի քո-ջա-նայ
 եւ քո-ջա-նայ ի քո-ջա-նայ ի քո-ջա-նայ

Նայեա՛ց սիրով, Հայրդ գրքած,
 Ի քո սեղծեալ գործքս ձեռաց,
 Եւ բզբանակքս հեծեսակաց
 Տո՛ւր պահապան մեզ սխարացս.
 Փրկեա՛ զանձինս ի փորձանաց
 Ի խաւարի շրջող դիւաց.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

Բարուն հողոց բանաւորաց,
 Ալբիւր լուսոյ, բաշխող շնորհաց,
 Ի փակել դրանց բնութեանց մարմնոց՝
 Լոյս տուր աչաց արեւից մերոց,
 Ի գիւերաց առ քեզ կանխել
 Ընդ հրեղինացն օրհնաբանել.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

Էին անեղ անկրգբան
 Ծնունդ անհառ Որդի եւ Բան,
 Որ արաբեր բզբի գործոյ
 Եւ բզբիւք ի հանգիստ քեզ,
 Տո՛ւր ի ննջել աչաց մարմնոյ՝
 Արբուն լինել մեզ քոս հողոյ.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

Սուրբդ արքոց Երորդուրիւն,
 Ըզմեզ մաքեա՛ քեզ բնակուրիւն.
 Շնորհեա՛ ՚նդ մանկանցն առագաստի
 Հանգչել ընդ քեզ ի յանկողնի,
 Տո՛ւր զհայցուած բարեկամին՝
 Ըզփոխ երից նրկանակին.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

(Շարունակութիւնը տեսնել յաջորդ էջին տակը)

ՍՍՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ

(ԺՈՂՈՎՐԳԱԿԱՆ ՕՔԵՐԷԹ)

ԹԱՌԱՄԵՅԱԻ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԸ

Andante

բա-նա - ի-յա-ն - կո-ս Կրեղ-իստ-կայ քո-ս պա-հա-պա-ն
 հայ-րոջ ԳԵ-րած ի քո սպեղ-ծեալ
 եւ քո-ջա-նայ ի քո-ջա-նայ ի քո-ջա-նայ

Թառամեցաւ կարմիր վարդը,
 Բաղի բլբուլ էլ շի երգում,
 Նազ մի անի, նազիդ մեռնեմ,
 Քո նազն ինձի կը սպաննի:

Սոսի սիրք ո՞նց սնջանայ,
 Աչերը ջուխտակ ֆիննան ա,
 Տեսնողի լեզուն մնջանայ,
 Սոսի սիրք ո՞նց սնջանայ:

Երեւելի լոյս բսեղծեր,
 Զսիւ եւ զգիւեր բաժանեցեր.
 Ծագեա՛ մեզ, Տե՛ր, ի գիւերի,
 Ըզնառագայքս իմանալի.
 Տո՛ւր յամենայն ժամանակի
 Զպահապանոյ աջ քո հովանի.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

Էիդ լուսոյ անսուերի
 Պաղասանո՛ք կամք առաջի,
 Որ փակեալ դրամբք յերեկոյին
 Երեւեցար մեծասանին,
 Ընդ Թովմալի առ քեզ գոչեմք,
 Տե՛ր եւ Աստուած զքեզ դաւանեմք:
 Ի՞ջ եւ առ մեզ յերեկոյնս,
 Եւ տուր զողջոյն քո ի հողիս:

Սիրոյ քո հուր արկեալ յերկիր
 Բորբոքեցի ի հողիս մեր,
 Զխորհուրդ արեւից մեր մաքեցեցե՛ր,
 Զլոյս գիտութեան քո փայլեցե՛ր.
 Ի քեզ մանու զմեզ զարբուցե՛ր,
 Զմիտքս բոցով քով վառեցե՛ր.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

Բամեալքս ըզքեզ, Տե՛ր, Աղաչեմք,
 Մեզ յօգնութիւնն նայեա՛, հայցեմք.
 Պահապանդ Իսրայիլի,
 Անձանց մերոց լե՛ր հովանի,
 Օրեա՛ առ մեզ, խաղաղարար,
 Եւ ննջեցու՛մք անխռովաբար.
 Զի ՚ընդ առաւօտքս կանխեսցու՛մք
 Օրհնել զքեզ ընդ Հօր Հոգւով:

Ի քեզ նայիմք, լոյսդ անմասոյց,
 Ի զգայական ծածկեալ լուսոյ.
 Որ վասն մեր եղար ի գբի
 Եւ ննջեցեր ի սապանի,
 Առ մեզ ննջեա՛, արբուն բնութիւն,
 Հեքեա՛ զչարին ներգործութիւն.
 Զի ի տուրնջեան եւ գիւերի
 Տացու՛մք քեզ փառս անլուելի:

Դոյման փողոյն Դաբրիէլի
 Որ ի վերջնումքն գիւերի՝
 Լրտել արա՛ մեզ արժանի,
 Եւ աջակողմն օրեաց դասի.
 Անեղ վառեալ զլոյս լապտեաց
 Ըստ իմաստուն հինգ կուսանաց,
 Զի ՚ընդ փեսայիդ ի յառագաստ
 Հարսունք հողով մրցու՛մք ի փառս:

ԾՈՎՈՒՆ ԽԱԻՔ ՄԸ ԿԷՐ

Մշակում՝ Ա. ՊԱՏՄԱԳԵԱՆԻ

Allegro

Տը-մե՛կ խաւք ի՞նչ կէր մ-ն ու ջնձ էր մ-բօք
 Վ-սի՛կ էր էր-կէն սը-սիկ սե մ-ւոր
 կա-սի՛կ սի-սա-րնձ էր-թա՛մ. խէպ ի-նոր
 էն ի՞նչ դարձր զի-սի՛ն նս է՛ն գէօ ի-նոր:
 մ-րե՛, ետք մ-րե՛ խոչ-նով ի՞նչ է-նա,
 մա-դ՛ն լո-րի. ըստ ջիկ. քե չի՛նք ըստ
 մա-դ՛ն լո-րի ըստ ջիկ. քե չի՛նք ըստ.

Ծովուն խաւք մը կէր, անունն էր արօր,
 Վրդիկն էր երկեն, սրբիկ սեւաւոր.
 Կապեմ պեգարեն, երթամ խէս ինօր,
 Էն իմ դարդ գիտե, ես էլ գեօ ինօր:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, խրոով մի՛ մընա,
 Ասրուրիս մալ ձիկ, քե չի մընալ:

Իգի մ'եմ սրկե — վարդ խազար ու բիւր,
 Պաղչե մ'եմ սրկե — վարդ խազար բավուր.
 Կանչեմ, եա՛ր, արե՛ — սարեւ լացուցեմ,
 Շա՛ս կարիպ — կուրպար նամխեն դարձուցեմ:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, խրոով մի՛ մընա,
 Ասրուրիս մալ ձիկ, քե չի մընալ:

Ես վերի ոչխար վեր ցաման կարին,
 Թրվանեմ գարկին պրիցնար արին.
 Ես պրիկ մի՛ սարե՛ իմ Սօնա եարին,
 Թո՛ղ առնի դարման, գայ վեր իմ եարին:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

Ծրձեւդ էր ուռե, ես առի նուռ էր,
 Արի ձեռ պարզեմ, դիւ ասիւր ծուռ էր.
 Թէ ծուռ քե խասուն, մօս ձիկ կապուլ էր,
 Քաղցր լեզուին մեռնեմ — անուռ պրկուլ էր:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

Պոսան մ'եմ դեմ վեր էնա դարին,
 Ասուամ աւերեք ես սարան սարին.
 Զե՛ լաւ մեկ շամամ օթխիկ եարին,
 Շամամ բոռումա, իմ եար խրոովալ:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

Էս օր ի՞նչ օր ի, պախս ի Ուրբաթի,
 Եսոնս մեռնեմ, կարիպ կուրպար ի.
 Աղջիկ քե գրուլս արձրքե քա ի,
 Խորամ վարգապե՛ս կ'ասի չը խառի:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

(Շարունակութիւնը տեսնել յաջորդ էջին տակ)

ՕՂՆ Է ԶՈՎ, ԳԻՇԵՐՆ Է ԱՂՈՒՈՐ

(ԵՐԿՁԱՅՆ)

Օղն է ջով գի-շերն է աղ-ւոր ասպ-շերն մ-
 նուշ կը պճ պճ-լան մ-լայ Վ-լայ Վ-լայ ըստ խաւք ին ինչ-բօք
 ըստ-չե-լա-տեմ կը առ-լայ: Թիւս վարդ-չե՛կ խոչ-նով ըստ խաւք ին ինչ-բօք
 Վ-լայ ար-խոյ ըստ-լայ մ-լայ Վ-լայ Վ-լայ զի՛նք գործը ինչ

Օղն է ջով, գիշերն է աղուր,
 Ասղիկն անուռ կը պրկուլայ,
 Ալեաց վերայ նաւակ մը մեղմօրօր,
 Նագելանեմ կը սուրայ:
 Թիւս վարդե՛կ խոչ լուրբան մեշ,
 Զուարք, աշխոյժ նաւասիք.
 Խառնեցե՛կ վառ դաւն ելեւեջ,
 Ալեաց մըմունջին գողսրիկ:

Լուսնկայ գիշերն ու առ,
 Կապոյցն անուռ կը պրկուլայ,
 Ծովն ու ալի՛ք հագեր են ծալի,
 Լուսոյ անձրեւ կը տեղայ:
 Թիւս վարդե՛կ խոչ լուրբան մեշ,
 Զուարք, աշխոյժ նաւասիք,
 Խառնեցե՛կ վառ դաւն ելեւեջ,
 Ալեաց մըմունջին գողսրիկ:

Լուռ ու մունջ բնութիւն երազուն,
 Մըրիկ մըրիկ կը նընջե,
 Ասուծոյ աչքն է միմիայն արբուն,
 Բնութեան վերայ կը հսկե:
 Թիւս վարդե՛կ, եւալն:

Ըսամբօլ կողմ վեր Սե ծովերաց,
 Կարիպ եմ նամխե՛ս ես սարեւաց.
 Կարիպս մեռնեմ իր նամխեւեաց,
 Կարօս մնացի բուխ-բուխ աչերաց:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

Էլեր ես իգին, անուգ ջուր կուգայ,
 Քաճուր վարդ բացուե, անուռ խոս կուգայ,
 Իմ խեղցիկ իգին վարդ խազար բավուր,
 Մեջ են վարդերաց իմ վարդն ի քաճուր:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

Մըսեր ես իգին, խալուղ կը կալես,
 Շամամ ծրձեւով շախար կը մաղես,
 Ալմաս խանջալով սրբիկս կը դաղես,
 Աչխով, ընկերով դիւ ձիկ կը մաշես:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

Երկնին ի ամպե, կուգեայ մարմար ձիւն,
 Կուգեայ կը բափի վեր մալուլ մարդուն,
 Մեկ է՛ս եմ մալուլ, քե աշխարհ պիթուն,
 Ասուամ աւերեք նամարդ մարդու տուն:
 Արե՛, եա՛ր, արե՛, եւալն:

ԱՐՁԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

(ՅՈՂՈՒՐԳԱԿԱՆ ՕՐԷՐԷԹ 4 ՍՐՈՐ)

ՀԼԷ՛ ԻՆՁ ՀԱՄԱՐ ՄԱՐԱԼ ԵՍ

ՈՒՋԵՐ ՊԵՎ ՀԱՃԻՊԵԿՈՎԻ

Moderato

Հի՛շ, թե՛ք հա-մար Տա-րալ ես, ես եմ ա-լե-
 թիդ Տա-րալ, ես եմ ա-լե- թիդ Տա-րալ
 Ի՛նչ կե-լի թե՛ք ես յե-կա, ես եմ Տա-
 թիդ Տա-րալ, ես եմ Տա-Ն- թիդ Տա-րալ:

ՎԵԼԻ.— Հրե՛ ինձ համար մարալ ես,
 ես եմ աչերիդ մասալ,
 Ի՛նչ կ'ըլի ինձ ես ըլես,
 ես եմ ծավերիդ մասալ:

ԹԵԼԼԻ.— Գու ինձ համար մարալ չես,
 Ի՛նչ ես ուզում ինձանից.
 Լաւն այն է որ հեռանաս,
 Աւր որ է կը գայ աղես:

ՇԻԿԱՀԱԻԻԿ

Ա. ԲՃՇԿՅԱՆ

Վաճա-րա-կիկ իմ դրի աղուր
 Իմ պարեգիս մեջ սիրուն
 Ու բռնուն մը գայ ուղեւոր
 Առտու մը հոն շինել բոյն:
 Եւ երբ ուզես ամառ օրեր
 Պուրակիդ մեջ ապրիլ գաս,
 Գու փափախիդ դեմ չեմ դնե
 Եւ կ'արձակեմ զեզ ազաս:
 Ո՛վ քաղցրախօս շիկահաւիկ
 Իմ տունս ընտրե՛ք բնակ,
 Միայն երգ մը կ'ուզեմ փոքրիկ,
 Տունիս վարձին փոխանակ:
 Բանասրկելու չունիմ փափախ
 Զեզ բռնիկս անուշիկ,
 Ո՛հ, երգով մը եկուր մի՛նակ
 Վարձել սնակն իմ փոքրիկ:

ԵՐԳ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԻ՛Ք ՈՐ ԵՐԹԱՄՔ

Moderato

Ա-րի՛ք, որ եր-թամք — առ-խա-կաց, ե-րթմք.
 Տա-րակ քա-րե-ցաւ — ի՞նչ փա-ռօք ցըն-ծամք:
 Ա-րի՛ք գո-լե-լի — գո-լե-լի, լի, լի.
 Ա-րի՛ք գո-լե-լի, լի, լի, լի, լի:

Արի՛ք որ երթամք	Ծաղկունքն զարնան,	Չայնիւ երգեսցուք,
Սոխակաց երան,	Սոխակն անըրման,	Սիրով գոչեսցուք,
Ծաղիկ բացուեցաւ	Չայնիւ ցնձալով,	Եւ ի դեմ վարդին
Մի՛ս փառօք ցնձամք:	Եղանակ բառնան:	Մի՛ս ոսոսեսցուք:
Արի՛ գովելի, գովելի լի լի,	Արի՛ գովելի, գովելի լի լի,	Արի՛ գովելի, գովելի լի լի,
Արի՛ գովելի, գովելի լի լի:	Արի՛ գովելի, գովելի լի լի:	Արի՛ գովելի, գովելի լի լի:
Եւ մեք երգեսցուք,	Ահա ցնձացուք,	
Սիրով գոչեսցուք,	Ի պարեգ հասցուք,	
Եւ ի ծամ զարնան,	Գու մի՛ս ցանկալի,	
Մի՛ս փառս սացուք:	Ե՛կ ուրախացուք:	
Արի՛ գովելի, եւայլն:	Արի՛ գովելի, եւայլն:	

ՇԻԿԱՀԱԻԻԿ

Վանդակիկ մը դրի աղուր
 Իմ պարեգիս մեջ սիրուն
 Ու բռնուն մը գայ ուղեւոր
 Առտու մը հոն շինել բոյն:
 Եւ երբ ուզես ամառ օրեր
 Պուրակիդ մեջ ապրիլ գաս,
 Գու փափախիդ դեմ չեմ դնե
 Եւ կ'արձակեմ զեզ ազաս:
 Ո՛վ քաղցրախօս շիկահաւիկ
 Իմ տունս ընտրե՛ք բնակ,
 Միայն երգ մը կ'ուզեմ փոքրիկ,
 Տունիս վարձին փոխանակ:
 Բանասրկելու չունիմ փափախ
 Զեզ բռնիկս անուշիկ,
 Ո՛հ, երգով մը եկուր մի՛նակ
 Վարձել սնակն իմ փոքրիկ:

ՊԱՐԵՐԳ

ՀՕՅ ՆԱՐ, ԾԱՄԵՐ ՈՒՆԻՍ ԾԻՐԱՆԻ

Allegro

հօջ, հար, ծա- մար ու նիս ծի- րա- նի. հօջ հար, հո- վը բեյ- բեյ
կը գա- նի, հա- պօն գոնդա, ես չեմ գոնդա, դու գոնդա գոն- դա, գոն դա
հա- պօն գոն դա ես չեմ գոն դա դու գոն դա, գոն դա գոն դա:

Հօյ նար,
Ծամեր ունիս ծիրանի,
Հօյ նար,
Հովր բել բել կը սանի,
Հապօն գոնդա, ես չեմ գոնդա, դու գոնդա,
Գոնդա, գոնդա:
Հօյ նար,
Աչեր ունիս գեղանի,

Հօյ նար,
Անոնք ինձի կը ժպտին,
Հապօն գոնդա, ես չեմ գոնդա, դու գոնդա,
Գոնդա, գոնդա:
Հօյ նար,
Շուրքեր ունիս նրաւնի,
Հօյ նար:

ՎԵՐՁ Բ. ԳԻՐԳԻ

Բ Ա Ց Ա Տ Ր Ա Կ Ա Ն

Ներկայ ՅՕրդ պրակով կը լրանայ «Գանձարան Հայկական երգերու» աննախընթաց երգարանին Բ. Գիրքը:
Այս առթիւ ուրախ ենք տեսնելով որ յարանուն համակրանք մը սկսած է երեւիլ ժողովրդական բոլոր խաւերուն մէջ մեր «Գանձարան»ին հանդէպ եւ ամէն կողմէ կը հասնին մեզ գնահատական եւ շնորհակալական խօսքեր:
Մեր նպատակը ըլլալով սիրցնել եւ սարածել Հայ երգը ժողովրդական բոլոր զանգուածներու մէջ, ոչ մէկ զանոգութիւն պիտի խնայենք «Գանձարան»ը լիակատար եւ ներկայանալի կերպով հրատարակելու մեր երաժշտութիւններուն, մասնաւոր խնամք տանելով մեր բոլոր երգերուն անբերի հաւաքման եւ զանոնք ենթարկելով ծանօթ եւ ձեռննաս երաժշտագէտի մը հակակշիւն:
Ընդ առաջ երբայլով մեր ընթերցողներու փափաքին՝ Գ. Գիրքէն սկսելով ուժ պիտի տանք զլիաւորաբար Հայաստանեան նոր երգերու, ինչպէս նաեւ հաւաքածայն խմբերգներու, պիտի տանք նաեւ մեներգներ՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ, եւ երբեմն դաշնակի եւ ջութակի մեղանուագներ:
Գ. Գիրքին համար պիտի բանանք մրցում մը՝ հարսնիքի եւ խախնանքի զուարթ երգերու, լաւագոյն գրողին եւ դաշնաուրողին յատկացնելով մէկ մէկ մրցանակներ:

Վ.Ա.ՐԶՈՒԹԻՒՆ «ՈՍԿԵՏԱՌ» ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻ

ԱՄԷՆ ԻՐԱԴՈՒՆՔ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒԱԾ Է
«ՈՍԿԵՏԱՌ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ», ԻՆ
ԲՈԼՈՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՍԱՐ

Tous droits de reproduction réservés
à VOSGUEDAR MADÉNACHAR
pour tous pays

Գ Ի Ն

Եգիպտոսի համար . . . 30 Ե. Դ.

Արևադարձային համար . . . 7 ՇԻԼԻՆ

ՏՊԱՐԱՆ "ՈՍԿԵՏԱՌ"

Հասցե.— Imp. VOSGUEDAR, Rue Galal, Le Caire, Egypte.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0464948

